

"El vostre país és un parany de guineu que combat amb la hiena i l'engany de la hiena que lluita contra el llop. És una partida d'escacs entre l'arquebisbe i el general. És un parell d'homes: l'un paga impostos i l'altre els cobra. Són uns esclaus que es creuen lliures tot i que llurs grillons rovellats sols han estat mudats per uns altres de ben lluents. El meu país és el jovent enfilant-se per cims de rocam. Vosaltres teniu el vostre país i jo el meu".

(Khalil Gibran, poeta libanès, s. XX).

**DÉU SALVE
EL NOSTRE
POBLE ! ! ! !**

L'ESTEL

A.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVII. NÚMERO 385

15 D'ABRIL DE 1998

PREU: 200 PTS

En Biel Borràs, a qui viem amb el micro a la mà al costat del president Beltrán, va inaugurar la **Penya Mallorquinista des Coll** el passat dia 3 de març. Aquesta penya que té 90 associats lloga un autocar els diumenges que el Mallorca juga a casa i van tots plegats a animar el seu equip. En Biel és l'amo jove del Bar Central des Coll, seu de la Penya, on se reuneixen per parlar de futbol i per fer festes quan guanya el seu equip.

Fa un any que la Família Lafuente-Benito regenta la **Botiga Punck** al Port d'Eivissa.

Fa 18 anys que la Família Oliver de Sant Josep ven peix al Mercat Nou d'Eivissa. També tenen peixeteria a Sant Josep.

Equip de futbol 7 de la Cafeteria El Parador d'Eivissa.

Alternativa es presenta

Manacor, Puigpunyent, Pollença... Alternativa per Mallorca es presenta a tots els pobles de Mallorca quan en té l'oportunitat i compta amb el suport organitzatiu necessari.

Les seves presentacions no consisteixen simplement en una exposició de l'ideari independentista que guia la plataforma en què s'hi troben integrats representants de les diferents organitzacions cíviques i polítiques que propugnen la independència de la nació catalana (independentistes de Joves per la Llengua, d'ERC, del Lobby per la Independència, del PSM -enc que Pere Sampol digui que aquest no és un partit independentista-, d'UM, de...), sinó que el gruix de la trobada amb els independentistes gira al voltant del que aquests opinen d'Alternativa, de la seva orientació en el present i de les seves perspectives de futur.

Els assistents a les presentacions són precisament els grans protagonistes de la trobada, ja que les diferents sensibilitats de l'independentisme nacional català a Mallorca manifesten el seu posicionament en relació a les diferents estratègies que es donen en el discurs polític: hi ha qui diu que el discurs independentista hauria de centrar-se en Mallorca com a nació, qualcu propugna les Balears, d'altres opten per Catalunya (és a dir, els Països Catalans en el seu conjunt).

El posicionament d'Alternativa per Mallorca, en la línia del socialista Alexandre Jaume que el 1933 declarava "somos catalanes de Mallorca y la causa catalana es nuestra causa" o de Josep Melià i la seva asseveració que "les diferències que poden existir entre els catalans del Principat i els illencs, de ben segur que no són molt

més grosses que les que hi ha entre els d'unes i altres illes", habitualment no duu a un debat sobre l'espai nacional (tothom té més o menys clar que som catalans de Catalunya i que la nostra capital referencial és Barcelona), sinó que l'interès radica fonamentalment en les aspiracions d'Alternativa.

Alternativa hauria de convertir-se ja en una coalició de caràcter electoral? A favor d'aquesta opció hi juguen els èxits del Bloque gallec i les aspiracions del Bloc Jaume I valencià (els falta trobar el seu Beiras!); en contra, la posició contrària del PSM a qualsevol tipus de coalició: el seu sectarisme els impedeix acceptar res que no surti d'ells mateixos, volen aglutinar els independentistes però no volen fer un discurs pedagògic per aconseguir la independència nacional...

Alternativa ha d'esser simplement un moviment cívic, una ONG? És la línia per la qual s'ha optat des d'un principi. La intenció és fer pedagogia de l'independentisme, tot i que les maniobres posteriors de les forces espanyolistes o regionalistes (no és entenedora la diferenciació entre nacionalisme i independentisme) poden suposar canvis importants en la seva estratègia i procediments.

De moment, els independentistes del PSM repiren alleujats quan des d'Alternativa s'indica clarament que en principi només es contempla l'actuació des de la societat civil, i és que l'adopció d'una estratègia política els col·locaria entre l'espasa i la paret: el Bloc mallorquí comptaria amb l'adhesió del PSM? Si no fos així... Ω

Redacció

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 4 Joves de Mallorca per la llengua
- 5 Per una nova transició
Els angelets de la terra
- 6 Les mans al foc (XXI).
Credos
- 7 Ciutadans de primera, de segona, de tercera
La badada del cap de la telefònica
Jim
Infant de Beirut
- 8 L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part: L'avantguarda cultural mallorquina dels anys seixanta (1965-1968) i la lluita antifeixista (I)
- 10 Ja n'hi ha prou!
Comunicat de premsa
Sopars independentistes a Petra: Gabriel Bibiloni
- 11 Pla d'Ocupació (IV)
Lluita
- 12 Cronologia de la història de Catalunya plena (XXI): La història que la Ministra Aguirre ens vol escapar, silenciar i segrestar
- 13 Maria del Mar Gonzalbez Delgado, una martir més de la violència domèstica
Beiras? No, millor Fraga
- 14 Llibres que cal llegir?
L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970)
- 15 Sempre hi ha hagut bandejats
- 16 Sa Capoladora
L'amor és força
- 17 Malalts per manca d'amor
Els escriptors Ferrà Martorell, López Crespi, Janer Manila, Antònia Vicens, Antoni Serra, traduïts a alemany
- 18 Petit anuncis
- 20 Fusteria i tradició nacionalista
- 21 Una associació revolucionària
- 22 La democràcia exigeix rebutjar l'Estatut de Funció Pública
La població dels Països Catalans
- 23 Escòcia ("Alba" en gaèlic) (i II)
- 24 Cap a un nacionalisme del "jo"?
- 25 Normalització Lingüística
- 26 Diàtribes mesetàries
- 27 Llengües vives. Astur-llleonés
Passatemps
- 28 Es Gall: La lluita d'en Pep Palou
Torre d'aguait
Pensaments
Lo que està mal repartit

**Especial dedicat a
la VILA
D'EIVISSA I A
LES
BARRIADES
CIUTADENES
DE CA'N
PASTILLA,
ES COLL I
ES MOLINAR**
Si vos ha agradat,
telefonau al
26 50 05 i el vos
enviarem cada
quinze dies.

A la plaça de la Carrossa de la Vila d'Eivissa trobarem al canonge Macabich assegut a un banc amb un llibre al costat. Una estàtua molt original que ens va agradar. A la plaça hi ha dos restaurants, un regentat per una suïsa i l'altre per un argentí, que vos recomanem.

Fa 16 anys que en Pere Liron, de Cartagena regenta la **Perruqueria Don Liron** al Molinar

Fa 3 anys que na Maria Magdalena Acedo regenta la **Botiga Tot Regals** al Molinar. Se queixa que els veinats preferixen anar-se'n a comprar a Ciutat o al Coll d'en Rabassa i deixen que les botigues del poble no prosperin i hagin de tancar.

Na Margalida Ximenis és la madona jove de **Nàutica Ximenis**, una botiga de barques i ferramentes davant el Club Marítim des Molinar.

Na Joana Cortés, de la Soledat fa 21 anys que regenta el **Restaurant Can Tito** al Molinar. Aquest és un dels restaurants de més categoria de Mallorca. Despatxen el peix fresc i el marisc. Se menja per una mitjana de 3.000 ptes a la carta.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* Re-cony quin diari més polit! i escrit en eivissenc! I és clar que el vull rebre cada 15 dies, i més si hi conta la nostra història. Això ens deien els eivissencs i les eivissencs de les botigues de la Vila, que és la capital de la Pitiusa Major. Una seixantena de noves subscripcions, ferem durant els dos dies i mig que passarem entre la gent més simpàtica i amable de les Illes catalanes -és proverbial l'amabilitat de la gent eivissenca, alhora que la sequedat i manca de maneres dels mallorquins i mallorquines- que hi farem? A l'ocàs de la vida hem anat per primera vegada a Eivissa i hem promès de tornar-hi al manco un parell de voltes a l'any, mentre el cos aguanti. Encara que sia només per sentir un bon "re-cony!", de llavis de les senyores de bon veure.

* Que tampoc és tan difícil, cony! D'aeroport de Mallorca a aeroport d'Eivissa hi ha 25 minuts, i una hora que has d'estar al camp d'aviació, temps que pots emprar per llegir o per mirar la gent que t'agrada. A Eivissa, a l'igual que a Mallorca, hi ha hostals i hotels per tots els preus i els gustos, i allà hi trobes els teus compatriotes que parlen com tu i pensen com tu. Que ara, tots els europeus som compatriotes, però re-cony!, amb els compatriotes que parlem català, ens entenem molt millor que amb els qui parlen alemany, anglès, castellà... i tots els altres idiomes de la Comunitat Europea.

* La majoria d'alemanys residents a Mallorca, no tenen idea de la nostra història, dels nostres costums, de la nostra tradició, ni de la nostra llengua. I no ho saben perquè ningú els ho ha ensenyat. Seria ben necessari que aquest setmanari en alemany que els ven en Pere Serra parlés un poc d'aquests temes. Seria bo per la integració d'aquesta

gent a Mallorca... i fins i tot seria comercial ja que la majoria té el desig legítim de conèixer la terra i la gent que els ha acollit. Nosaltres, des de L'ESTEL, feim el que podem. Feim subscripcions a dot-

A la fotografia, vista del dia de la conferència de l'expresident del Congrés de Diputats **Fèlix Pons**.

zenes del nostre quinzenari als alemanys que trobam per les botigues i restaurants. Els seus fills, que van a escola a Mallorca, són els encarregats de traduir-los les històries dels mallorquins, dels catalans i dels valencians. Ah, i els alemanys no se despenen. Ni tampoc els andalusos que a centenars són els nostres subscriptors i ho fan, de manera especial pels seus fills, que no volen forasters a la terra on han nascut.

* N'Estel, el ca de bestiar mallorquí que ha guardat la redacció d'aquest periòdic durant els darrers nou anys, ha mort. N'Estel va sortir a les planes dels mitjans de comunicació arrel de les calúmnies fetes per n'Antonio Alemany que el va acusar de mossegar només als forasters, cosa totalment falsa, ja que a més, mai va tenir ocasió de mossegar ningú, només amb els altres cans va tenir ocasió de tenir bregues a voltes ben sagnants. N'Estel, ara, jau per sempre, soterrat davall el magraner del corral de la redacció de l'ESTEL a ses Cadenes de s'Arenal. Anyorarem els seus nobles lladrucs de ca de bestiar mallorquí.

* L'absolut fracàs de públic ha obligat a la Conselleria de Cultura del Govern Balear a cancel·lar les conferències que quedaven per fer del cicle: Espanya: la convicència de cultures i pobles. La fi de l'història? i Repensar les Balears. Punt d'encontre. Un bon exemple d'aquest fracàs va ser l'acte en que va participar l'ex-president del

Congrés, **Fèlix Pons**, a la qual con se veu a la fotografia, hi assistiren una vintena de persones. L'anul·lació de les conferències programades que havien d'anar a càrrec de malànimes espanyolistes com en **José Maria Anson**, n'Àlvaro Santarmia, en Romà Pinya Homs i n'Antonio Alemany ens demostra el poc interès que demostra la població mallorquina per sentir els sermons dels inemics de la nostra nació.

* Edicions **Documenta Balear** acaba de treure al carrer el llibre *L'exèrcit mallorquí. De la fi de l'Edat Mitjana fins a la seva desaparició*, de l'historiador **Antoni I. Alomar**. Aquest exèrcit fou dissolt a Mallorca i Eivissa l'any 1715 per capitulació de les autoritats civils i eclesiàstiques davant la invasió hispano-francesa. La pèrdua de les competències d'autodefensa va precedir la de les institucions d'autogovern i de les Constitucions i Privilegis i no suposà tan la imposició de l'absolutisme reial com l'anul·lació de la principal garantia i expressió d'autogovern al regne de Mallorca. Aquest llibre explica la història, estructura i funcionament de la milícia mallorquina des del segle XVI fins a la seva fi al segle XVIII. El volum s'acompanya de nombroses il·lustracions.

* Aprofitant que se renova el Document Nacional d'Identitat, l'Ajuntament de sa Pobla de Mallorca (PP) ha llançat una campanya per posar-se el nom en català. **Recuperem els noms**, és el lema d'aquesta campanya municipal que haurien de seguir els altres municipis dels Països Catalans, començant pels comandats per partits nacionalistes.

* Na **Maria del Mar**, una jove de 19 anys, va morir el mes passat després d'una setmana de cruel agonia, degut a una pal·lissa del seu home, **Juan Francisco Blanco**. A s'Arenal de Mallorca, una mallorquina ha estat cruelment apallissada pel seu marit, un alemany que ha fugit de l'illa. Cada dia de la setmana podem llegir als diaris apallissaments i assassinats de dones per parts dels seus marits que no se'n volen separar. L'Església Catòlica, quan intervé en el casament dels seus fidels, els diu que la cosa ha de durar fins que la mort els separi, i això fan aquests fidels cristians: quan la "seva" dona tracta de separar-se, la maten a troncades i així compleixen amb el Manament de la Santa Mare Església, sense pensar que hi ha un Manament de la Llei de Déu, que diu: **No mataràs**. Potser seria una bona idea no casar-

VORAS
VETERINARI
PERRUQUERIA CANINA
TENDA ESPECIALITZADA

Víctor Raduà i Subirà
Col.: 499

Tel.: 26 44 18
24 H. - T. Mòbil: 908 636 438
Particular: 52 61 30
C/ Bmeu. Riutort, 7 - CA'N PASTILLA

se per l'església i viure en parella, fins que la convivència sia possible o aconsellable, però mai fins que la mort ens separi, que els Manaments de la Llei de Déu, estan per damunt dels de l'Església.

* Cinc persones, entre les quals l'advocada Doris Benegas, germana del dirigent socialista José Maria Benegas, foren identificats el passat dia 7 de febrer mentre arrencaven les plaques del carrer General Franco i els de l'Avinguda José Antonio Primo de

percentatge d'aturats pateix insomni, trastorns gàstrics i de respiració. Per això considerem inatmissibile que a l'estat espanyol, amb dos milions i mig d'aturats, el 19,5% de la població laboral, no es prenguin mesures com és ara la reducció de la jornada laboral i la prohibició de fer hores extres alhora que el tancament de fronteres a la gent extracomunitària. La salut i la felicitat de la nostra gent, ben bé val la presa de mesures dràstiques en aquest sentit.

L'element del centre de la foto, és el bisbe de Castelló, autor d'un greu i salvatge atemptat contra la llengua catalana. Resau germans, que la seva ànima, genocida de llengües, està en greu perill.

El bisbe de Sagorbi-Castelló i membre del Consell Valencià de Cultura a proposta del PP, Joan Antoni Reig, ha eliminat quasi per complet la litúrgia en llengua autòctona que s'oficiava al Seminari de Castelló i actualment només permet l'ús del català en una part dels resos dels dijous. Per prendre aquesta decisió va adduir la inexistència de textos litúrgics "adaptats" i el fet que hi ha poques parròquies amb misses en llengua catalana.

Rivera de la ciutat de Palència. Els altres implicats foren Juan Carlos Gomez, de 25 anys; Luís Nicanor Ocampo, de 45; Pablo Cano Mata, de 28 anys; Maria Gulas Blanco de 29, tots veïns de Valladolid, vinculats al partit Unió Popular Castellana. L'arrencament de plaques es feu durant el dia, per la qual cosa els veïnats donaren avís a la policia. I és que a Castella, també hi ha partits nacionalistes antifeixistes, i també hi ha bona gent.

* Les persones que estan a l'atur se posen malaltes amb més facilitat que els altres i d'aquesta manera cauen en un cercle viciós; a aquesta malaltia els resulta difícil trobar feina. Els aturats se senten perjudicats, tant en el seu benestar social com físic. Un alt

* El bisbe de la Seu d'Urgell, Joan Martí Alanís, ha qualificat la línia informativa de la cadena COPE (propietat de la Conferència Episcopal Castellana de **premsa groga, sensacionalista, que de forma molt freqüent fuix del codi de la deontologia**. El bisbe Alanís, que és copríncep d'Andorra va realitzar aquestes declaracions com a responsable dels mitjans de comunicació social de l'Església catalana. Les seves declaracions vingueren a tomb de la polèmica suscitada pel director del programa *La mañana* de la COPE, Antonio Herrero, qui comparà l'ex ministre socialista Rosa conde amb la becària nord americana Mònica Lewinski. Per altra part l'exministre Josep Borell, va aconsellar a la Conferència Episcopal

Castellana que se **munti un prostíbul** si allò que vol és obtenir ingressos. Aquesta gent havia dit que "no poden tocar la COPE ni canviar l'orientació dels seus programes, perquè l'emissora els dona beneficis importants". Tanmateix, les calumnies i la mala bava de la COPE no és el pitjor que fan: encendre el foc de l'odi dels castellans contra els catalans, és el pecat més greu d'aquesta gent sense escrúpols.

* José Luís Ochaíta, líder del grup radical Ultra Sur, ha estat multat amb 5.000.001 pessetes i sancionat amb la prohibició d'accedir a qualsevol recinte deportiu durant tres anys pels incidents que protagonitza mentre es jugava el partit de bàsquet Real Madrid - F.C. Barcelona, disputat el 22 de maig de 1997.

* La fiscalia de l'Audiència Provincial de Sant Sebastià ha presentat denúncies contra un total de 30 municipis guipuscoans per la seva negativa a col·laborar en el reclutament del servei militar. La major part de les denúncies correspon a municipis del Goerri guipuscoà.

L'acusació és similar a la presentada anys passats contra batlles de municipis **insumisos**, generalment pel delictes de denegació d'auxili, amb sol·licituts de condemes d'un any i suspensió de càrrec públic i multa. És tracta d'ajuntaments, el ple municipal dels quals ha aprovat mocions negant-se a col·laborar amb l'Exèrcit

espanyol. Des que la Fiscalia va començar a posar en marxa aquestes denúncies l'any 1995, ja s'han dictat diverses sentències. La primera dictada el gener del 96, va suposar la condemna a sis mesos d'inhabilitació a l'ex batle d'Antzuola, Roque Iñarra. Posteriorment, alguns batlles més han estat condemnats, encara que també hi ha hagut sentències absolutòries i, en alguns casos les diligències s'han arxivat. Això són ajuntaments i no el que tenim per aquí!

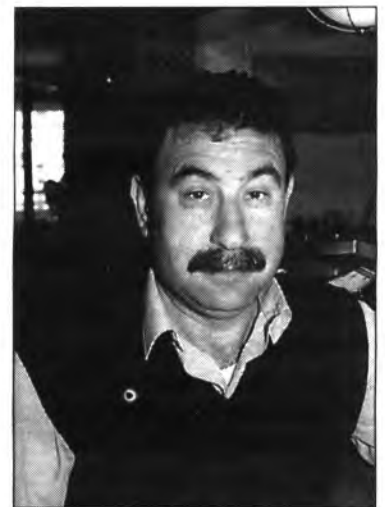
* Un dels dos oficials de la base aèria de Los Llanos (Albacete) acusat de presumpte narcotràfic -introducció de 1.400 quilos d'hàixix procedents del Marroc- es troba en parador desconegut perquè gaudia d'un permís de dos mesos, sol·licitat per assumptes propis, quan van anar a detenir-lo. L'altre militar implicat en el cas es troba sota arrest.

* El calçat militar femení provoca lesions als peus de les dones i moltes militars **se salten la norma i utilitzen sabata femenina amb menys tacó**, segons el comandant de Sanitat José Luís Rovira, les sabates femenines reglamentàries tenen sis centímetres de tacó, la qual cosa provoca que la dona en posar-se fermes, pateix una sobrecàrrega muscular i se li estremen els dits dels peus.

* Un soldat morí el passat de 7 de febrer a la caserna del Govern Militar de Bilbao després de disparar-se un tret a la boca que li produí la mort instantània. Ω

(d'una nina de 7 anys).

Fa 8 anys que en Gabriel Salvà regenta el **Restaurant Es Mollet** al Portitxol. Un lloc especialitzat en peix fresc a la planxa on se menja per una mitjana de 4000 ptes.

En Ramon Colom, des Molinar, acaba d'obrir l'**Apotecaria Colom** a la barriada de sa Gruta des Molinar.

Fa 25 anys que en Pep Serra de Sant Francesc va obrir la **Cafeteria Milà** a la Via Púnica de la Vila d'Eivissa. Per un milenar de pessetes de pot menjar i beure.

Fa 18 anys que en Xumeu Escandell regenta la **Floristeria Escandell** a la Vila d'Eivissa.

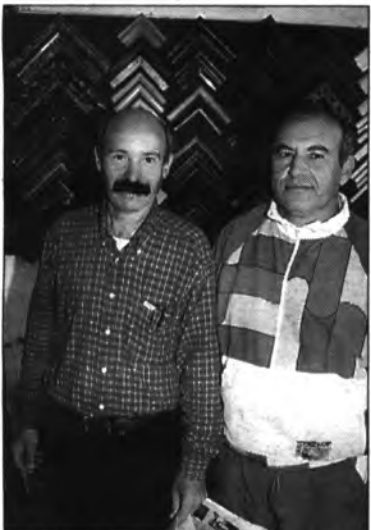

Fa 15 anys que na Manuela Fernandez regenta la **Botiga de Moda Stil** a Eivissa.

Fa 2 anys que els Germans Torres regenten la **Gestoria Torres** a l'Avinguda d'Espanya d'Eivissa. Son pare, en Víctor Torres la va obrir ara fa 20 anys.

Fa 16 anys que en Francesc Torres i en Joan Cardona regenten la **Cristalleria i Marqueteria Pitiusa** a Eivissa.

En Josep Ramon de la vila de Jesús, regenta des de fa 13 anys la **Carnisseria Espanyol** a la Vila d'Eivissa.

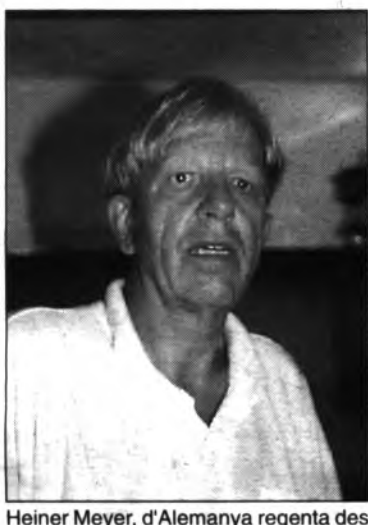
Fa 10 anys que la Família Jimenez-Bonet regenta el **Bar Lina** a la Vila d'Eivissa.

N'Alexandre Cardona és l'amo jove de la **Botiga de Modes Montini** a Vara de Rey de la Vila d'Eivissa.

Les germanes Charlotte i Julie de Bèlgica regenten des de fa 8 anys el **Restaurant Chez Françoise**, just baix la Murada d'Eivissa.

Heiner Meyer, d'Alemanya regenta des de fa 8 anys el **Restaurant Plaça** a d'Alt Vila.

Joves de Mallorca per la llengua

El passat dijous dia 12 de març la Plataforma de Joves per la Llengua va celebrar, en el marc d'un sopar de pa amb oli i altres "delicatessen", un acte d'homenatge als mestres (docents de tota condició) que han ajudat a aconseguir una notable mobilització i participació dels joves mallorquins en les diferents activitats en què directament es troba implicada la Plataforma.

Varen aprofitar l'ocasió per presentar les campanyes més importants previstes per enguany, entre les quals destaquen "El País a l'Escola" i l'"Acampallengua" (pròleg de la multitudinària trobada de la "Diada per la Llengua" prevista per al dissabte 9 de maig). Així mateix, presentaren la nova campanya "Deixam Ensenyar-t'ho", que volen reforçar per al proper curs i que té com a objectiu facilitar l'aprenentatge del català a tots aquells joves que tenen un escàs domini de la nostra llengua, amb l'ajut de joves voluntaris. També cal fer esment d'un nou servei que estam segurs que ens serà de molta utilitat en aquells casos que malauradament sigui necessari-hi: l'"Oficina de Drets Lingüístics" (T. 725937) actuarà en defensa de qui consideri que s'han vulnerat els seus drets a usar la nostra pròpia llengua; compta amb servei jurídic i amb la intenció de solucionar els problemes que es presentin per la més amistosa de les vies que sigui possible.

D'entre els assistents, cal destacar la intervenció del professor de la UIB Joan Melià, que féu una reflexió sobre els resultats de la seva investigació publicada recentment, "La llengua dels joves", una obra de la qual en recomanem la lectura, ja que té tanta informació que no és possible fer-se'n una idea a partir exclusivament de les nombroses ressenyes i presentacions que se n'han fet. La cosa sembla que no va massa bé pel que fa a l'ús de la nostra llengua catalana, especialment a Palma, que, d'altra banda, concentra la meitat de la població de Mallorca.

També intervingué Pere Fullana en representació del "Diari de Balears" i de les seves paraules podem deduir que el nostre diari comença a "anar bé" —després de gairebé dos anys de resultats poc favorables i d'incertesa sobre la seva viabilitat. Entre els principals problemes que s'han trobat hi ha el finançament (publicitat insuficient i massa pocs subscriptors) i la dificultat per comptar des d'un primer moment amb un equip humà preparat per fer un diari en català en funció de les característiques de la demanda: a la UIB no hi ha la carrera de periodisme i els professionals mallorquins estan habituats a treballar en llengua i mentalitat forasteres. Ω

Redacció

La Família Miquel-Manca de Sardenya regenta des de fa 3 anys l'**Argenteria La Cova** d'en Miró a d'Alt Vila.

Fa 30 anys que la Família Sala regenta la **Taverna del Jardí** al carreró de l'Esperança a la barriada de la Seu d'Eivissa.

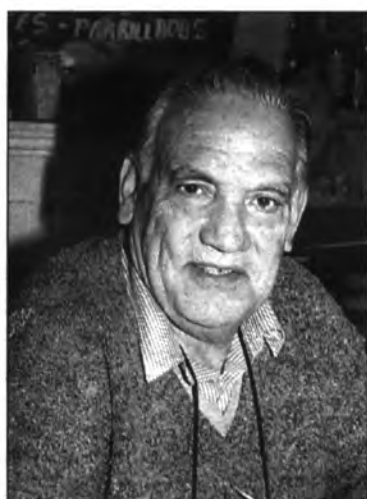
Na Vicenta Verdera, de la Marina d'Eivissa, que viu al carrer de Lluís Martí a Ciutat de Mallorca, la trobarem a la casa que té a d'Alt Vila d'Eivissa. El seu padrí, Josep Verdera fou batle d'Eivissa a principis de segle. De petita, fou la primera nina que anà en bicicleta i li deien s'al.lotet de can Verdera. Als 11 anys ja menava un Peugeot i als 16 una moto lambretta. Ha estat encarregada durant 43 anys de la Fàbrica Nestle del Coll d'en Rabassa de Ciutat. Jo vaig conèixer na Vicenta al Tallers Verdera de la carretera d'Inca de Ciutat a finals dels anys quaranta i, per casualitat ens retrobarem als vells carrers de la Vila d'Eivissa.

En Beda Steinmann de Suïssa regenta des de fa 5 anys el **Restaurant Beda's La Scala** a la Plaça de sa Carrossa d'Eivissa. En Beda recomana el **Kalbfleisch mit Rösti**, l'**Enfenbrust in Orangensaße** i altres especialitats de la cuina suïssa. Se menja per una mitjana de 4000 ptes.

N'Alfredo Olivares de l'Argentina regenta des de fa 5 anys el **Restaurant Bisro** a la Plaça de la Carrossa d'Eivissa.

N'Antoni Marí, de sa Cala, fa 27 anys que regenta l'**Hotel i Restaurant sa Marina** al Port d'Eivissa.

Fa 12 anys que en Miquel Navarro regenta la **Jugueteria Navarro** al Port d'Eivissa. El seu padrí, en Miquel Navarro va obrir aquesta botiga l'any 1928.

En Joan Roig, de Santa Gertrudis, germà de la madona de l'Hostal Planells de s'Arenal de Mallorca, regenta des de fa 25 anys la **Cafeteria es Moll** al Port d'Eivissa. Per un mil·lenar de pessetes se menja a aquest local amb sabor ben eivissenc.

Fa 30 anys que na Pilar Martin regenta la botiga **Textil Hogar** a la barriada de Santa Creu d'Eivissa. A la foto amb el dependent Toni Serra.

Fa 2 anys que en Manolo Rivas de Galícia regenta el **Bar Andurinha** (orone-lla) a la barriada de Santa Creu d'Eivissa.

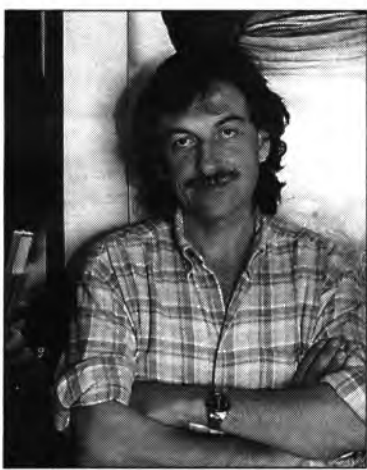
Fa 20 anys que n'Antoni Sunyer regenta la **Papereria Illa** a la barriada de Santa Creu d'Eivissa. Son pare, en Joan Sunyer va obrir aquest local l'any 1962 com a impremta i papereria.

Na Pepa Bonet, des Puig d'en Valls, regenta des de fa 4 anys la **Botiga Carol's** de vestits de núvia, primera comunió i de padrina a la barriada de Santa Creu d'Eivissa. A l'illa hi ha tres botigues d'aquestes característiques.

Fa 2 anys que na Neus Planells regenta la botiga de **Moda Infantil Pandy** a la barriada de Santa Creu d'Eivissa.

Fa 12 anys que en Guillem Ferrer va obrir l'**Estudi 30** de fotografia a la barriada des Mercat Nou d'Eivissa. En Guillem duu 25 anys com a fotògraf professional, ha viatjat per tot el món i ha fet fotografies a les persones de les diferents ètnies i races, que ven als mitjans de comunicació que en volen comprar.

Fa 7 anys que la Família Tur-Marí regenta la **Botiga Ambdós** de roba íntima per home i dona al carrer d'Aragó d'Eivissa.

Na Maria de la Llum Serra és dissenyadora de moda i fa 6 anys que amb sa mare Eulalia Torres que és patronista regenta la **Botiga Disseny i Moda** a la barriada del Mercat Nou d'Eivissa.

Per una nova transició

BERNAT JOAN I MARÍ.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Durant l'última època del Franquisme, demòcrates de tots els pelatges i condicions es varen posar a treballar conjuntament de cara a aconseguir un sistema democràtic. Quan es formaren les Junes Democràtiques i les Taules Democràtiques, s'hi trobava gent d'idees molt i molt diferents. En el cas d'Eivissa, a la Taula Democràtica hi havia des del Partit Comunista d'Espanya fins al Partit Carlí, passant per diversos independents, socialistes, socialdemòcrates, demòcrates acostats a la democràcia cristiana, etc. Gent, per tant, de dretes, de centre, d'esquerreres, feien pinya al voltant d'un organisme que reivindicava la possibilitat que el poble pogués escollir els seus representants, els seus governants.

Quan, pel que fa a sistema democràtic, no hi havia res, tots aquells que en volien alguna cosa podien fer pinya, costat per costat, sense problemes.

D'aquí va sorgir la Transició, que va unir els que volien l'evolució del règim franquista cap a un sistema formalment democràtic i aquells que volien el trencament (ruptura democràtica), a través d'un compromís. Formaren, doncs, un gruix importantíssim del total de la societat, enfront de grups ultres que quedaren totalment aïllats i al marge del sistema. No hi havia cabuda per a aquells que no acceptassin un sistema democràtic com a forma de govern per a l'Estat espanyol. Tots els factors empenyien en aquest sentit. Com s'hauria pogut entrar, per exemple, a Europa (a l'Europa política que s'està construint) sense democràcia, quan el sistema democràtic constitueix una de les seves senyes d'identitat?

S'ha dit moltes vegades que la Transició va solucionar, a l'Estat espanyol, la qüestió de la democràcia, però no va solucionar un dels problemes que encara queden pendents (probablement el més important, al voltant del qual gira la major part de la conflictivitat existent en aquesta part del món): la qüestió nacional.

De la Transició (potser perquè aleshores no era possible, no m'atreiria a discutir-ho amb vehemència) en va sortir un sistema formalment democràtic,

però amb una democràcia coixa, perquè no resolí satisfactòriament l'articulació (si és que n'hi ha d'haver cap) entre les quatre nacions que actualment formen part de l'Estat espanyol: Espanya, Galícia, Euskadi i Catalunya.

Per aprofundir en la democràcia, caldria generar un debat de llarg abast de cara a aconseguir de poder tancar definitivament la transició. Tancar la transició implicaria, naturalment, resoldre la qüestió nacional. S'ha d'exercir el dret d'autodeterminació a les diferents nacions? Serà imprescindible la independència de cadascuna d'elles o pot existir una convivència en peu d'igualtat? Es podria resoldre, com creu Jordi Pujol, el problema a través d'un pacte directe de cada nació amb la corona? S'hi avençaria, el rei, a fer un pacte directe amb Galícia, Euskadi i Catalunya sense la intermediació de l'Estat espanyol? Pot Espanya subsistir a través d'algun altre tipus de fórmula? Seria això desitjable per a les tres nacions restants? I, en qualsevol cas, quina fórmula seria aquesta?

Hem entrat a l'any 98, però del segle XX. Ara fa cent anys sorgia la generació que va generar la ideologia que Galícia, Euskadi i Catalunya hem patit durant el segle XX, atidora d'un espanyolisme essencialista que ha pretès eliminar tres llengües i cultures, via democràtica, via revolució o, sobretot, via dictadura, però sempre amb el mateix objectiu de fons.

Potser seria un bon moment per tirar endavant una segona transició que permetés cloure la Transició en el seu conjunt. Aquesta segona transició hauria de permetre un sistema més just, que assegurés la supervivència per a Galícia, Euskadi i els Països Catalans, com a societats nacionals, amb plena llibertat.

La Revolució francesa establí que cada persona com a tal té uns drets: existeixen uns drets alienables dels individus. Però, entre gallecs, bascos i catalans, aquests drets individuals difícilment poden ésser exercits si no es tenen en compte els nostres drets col·lectius. Com puc tenir jo dret a un ús normal de la meua llengua, per exemple, si tots els ciutadans del meu país no tenen el deure de conèixer-la? Ω

Fa 4 anys que en Vicenç Calvet regenta el **Lloc de Peix Vicenç** al Mercat Nou d'Eivissa.

Fa 20 anys que la Família Colom regenta un Lloc de venda de carn al Mercat Nou d'Eivissa. Són pare Josep Colom ja tenia lloc de venda de carn al Mercat Vell de d'Alt Vila.

Fa 18 anys que en Pere Tur va obrir el **Bar Ereso** al carrer de la Capella d'Eivissa. Despatxa els entrepans i les begudes.

Fa 5 anys que na Rosa Pàpio de Tarragona va obrir l'**Aucelleria Baby Can** a la Via Púnica d'Eivissa.

Fa 13 anys que regenta la **Perruqueria El Rizo** a la barriada de can Cantó d'Eivissa.

N'lvo Lleó, de Catalunya i Na Fernanda Ruiz de Granada acaben d'obrir el **Restaurant Es Clot** a la barriada de Can Cantó d'Eivissa. Recomenen les tapes variades i els plats combinats.

Fa 2 anys que la Família Ruiz, regenta la Botiga de Fruites i verdures Iolanda a la barriada de Can Cantó d'Eivissa.

Fa 4 mesos que Na Pilar Cuesta de Salamanca regenta el **Pequeño Casino** a la barriada de can Cantó d'Eivissa.

LES MANS AL FOC (XXI) Credos

PERE GRI

L'opinió de Kant sobre moralitat i religió està continguda en les crítiques de la raó teòrica i pràctica. Posteriorment apareix explicada i aplicada en "La religió dins dels límits de la solaraó" (1793). Les primeres frases del prefaci aquesta obra estableixen el seu to general i determinen el seu caràcter. "La moralitat -afirma Kant amb claredat i fermesa- no necessita la idea d'un altre ésser superior a l'home per que l'home reconegui el seu deure, ni altre motiu a part de la llei per que reconegui el seu deure. Així, doncs, la moralitat en quant a tal no necessita de cap manera la religió, sinó que es autosuficient en virtut de la raó pura pràctica". Així i tot, la "Crítica de la raó pura" ha deixat espai per a la fe en demostrar que la concepció de l'ésser més perfecte, si bé teòricament buida, no és en canvi, lògicament absurda o contradictòria. Si ho veiem en aquest sentit es pot parlar d'una fe racional.

Encara que "la moralitat condueix inevitablement a la religió", es precisa un acte de fe per cobrir el buit lògic existent entre moralitat i la idea de Déu com un "legislador moral fora de l'home".

Kant distingeix perfectament entre els diversos credos religiosos i la religió, que per un acte de fe dona vida a la idea de Déu, la possibilitat teòrica i practica de la qual ha estat determinada per la filosofia crítica. Només existeix una religió veritadera, per contra, hi pot haver moltes varietats de credos religiosos. En conseqüència, és més adequat dir: aquest home és del credo religiós jueu, mahometà, cristià, es a dir: ell és d'aquesta o d'aquella religió. Kant respectava tot credo religiós i en especial el cristianisme per la doctrina moral que conté. En una carta a Lavater (28-4-1775) diu: "Jo distingesc la doctrina de Crist de l'informe que tenim de la doctrina de Crist, i per aconseguir la primera, mir per damunt de tot, d'extreure la doctrina moral separada de tots els preceptes del Nou Testament. La primera és, amb seguretat la doctrina fonamental de l'Evangeli, la segona pot ser solament una doctrina auxiliar...".

La meua visió particular sobre els diversos credos reli-

giosos, crec que coincideix amb la de Kant i amb les que han argumentat molts altres pensadors. No obstant això, en els anys dels que us estic parlant de la Guerra Civil, no sabia gens per on m'havia de decantar. El respecte cap al cristianisme l'he tingut sempre, però en aquells moments era conscient que posar-me de part dels religiosos suposava implicar-me en uns crims dels quals no em podia sentir culpable, pel fet de no haver-hi intervingut més que per tractar d'evitar-los. Segons jo, el meu honor es mantenia intacte. Encara que la gran majoria dels porrerencs m'acusaven d'estar de part dels rojos, molts pocs posaven en dubte la condició que tenia d'home religiós, si bé havia abandonat els hàbits i m'havia casat.

Com podeu suposar, a la vista del que us estic explicant, a mi no em va sorprendre gaire en aquells moments, però si ara quan ho he repassat, la decisió que va prendre el Consistori de Porreres, en sessió ordinària de dia 22 de març de 1937. S'expressava de la següent manera: "Acte seguit, s'acordà assistir de nou en la forma que ho feien les Corporacions Municipals anteriors a l'adveniment de la República, a les funcions religioses de Setmana Santa, adquirint per això la cera necessària, les despeses de la qual seran satisfetes amb càrrec al capítol 13, article 3er. del vigent pressupost".

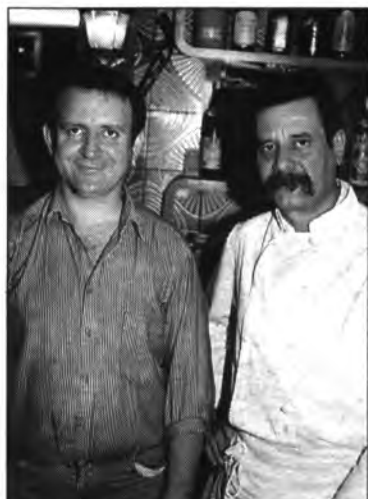
És ben cert que l'Església no es pot estalviar mai el seu deute de col·laboració amb la societat sota el pretext utòpic de que aquesta societat està fonamentada parcialment en l'error, en l'ambigüitat i àdhuc en el pecat. Així i tot, l'Església hauria de saber discernir, encara que només sigui quan es dona de "fet" una pluralitat d'alternatives, si qualcuna d'entre elles comporta amb ella tals errors, ambigüitats i "pecat", que col·laborar amb ella equival a una opció antihumana i de "lesa humanitat"; l'Església "no pot estalviar-se l'esforç" d'intentar discernir quina és l'alternativa que afavoreix més el futur de la llibertat humana amb menys "dispendi de l'home". No pot estalviar-se aquest esforç dient que tal discerniment l'ha deixat Déu "ala discussió dels homes", pel fet que l'Església mateixa és una Església d'homes. Ω

Fa un any que en Xavier Arriba ha obert la perruqueria unisex **Xavier Perruquer** a la barriada de can Cantó d'Eivissa.

Fa 10 anys que n'Àngel Espino regenta del **Restaurant Mar i Cel** a la Platja de Figueretes d'Eivissa. Despatxa el peix, el marisc i la carn. El menú del dia val 1.100 ptes.

Els germans Ferrer regenten des de fa 4 mesos el **Restaurant Reial Plaça** a la Platja de Figueretes d'Eivissa. Una lloc on se menja a la carta a partir de les 1500 ptes.

Fa 25 anys que el matrimoni Colomar-Mari va obrir la **Botiga de queviures Pere** al carrer d'en Ramón Muntaner d'Eivissa.

Fa 10 anys que en Joan Bonet de Santa Gertrudis, regenta el **Restaurant Tubar II** a la Platja de Figueretes d'Eivissa. Despatxa la cuina internacional pels turistes i menús a 750 ptes.

Na Joana Erqueta de Madrid, regenta des de fa 27 anys la botiga de queviures **La Torre** al Viver d'Eivissa. A la foto amb la seva filla Cristina Borges.

Fa 13 anys que en Vicenç Riera de Cas Comodo regenta el **Bar Cafeteria Sa Torre** a la barriada des Viver d'Eivissa. Despatxa menjar internacional pels turistes.

El matrimoni Diaz-Moreno d'Andalusia, regenta des de fa 3 anys la Cafeteria **El Parador** a la carretera de l'Aeroport d'Eivissa. Són del Betis i tenen un equip de futbol 7.

Ciutadans de primera, de segona, de tercera

"Si véns en avió, vas ben vestit i portes diners a la butxaca, podràs quedar-te aquí sense cap tipus de problema". M'ho comentava un amic. Té tota la raó. "Si, en canvi, véns en patera, passant amb treballs i fatigues l'Estret de Gibraltar, sotmès a les màfies que fan negoci a costa teu, etc, ja pots anar viu, que és molt possible que acabis repatriat o en la més absoluta clandestinitat". També té raó. "I, malgrat tot -continua- són molt més perillosos per a nosaltres els que vénen en avió i van carregats amb l'ordinador portàtil, el telèfon mòbil i tota la història que no els que hi arriben així com poden, i amb el risc d'esser expulsats l'endemà. Jo ho faria ben a l'inrevés, continua: els primers els tornaria ràpidament cap a casa seva. Són els que destrossen el nostre entorn natural, els que rapinyen amb el nostre territori, els que ens veuen senzillament com a àmbit d'explotació internacional. Duen diners al damunt, efectivament, i això els fa especialment perillosos: tiraran endavant negocis immobiliaris diversos, esgotaran els nostres recursos naturals... i passaran olímpicament de nosaltres. No ens interessen per res. Els segons, en canvi, arriben en unes circumstàncies totalment diferents. Arrisquen la seva vida per arribar a una espècie de Terra Promesa que els acull amb malfiança, quan no amb hostilitat manifesta. Ningú no valora els seus riscos i els seus sacrificis. Sempre estan entre els que no compten.

Existeix actualment, entre nosaltres, un mestissatge molt curiós, fet de ciutadans de condicions i categories ben diverses. Per un costat, hi ha els que compen. Aquests es fan sentir, tothom sap que existeixen, tenen els seus mitjans de comunicació, els seus negocis, els seus canals de promoció en el conjunt de la societat. De vegades, fins i tot, presenten una actitud superba enfront de la població autòctona. Es posen rètols de l'estil "Residents Europeos" (com si els mallorquins fóssim asiàtics) o "Amigos Alemanes" (com si no hi tingués-

sim res a dir, nosaltres, en aquesta suposada "amistat").

Aquests residents foranis constitueixen un cercle privilegiat, que, des de fa uns anys, han començat a organitzar-se estrictament en defensa dels seus interessos. No és l'interès general de Mallorca o de les altres illes el que els preocupa, sinó la defensa dels seus interessos més particulars, d'interessos concrets que afecten a grups humans també molt concrets. (Per exemple, quan han construït allò que "ells" volen, poden perfectament passar per ecologistes i demanar una moratòria quant a la urbanització; o quan "ells" han fet l'esforç d'aprendre castellà, bé poden prescindir de la nostra llengua).

Poden publicar un mitjà de comunicació en espanyol, anglès, francès i alemany, per exemple. Però, aquesta pluralitat concreta té a veure amb la realitat de la gent de fora que viu a l'illa? On queden els centenars, possiblement milers, de parlants de tàgalog que viuen entre nosaltres? Qui en sap res, dels berebers que han vingut a guanyar-se la vida aquí? On es pot fer una traducció simultània a l'àrab, si fa falta? Quines possibilitats hi ha que surti una publicació en àrab, amazigh, tàgalog i swahili, entre nosaltres, malgrat que els parlants d'aquestes quatre llengües de segur que fan un gruix important de la nostra població?

La realitat ens ho demostra: no som tots iguals, per molt que les lleis ho proclamïn emfàticament. Entre nosaltres, evidentment, hi ha ciutadans de divisions diferents. N'hi ha de primera, que ens poden honorar dient-nos amics o que ens poden arribar a fer dubtar de la nostra pròpia condició d'uropeus; n'hi ha de segona, que hi són però no decideixen gran cosa; n'hi ha de tercera, que no decideixen res, ni tan sols sembla que hi siguin... Ω

Guillem de Berguedà

La badada del cap de la telefònica

Es passejava fa uns dies el president de la Companyia Telefònica per les comarques de Girona tot fent campanya dels canvis que pretén introduir la companyia de cara a la seva millora. En l'ocasió que comentarem, eren una colla d'empresaris els destinataris de la informació/propaganda. Com que actualment ja està en marxa Retevisión, resulta que el monopoli de Telefònica ha acabat i el personal ha d'espavilar-se una mica. La poca pràctica, emperò, duu a badades com la que comentarem.

En preguntar un dels empresaris assistents a la reunió quan es podria aconseguir de garantir l'atenció en català als usuaris del servei d'informació de la companyia, el president respongué que no ho sabia, que era una mica complicat i que no s'havien posat en la resolució de l'assumpte. Fet i fet, va venir a dir, també hi ha trenta mil anglesos, a la Costa del Sol, que ens demanen d'esser atesos en la seva llengua.

Quedava clar, doncs, quin paper ocupa per a la Companyia Telefònica Nacional d'Espanya la llengua catalana. Vuit milions de ciutadans de l'Estat espanyol, parlants d'una llengua europea que té el Principat de Catalunya, el País Valencià i les illes Balears i Pitiüses com a territori propi, eren equiparables a un parell de desenes de milers de residents europeus a la costa andalusa.

El fet que la reposta fos feta de forma espontània i sense cap tipus de complex demostra encara una altra cosa: la profunda estrangerització que pateix la llengua catalana dins el seu propi territori lingüístic.

Els alemanys que varen estar a punt d'organitzar-se en el pintoresc Amigos Alemanes en España (a Mallorca), organitzats al voltant del no menys pintoresc Hörst Abel, ho tenien ben clar, que el català era una llengua estrangera. Si ja hem après l'espanyol, venien a dir, a què ve ara que el Govern balear ens vulgui obligar a aprendre una altra llen-

gua.

Els Residents Europeos, a Eivissa, amb el francesíssim Bachelierie com a cap visible, també tracten el català com una llengua estrangera. Els eivissencs, segons ells, poden parlar el català a casa, però "la lengua del pan" ha d'esser l'espanyol. La llengua forastera, idò, apareix com la pròpia, mentre que la pròpia s'estrangeritza.

Existeix, en aquests processos d'estrangerització, una tendència malaltissa a efectuar comparacions totalment impertinents. Què hi té a veure la població estable d'una comunitat humana de més de deu milions de persones, amb una mica de població flotant articulada al voltant del turisme, inestable per definició? Què hi té a veure la llengua pròpia d'una societat, arrelada dins aquesta durant un milenni, amb les llengües, plurals i diverses, de les persones que ens visiten i que, esporàdicament, es queden a viure entre nosaltres? Quina relació guarda la situació del català a Girona amb la de l'anglès a la costa andalusa? Què hi té a veure, el paper de la llengua catalana a Mallorca o a Eivissa, amb el del francès, l'italià o el sard a la nostra mateixa illa?

Mirau els diaris. A finals de segle, quan tot això ja hauria d'estar superat de sobres, es continua fent de tot per eliminar la llengua catalana. S'intenta fragmentar-la (blavers valencians, gonelles mallorquins, adcos d'Eivissa...), convertir-la en una llengua estrangera a casa nostra (telefònica, associacions de residents d'altres estats europeus...), minimitzar-la (casos regionals del Principat, Foro Babel, progressia lerrouxista...) o denigrar els que la parlem (associant-nos amb fanatismes i fonamentalismes diversos).

El "caudillo" ja fa prop d'un quart de segle que és mort. Han canviat els mètodes, però no els objectius. Ω

Col·lectiu Blanquerna

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Jim

Jim no em porta mai les flors que prefereixo.
Jim, no riem mai junts, i jo no m'ho mereixo,
no sé per què estic tan boja per Jim.

Jim no em diu mai que sóc el seu deseig ardent
el foc de l'amor amb ell ja no s'encen,
malgrat els anys que fa que sortim.

Si em sento emmalaltir d'amor
jo faig com si em vengés,
el deixo fugir, però el meu cor
s'esquerda encara més.

Sé que el dia que m'estimi em deixarà,
podeu creure sigui avui o bé demà,
sempre duré amb mi alguna cosa de Jim. Ω

N. Shawn/C. Petrillo/
M. Samuels/Pi de la Serra

Infant de Beirut

No sé prou bé si era tristes
o el dolor antic d'uns ulls d'infant.
Però, per un moment, del món va ser el retrat
aquella imatge d'un infant de Beirut.

El fràgil braç, tendra tragèdia
brandant fusell; mort i bandera.
El cos menut i bru perdent-se en la ciutat,
un ninjol anònim per l'infant de Beirut.

Al cel hi té els déus del "napalm"
i el tro infernal d'ocells de plata,
en l'horitzó només, l'exili sempre amarg,
bressol i tomba per un infant de Beirut.

Morir a Beirut, morir a Mathausen,
el mateix foc en temps distants,
mirall glaçat d'un món on ja ningú respon
als ulls immòbils d'un infant de Beirut. Ω

Lletra i música: Lluís Llach.

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part

L'avantguarda cultural mallorquina dels anys seixanta (1965-1968) i la lluita antifeixista (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI, ESCRIPTOR

"Allò que -d'una forma instintiva, solidària- ajudà a consolidar la nostra amistat (que perdura més de trenta anys després), potser fos que els nostres pares havien lluitat junts en temps de la guerra en defensa de la llibertat i per la República".

Miquel Ferrà i Martorell entrevistava recentment Pere Noguera Vizcaíno (1949), ciutadà de Mallorca, professor d'arts dramàtiques, promotor d'espectacles, diplomàtic en interpretació, mim i pantomima, llicenciat en filosofia i lletres i actual director del Teatre Principal. Pere Noguera explicava d'aquesta manera, els seus orígens teatrals: "*El Leaving Theatre em marcà molt, allà, al Romea de Barcelona... Vaig aprendre, també, molt d'aquell gran mim, el polonès Pawel Rouba. Aquest és, per a mi, un nom gloriós. Com aquell altre, Andrzej Leparsky, també de Polònia. Val a dir que els polonesos eren els més avançats en el teatre gestual, i el teatre gestual era la gran oportunitat del nostre teatre...*".

Amb els germans Noguera Vizcaíno, Pere i Biel, repartírem l'any 1967 un bon munt d'exemplars d'*Els mallorquins* de Josep Melià. Al pintor Biel Noguera i al seu germà, en Pere, els vaig conèixer en el col·legi Lluís Vives de Ciutat, on estudiàvem tots tres. A part de compartir la mateixa dèria per l'art (en Biel dibuixava històries a les classes, mentre jo m'entretenia escrivint estranyíssims contes de ciència ficció), allò que -d'una forma instintiva, solidària- ajudà a consolidar la nostra amistat (que perdura més de trenta anys després), potser fos que els nostres pares havien lluitat junts en temps de la guerra en defensa de la llibertat i per la República. En unes classes on solien

abundar els fills dels vencedors, els responsables de la repressió contra el poble mallorquí, era tranquil·litant compartir jocs i provatures culturals amb al·lots de la mateixa procedència social i cultural.

Amb el temps, malgrat en Biel marxà a la Universitat de Barcelona, continuàrem mantenint el contacte. Durant els anys 65, 66 i 67 -a l'estiu en Biel ajudava la família a portar una botiga de souvenirs prop de Portopí, al final del passeig Marítim- intercanviàvem revistes revolucionàries (algunes clandestines que ell em portava de Barcelona; altres, de la Xina, Cuba o el Vietnam, els hi portava jo fins a la botiga), el Serra d'Or, les edicions ultra-secretes -per por de la repressió- del just acabat de néixer Sindicat Democràtic d'Estudiants... Més endavant, quan la família dels germans Noguera bastí una casa a Palmanyola i els pares els muntaren dos estudis a les golfes, també hi compareixia juntament amb un altre artista de la colla d'aquell temps. Em referesc al pintor, escultor i cantant Gerard Mates.

Biel Noguera Vizcaíno (València, 1946) ha esdevingut un excel·lent pintor. El 1978 féu la primera mostra individual a Lugo (vegeu Gran Enciclopèdia de Mallorca). Posteriorment, ha fet exposicions a Palma, Eivissa, Sineu, etc. Segons els especialistes, la seva obra ha evolucionat a partir d'una etapa inicial figurativa cap a un llenguatge progressivament abstracte. En Pere Noguera, després de llicenciar-se en filosofia i lletres a la Universitat de les Illes Balears (1991), amplià estudis de teatre a Wrocław (1975), París (1981), Lieja (1984) i Nova York (1988-89). En l'entrevista que li feia Miquel Ferrà Martorell, en Pere donava la seva visió sobre el fet teatral: "*El teatre reflecteix efec-*

tivament tots els matisos de la vida, vull dir de la vida interior i exterior. És un poc de tot: meditació, entreteniment, denúncia, clam, ironia, crítica, burla, absurd, llenguatge, figuració, simbolisme... És com l'home mateix".

Per uns anys, l'estudi d'en Gerard en el carrer Bosch fou un cau d'activisme cultural molt important a Ciutat

L'entrevista de Miquel Ferrà Martorell a Pere Noguera m'ha fet recordar els anys de les activitats culturals antifranquistes a l'estudi de l'amic Gerard Mates. Ara no podria dir si va ser el pintor Biel Noguera, el mateix Pere o en Joan Manresa qui un dia de 1966 em presentà el pintor i escultor Gerard Mates. Per uns anys, l'estudi d'en Gerard en el carrer Bosch fou un cau d'activisme cultural molt important a Ciutat. La majoria de cantants principatins i valencians que venien a Mallorca a fer recitals de la Nova Cançó (recitals uns autoritzats, altres prohibits) passaven, inexorablement, per l'estudi. Parl de Raimon, Marià Albero, Joan Manuel Serrat, Quico Pi de la Serra... i, entre els mallorquins, mitjançant en Joan Manresa (que treballava a la ràdio ajudant a difondre la nostra cançó), també connectàrem amb Maria del Mar Bonet, el seu germà Ramon (que aleshores tenia un baret en el Passeig Marítim), el mateix Guillem d'Efak, Miquelina Lladó... En Joan Ramon Bonet (com la seva germana, na Maria del Mar), era fill dels escriptors i periodistes Joan Bonet Gelabert i Mercè Verdader Mestres. En l'època de què parlem (1963-1967) enregistrà tres discs en solitari i un amb els Setze Jutges. Fotògraf i cantautor, els amics mai no li perdonàrem l'haver deixat de cantar just quan començava a ser una figura cabdal de la naixent Nova Cançó. En aquests

Miquel López Crespi entre dos soldats de l'exèrcit d'ocupació britànic (Irlanda del Nord). A finals dels anys seixanta coneguérem un dels barris (Bogside) d'una de les ciutats (Derry) més actives en la lluita contra l'imperialisme britànic. La nostra preocupació, l'estima que sentíem -i sentim!- pels pobles en lluita contra l'imperialisme ens portava a mantenir correspondència amb ciutadans de les nacions més conflictives del món.

darrers ha treballat intensament la fotografia il·lustrant nombroses monografies artístiques i l'hem vist col·laborant amb mostres del pintor Guinovart. També recordam les exposicions col·lectives Memòries urbanes (Palau Soler i Ric 1988) i Arquitectura i paisatge (Col·legi d'Arquitectes 1989).

Un dels màxims impulsors de tota aquella moguda era l'escriptor Joan Manresa que ja el 1961 s'havia donat a conèixer amb el seu llibre de poesia L'hostal de l'equilibri últim

Un dels màxims impulsors de tota aquella moguda era l'escriptor Joan Manresa que ja el 1961 s'havia donat a conèixer amb el seu llibre de poesia L'hostal de l'equilibri últim. Més endavant sortiren al carrer altres reculls (Res no hauré fet, 1972; Una creu en blanc, una cara buida, El cos cansat de dinou anys, 1976; Menjar-se les prunes amb la pell, 1980 i el relat Primer banyador blau marí, 1973. Des d'aleshores les seves activitats culturals han estat intenses. Recordem que ja en 1964 guanyà el premi Ciutat de Palma de poesia, amb Un, algu-

nes vegades. Com molt bé reconeix la GEM, en Joan "va ser un dels creadors i organitzadors de Cançons de la Mediterrània". És autor d'una magnífica biografia titulada Maria del Mar (1993).

Amb Joan Manuel Serrat a Felanitx, o quan ajudar la Nova Cançó era l'activitat antifeixista més important

Una certa melangia em puja a la gargamella en parlar d'aquells temps! L'any 1966 en Raimon obtenia un èxit clamorós a París. De molt abans "era el nostre cantant", l'expressió màxima dels nostres anhels i esperances. En Joan Manuel Serrat el seguia en preferències. Aleshores encara no era l'home famós de pocs anys més endavant. Un dia -crec que li degué donar la meua adreça en Joan Manresa- tocà al pis de casa meua (jo vivia a un pis de la meua mare en el carrer de l'Argentina, número 45, a la barriada de Santa Catalina). Davant la meua porta hi havia un jove simpàtic vestit amb camisa i texans molt gastats. Acabava d'arribar de Barcelona, no havia menjat en tot el dia i per únic equipatge portava la seva guitarra. Havia

EPI

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) IV part

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (d'agost del 1997 fins a l'agost del 1998)

Per demanar números endarrerits, telefona al **26 50 05**

Desembre de 1967. Estudi de l'artista Gerard Mates en el carrer Bosch de Ciutat. D'esquerra a dreta: Pere Noguera (l'actual director del Teatre Principal), Miquel López Crespí i Gerard Mates.

d'anar a fer un recital al parc municipal de Felanitx i no sabia com arribar-hi sense peles i amb la panxa buida. Sé que menjàrem d'entrepans mentre comentàvem les darreres novetats de la lluita per la llibertat i de la marxa de la Nova Cançó.

No record ja com arribàrem a Felanitx. Però en aquells anys Nova Cançó era equivalent a lluita antifeixista, a combat mortal contra la putrefacció cultural del franquisme (l'equivalent a la lluita actual contra les brutors d'un Julio Iglesias o una Rocío Jurado, per posar-ne un exemple). Ajudar la promoció de la nostra cançó, per tant, era una les activitats més importants de la lluita d'aquell moment en contra de la dictadura. Quants de viatges no férem aquells anys ajudant Marià Alberó, Maria del Mar Bonet, Joan Manuel Serrat, en Quico Pi de la Serra, en...

Els Setze Jutges

En el capítol "Artistes i escriptors contra la dictadura" del meu llibre *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970)* ja n'havia parlat una mica, d'aquest estudi de Gerard Mates. Són els anys del naixement i consolidació arreu dels Països Catalans del moviment de la Nova Cançó que tanta importància tengué en el nostre redreçament nacional i cultural. En parlar d'aquell temps, si exceptuam les grans vagues dels anys seixanta, hem de pensar que -a Mallorca- l'única activitat pública de certa envergadura i que arrossegava

"masses" era, precisament, el de la cançó. En aquell moment, els discos -de clara influència francesa- que ens arribaven dificultosament eren els de Miquel Porter, Remei Margarit, Josep M. Espinàs, Delfí Abella, Francesc Pi de la Serra, Enric Barbat, Xavier Elies, Guillermina Motta, Maria del Carme Girau, Martí Llauredó, el mallorquí Joan Ramon Bonet, Maria Amèlia Pedrerol i en Joan Manuel Serrat. Són els inicials *Setze Jutges*, als quals s'hi aniran afegint altres components.

En Gerard, amb el temps, hi participà activament -edità un disc- i féu bastants recitals, tant a Barcelona com a Mallorca. Però, essencialment, Gerard Mates (Palma, 1954) era pintor i escultor. Sovint ens contava multitud d'anècdotes del seu aprenentatge a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics, de Palma, i a l'Escola Superior de belles Arts de Barcelona. D'ençà la nostra coneixença allà pels anys 1965-68 ha esdevingut un dels valors més sòlids de la pintura mallorquina contemporània fent nombroses exposicions a Barcelona, Palma, Bilbao, Alacant, Felanitx, Inca, Madrid, Pollença, Múrcia, Tarragona, etc. Participà activament a les mostres col·lectives Ensenya-1 (1973), a Palma, Pintura Jove de Mallorca (1974), a Campanet i Inca, i Art Jove a Mallorca (1976), a Inca. La GEM ens informava recentment de la brillant participació de l'artista en les mostres Art Contemporani -ARCO 89- (Madrid) i Expo 92

(Sevilla). Gerard Mates era fill d'un gran artista -del qual serví grata memòria ja que vaig tenir l'honor de conèixer i escoltar els seus assenyats consells referents a multitud de qüestions relacionades amb l'art. Parl, evidentment de Gabriel Mates Valls (Palma 1896 - 1981).

En el meu llibre *L'Antifranquisme...* he deixat constància d'un viatge a Barcelona amb en Gerard a ran dels esdeveniments del maig del seixanta-vuit, a París.

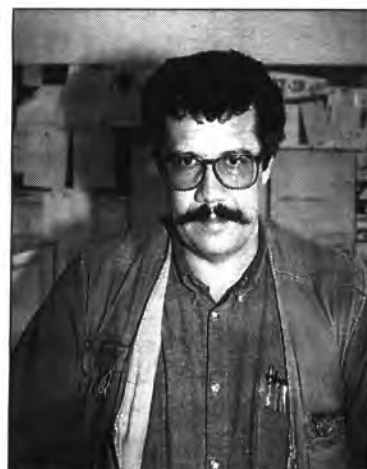
Contra la cançó folklòrica impulsada pel feixisme

L'estudi d'en Gerard fou l'indret on escoltàrem els primers enregistraments de cantants del tipus Georges Brassens, l'inoblidable Jacques Brel, Ferré, Joan Baez, Ferrat, la Juliette Greco... fins i tot moltes de les cançons d'Edith Piaf ens servien per a evadir-nos una mica de la brutor cultural de la cançó folklòrica impulsada pel feixisme (Lola Flores, Carmen Sevilla, Paquita Rico, la mateixa Sarita Montiel). És evident que, com a gent progressista interessada en la cultura de les nacionalitats oprimides per l'Estat imperialista, res no teníem

en contra de l'autèntica cultura popular de les nacions oprimides (les cançons no adulterades del nostre folklore, així com de l'andalús, castellà, basc o de Galícia). Cal dir emperò que, per damunt de tot, qui marcava el ritme del que havia de ser una autèntica cançó popular, arrelada a la terra, crítica amb la brutor del món de la cançó de la burgesia, eren en Pete Seegers, en Bob Dylan, els mateixos *Beatles*, als quals teníem mitificats fins a límits increïbles. Reconec que fa trenta anys en sabien poc del control de les grans multinacionals del disc damunt la creació dels mercats musicals. Nosaltres odiàvem tot el que sortia de les emissores franquistes, el podrit món cultural del nacionalcatolicisme i del falangisme, amb tota la seva cort d'inútils i pseudoartistes, ens feia autèntic fàstic. Per això la nostra dèria pel moviment de la Nova Cançó, pels primers discos de Raimon, Joan Manuel Serrat o la mateixa Maria del Mar Bonet. Unes cançons autèntiques de Joan Ramon Bonet, Gerard Mates, ens eren més estimades que els quaranta anys de Lolas Flores i Paquitas Ricos. Ω

1976: El nostre col·laborador Miquel López Crespí també participà activament en la direcció del comunisme de les Illes (OEC) en lluita contra el capitalisme, el feixisme i l'imperialisme. En la fotografia, d'esquerra a dreta: Miquel López Crespí, Caterina Mir, Aina Gomila i Josep Capó.

Marià Ferrer de Sant Josep, fa 25 anys que regenta el Taller de Retolació Lumiplàstic a la barriada de can Cifre d'Eivissa.

Fa 13 anys que en Ferran Salines de Santa Caterina regenta la *Botiga Charly Boy* a Can Pastilla. Son pare, Francesc Salines, de Port de Mazarrón a Múrcia va obrir la *Botiga Lolita* ja fa 40 anys al mateix can Pastilla.

Fa 6 anys que en Jesús Martínez va obrir la botiga de Lloguer de cotxes *TT Rent a Car* a can Pastilla. en Jesús té sucursals a Cala Rajada, a la Colònia, a Palma Nova i a Portocristo. A la foto amb en Júlio, el seu cap de taller.

En Ponç i na Cati són els amos joves de l'*Hostal Maracaibo* a can Pastilla.

RECORDA
Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Tlf. 55 15 84
 Mòbil 989 68 68 97

CENTRE D'ESTUDI DE JUDO

Renshinkan

— LLEVANT MALLORQUÍ —

Ja n'hi ha prou!

PERE FELIP I BUADES

Ja n'hi ha prou d'aguantar mentides i enganys. Les mentides i els enganys en que ens fan combregar els "capos" de la política que no són altra cosa que lacais dels vertaders "capos": els del capitalisme, en el nostre cas del capitalisme selvatge que és nodreix del turisme.

I quan dic de mentides i d'enganys, em referesc a l'engany que significa el dir-nos que el turisme ens dona beneficis, quan en realitat significa la ruïna, no solament econòmica, sinó també cultural, ecològica, territorial, lingüística, tradicional etc.

Ecològicament, el resultat és fatal ja que el medi ambient s'està ressentint a la invasió vandàlica que patim cada any, xifrada en nou milions d'invasors.

Cultural i lingüística, el resultat és catastròfic. A la invasió dels bàrbars del nord (els turistes), hi hem d'afegir l'altra, la dels vàndals del sud (els espanyols), que venen a tondre tot allò que poden, no sols als turistes, sinó també als nadius. Entre uns i altres, ens estan ofegant, cultural i lingüística, a tots nosaltres, als antics nadius mallorquins que parlem català.

Econòmicament, el resultat és d'escàndol, no només pels resultats comptables, sinó per les mentides i enganys en que ens els presenten, amagant sempre, tot allò negatiu que duu el turisme econòmicament i fent sortir en els mitjans de comunicació, només allò que de positiu pugui tenir que, en realitat, només són xifres macro econòmiques de resultats, que només donen ganàncies a la potència colonitzadora (Espanya), però mai a la població de la petita colònia (Mallorca). N'hi ha prou remarcant que, una ciutat com la Ciutat de Mallorca, amb tres

cents mil habitants, ha de sostenir amb els impostos dels qui hi vivim, la infra estructura d'ornamentació, netetja, seguretat, inversió en promoció turística, sanejament de la Badia, transports d'aigua de l'Ebre, obres d'embelliment de les primeres línies de la Badia, sanejament, clavagueram, etc., i tot això per una demanda d'utilització de nou milions de turistes, que no paguen cap casta d'impostos.

Però el resultat més negatiu pels nadius catalans parlants ha estat la immigració espanyola que ens ha arribat... Per què ofegar-nos econòmicament, matar-nos culturalment, robar-nos ecològicament?

Els diuen que per a treure-nos de la misèria i que no seriem res si ells no haguessin vingut, i "lo bién que se estaria en Mallorca si no fuera per los mallorquines".

Però el que se veu actualment als barris perifèrics de Ciutat com son Götlev, sa Indioteria, son Cladera, la línia costanera que va de S'Arenal fins a Calvià i Andratx, es Serral de Manacor i altres indrets de la marina mallorquina, és una població emigrada espanyola que en la seva majoria està mancada d'educació, cultura, civisme i fins i tot de manca de tolerància..., especialment davant allò que és mallorquí, la nostra llengua i la nostra cultura.

Són els mateixos que, essent estudiants, fa poques setmanes, insultaren i vexaren al professor Josep Palou, quan aquest defensava una manera distinta de ser, una cultura i una llengua diferent de la seva. En definitiva, els nadius mallorquins i els invasors immigrants espanyols, som diferents. Ω

COMUNICAT DE PREMSA

21 de març: Dia Forestal Mundial

La plaga dels incendis forestals, les tales abusives, l'obertura de vials, una legislació enfocada a l'exploració, la manca d'una política de reforestació, l'augment de l'erosió, etc. afecten greument les masses forestals, una desforestació que és com un càncer que poc a poc va devorant els nostres pulmons.

Per tal d'aturar la destrossa resulta urgent una actuació pública i privada tendent a la recuperació dels boscos autòctons (alzinar o garriga), l'elaboració i execució (execució!) d'un pla de reforestació als sòls més malmesos i que prest poden esdevenir pràcticament irrecuperables, una Llei de Boscos per al conjunt de les illes que contempli les característiques de cada una d'elles i els corresponents plans d'intervenció amb caràcter protector i fonamentats en criteris ecològics.

La principal plaga, però, és la dels incendis, un camp en què és evident la lluita per apagar els que es produeixen, mentre que també caldria potenciar les polítiques preventives en relació als factors que en són la causa: no només s'ha d'augmentar la vigilància, sinó que també s'ha de realitzar campanyes d'informació i conscienciació pública sobre prevenció d'incendis, no s'han d'autoritzar cremes de vegetació, s'han de prohibir les pastures en zones cremades no regenerades, s'ha de prohibir l'extracció i la venda de fusta afectada per un incendi, s'ha de prohibir la requalificació urbanística de les antigues zones boscoses afectades per incendis i s'han de repoblar els boscos amb espècies autòctones menys vulnerables a l'acció del foc que el pinar. Tot això, a més, acompanyat de condemnes i sancions en aquells casos (que són majoria) en què l'incendi sigui degut a l'acció humana irresponsable i se n'hagi identificat el responsable, cosa molt més probable si es duen a terme investigacions "detallades".

21 de març: Dia de l'Europa de les Nacions

El Tractat de la Unió Europea, signat el 7 de febrer de 1992 a Maastricht, proposa la construcció d'una Unió Econòmica i Monetària i també una Unió Política centrada en una major democràcia, més eficàcia, més solidaritat interna, més solidaritat exterior i més equilibri.

En aquest marc, però, no es planteja la necessitat de suprimir les actuals estructures d'Estat que engloben diverses nacions en la majoria dels casos. Així, difícilment resulten assumibles els grans objectius de la solidaritat i de l'equilibri, ja que la realitat dels estats plurinacionals ens mostra que es troben constituïts per una nació central dominat i d'altres nacions perifèriques (entre aquestes els Països Catalans) subordinades a una voluntat externa que els impideix ésser solidàries (l'espòli no té gaire a veure amb la pròpia voluntat de l'espòliat) a la vega-

da que genera greus desequilibris en els àmbits de decisió política: només els governs centrals (defensors de la nació dominant en el si de l'Estat, no ho oblidem) tenen veu i vot en les decisions que afecten el conjunt de les nacions de la Unió Europea.

La nació catalana, des del punt de vista d'Esquerra Republicana, necessita per a la seva pròpia supervivència comptar amb poder d'intervenció i de decisió propi i directe. En aquest sentit, les nostres característiques ens situarien en una posició semblant a Noruega, Suècia, Finlàndia, Dinamarca, Holanda, Luxemburg, Irlanda, Portugal o Àustria, és a dir, una clara majoria en el si de l'actual Unió Europea, en contraposició a l'actual model on impera la voluntat d'Alemanya i de França principalment, amb Espanya, Itàlia o la Gran Bretanya en un discret segon pla i que comporta greus injustícies per a les nacions més petites, sobretot si són políticament dependents (com és encara el nostre cas) en àmbits tan diversos com el cultural, el lingüístic, el social o l'econòmic.

Des d'Esquerra Republicana considerem que la construcció d'una Unió Europea realment justa i solidària passa per la dissolució dels actuals estats centralitzats i pel reconeixement de les diferents realitats nacionals com a àmbits de decisió política en tots els organismes de la Unió. Si no és així, posam en dubte la viabilitat -a la vegada que la considerem inacceptable- d'unes noves estructures polítiques i econòmiques que reproduïen (en són clòniques) el model d'uns estats centralistes fonamentats en la injustícia, la supeditació i el desequilibri.

22 de març: Dia Mundial de l'Aigua

Ningú dubta ja que l'aigua és a tot arreu un bé imprescindible i massa sovint prou escàs. A les illes Balears i Pitiüses en feim un consum exorbitant que en posa tant en perill la quantitat com la qualitat.

Sa Marineta, el "barco" o el transvasament de sa Costera a Mallorca, les plantes dessaladores a les altres illes, no resolen el problema de fons -a més d'ésser solucions molt cares i de vegades agressives amb el medi-, ja que la demanda d'aigua potable derivada dels usos residencials i turístics augmenta any rere any, amb la conseqüència de la salinització d'uns aqüífers cada cop menys abundosos.

Un Pla Hidrològic que no es fonamenti en l'estalvi (tarifes progressives, reducció en les fuites de la xarxa pública, aprofitament de les aigües pluvials, etc), la racionalització (aturar el creixement urbanístic i de serveis turístics, molt especialment els camps de golf i la creació de noves urbanitzacions) i la reutilització de l'aigua "potable" (reg de camps de golf ja construïts, construcció, determinats cultius, etc) no soluciona el problema més que a curt termini, de manera que ajorna la problemàtica per a un futur incert pel que fa a l'adopció de mesures ecològiques en aquest tema. Ω

Àrea de Comunicació. ERC-Mallorca

Sopars indepentistes a Petra: Gabriel Bibiloni

Aquest cop el tema de l'exposició i el posterior col·loqui ha girat a l'entorn de les normalitzacions reeixides, fonamentalment a l'àrea europea.

Un càlcul futurista -però no per això poc fonamentat- considera que de les prop de 5000 llengües que actualment es parlen al món, un 90% d'aquestes probablement desapareixerà en els propers cent anys. La desaparició de les llengües que no compten amb uns mecanismes de poder al seu servei, les comunitats

lingüístiques mancades d'un Estat (absolutament independent!) propi ho tenen cruu; és a dir, que hem d'anar per feina.

Actualment, per als prop de 200 estats que hi ha reconeguts amb la seva presència a l'ONU, les llengües oficials d'estat per al seu conjunt són unes 75. Els diversos estats solen tenir una sola llengua reconeguda oficialment, si bé hi ha alguna excepció com el cas de Suïssa o de Bèlgica a Europa (constituïts al marge del centralisme jacobí

espanyol o francès que ens afecta als catalanoparlants), i de Finlàndia (finès-suec) i d'Irlanda (gaèlic-anglès).

Ara bé, el cas català és prou diferent de la resta com per merèixer un tractament individualitzat, com ho són la resta de casos també entre ells, sense que això sigui un impediment per tenir en compte certs processos de normalització com a model referencial pel major nombre de coincidències i similituds que hi ha.

Europa no és com Nova Gui-

nea, on hi ha unes 750 llengües identificades, algunes amb poc més de mig miler de parlants, però el sud d'Europa tampoc no és com el nord, on ho hi ha llengües subordinades (si feim l'excepció del frisó).

En el nostre segle s'han normalitzat en els seus usos llengües com el finès, el noruec, el txec, l'eslovac, el serbocroat, l'estonià, el letó, el lituà... Casos com el de Letònia o el de Lituània presenten semblances notables amb la nostra situació, com pugui ésser, per exemple, l'existència una comunitat forastera composta per parlants monolingües en la seva pròpia llengua (rus allà, espanyol aquí).

Com s'ho han fet? Ben senzill, aconseguint la independència de la nació dominant i disposant d'uns mecanismes de poder de decisió individuals i no mediatitzats. A Letònia, així, els russòfons sembla que no els costa tant d'integrar-se i de superar proves que inclouen el coneixement d'aspectes bàsics de la història del país, l'himne nacional i llengua letona oralment i per escrit.

S'han convertit en ciutadans autocràtics. El punt de referència ha passat a ésser el seu propi poble, la seva vida depèn més d'ells mateixos i la seva mentalitat consegüentment també. Ω

Redacció

Pla d'Ocupació (IV)

PER JOSEP SERRA.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

1. Establir un servei d'ocupació individualitzat amb totes les persones aturades:

- Atenció individualitzada a totes les persones amb més de sis mesos d'atur, amb programes d'ocupació personal i individualitzats a fi de millorar-ne l'ocupabilitat, amb accions de formació ocupacional, ajudes a la recerca de treball, desenvolupament de les actituds ocupacionals i coneixement del mercat de treball.

- Aquest programa ha de potenciar els programes SIPE amb la participació de l'administració local i els agents socials.

2. Atur juvenil. Cal crear ajudes específiques per a plans d'ocupació municipals adreçats a col·lectius amb especials dificultats d'inserció laboral:

- Oferir a totes les persones joves en situació d'atur, en el termini màxim de sis mesos, una oferta de formació ocupacional o una oferta de treball.

- Creació de plans específics d'ocupació juvenil de suport als contractes de formació-joves sense titulació i als contractes de pràctiques-joves amb titulació-, amb una subvenció anual, sempre que comporti un augment de plantilla i l'empresa no hagi acomiadat ningú el darrer any, gestionats pels ajuntaments. Fer extensives aquestes ajudes a la contractació de joves indefinida.

- Augmentar el seguiment dels contractes d'inserció laboral (de pràctiques i de formació), potenciar-ne la formació i incentivar-ne la seva transformació en contractes indefinits.

- Creació d'un pla d'ocupació específic per a aquell col·lectiu de joves amb especials dificultats per a la inserció laboral (fracàs escolar, persones amb toxicomanies, immigració recent,...), amb subvenció a la seva contractació, sempre que comporti un augment de plantilla i l'empresa no hagi acomiadat ningú en el darrer any.

- Reincorporació dels joves al sistema educatiu reglat: Prioritzar la tasca dels serveis ocupacionals cap a la reincorporació a al formació reglada d'aquelles persones joves que la van abandonar sense concloure-la o que no disposen de cap capacitació professional elemental.

- Suport a les iniciatives empresarials de persones joves, sobretot aquelles relacionades amb els nous jaciments d'ocupació i als projectes d'empresa sòlids, amb ajudes a fons perdut per lloc de treball creat,

sense necessitat d'estar lligats ni a crèdits ni a avals.

- Reactivar i potenciar els Plans de Transició al Treball reformulant-los a nivell municipal i/o comarcal amb la participació de les administracions locals i dels agents socials.

3. Persones de més de 45 anys i aturats de llarga durada:

- Ajuts a la contractació estable de persones de més de 45 anys.
- Incloure el 30% dels programes d'escoles taller i cases d'ofici a persones majors de 45 anys amb qualificació i experiència laboral amb poca demanda.

- Incrementar un 20% les ajudes a les noves ocupacions, si aquestes són assumides per persones majors de 50 anys i amb atur de més d'un any, i en un 40% si els projectes de nova ocupació els realitzen en forma d'autoocupació o de cooperatives.

4. Atur a zones en regressió. Cal potenciar i incentivar el manteniment i creació d'ocupació en aquelles zones en declivi ocupacional en aquells projectes que assegurin:

- La reconversió econòmica cap als serveis i els nous jaciments d'ocupació.

- El turisme rural i cultural i el seu desenvolupament.

- El desenvolupament de l'agricultura de gran qualitat i/o ecològica.

- Potenciar les cooperatives per tal de comercialitzar els seus productes.

5. Altres accions:

- Cal fomentar la destinació dels subsidis de desocupació al finançament de contractes de nova ocupació, com una de les fonts de finançament de les polítiques actives d'ocupació.

- Mèrits en la contractació de serveis i obres públiques: Cal adequar la legislació per tal de garantir que en els concursos públics de les administracions de les illes siguin mèrits positius que l'empresa prestadora de l'obra o servei acreditatiu tenir un percentatge de personal contractat juvenil i femení i que compleixi la legislació sobre minusvàlids. Ω

Lluita

RECULL DE RICARD COLOM

"L'home fort crea els seus esdeveniments, el feble pateix els que el destí li imposa". (Alfred de Vigny, 1797-1863, escriptor francès).

"Considera iguals plaer, dolor, guany, pèrdua, victòria, desfeta: consagra't íntegrament a la batalla: defugiràs talment l'error".

(Bhagavadh Gita, llibre clàssic de l'hinduisme, s. IV a II a.C.)

"No n'hi ha prou de fer passes que un dia puguin menar fins a la meta, ans cada passa ha de ser una meta, sense deixar de ser una passa".

Pieter Eckermann, 1792-1954).

"La victòria pertany als perseverants".

(Napoleó Bonaparte, 1769-1821, emperador francès i gran estrateg cors).

"A muntó han lluitat de manta maneres contra els esdeveniments; però cap no ha pogut escapar del mal si no és a través de l'oració i de la penitència".

(Marc l'Ermità, s. V, 200 capítols sobre la llei espiritual", cap 92).

"De què serviran les nostres culpes i errades si no ens ensenyassin a conèixer-nos millor, si no servissin per a refer la nostra vida, no pas per a fer-la malbé per sempre?". (Jacinto Benavente, 1866-1964, dramaturg espanyol).

"No hi ha res de tan difícil que no pugui ésser assolit per la fortalesa".

(Juli Cèsar, 100-44 a.C., gran capità romà, "dictador demòcrata").

"Qui vol ser fort, de la carn es despulla".

(Ausiàs marc, 1397 ó 1400-1459, el "gran català d'amor mestre").

"El meu estat d'esperit fa la síntesi d'eixos estats anomenats optimisme i pessimisme, i els supera: soc pessimista per la intel·ligència, però optimista per la voluntat".

(Antonio Gramsci, fi polític marxista italià, mort a les cel·les de Mussolini).

L'avi Siset em parlava

de bon matí al portal

mentre el sol esperàvem

i els carros veíem passar.

-Siset que no veus l'estaca

on estem tots lligats?

Si no podem desfer-nos-en

mai no podrem caminar.

Si estirem tots, ella caurà

i molt de temps no pot durar;

segur que tomba, tomba, tomba,

ben corcada, deu ser ja:

Si jo estiro fort per ací

i tu l'estires fort per 'lla,

segur que tomba, tomba, tomba

i ens podrem alliberar.

Però Siset, fa molt temps ja

les mans se'm van escorçant

i quan la força se me'n va

ella és més ampla i més gran.

Ben cert sé que està podrida,

però és que, Siset, pesa tant

que a cops la força m'oblida.

Torna'm a dir el teu cant:

Si estirem tots_

(Cançó de resistència antifranquista, l'Estaca, d'en Lluís Llac, traduïda a diversos idiomes).

"Qui vulgui ésser home, ha d'ésser inconformista".

(Ralf Waldo Emerson, 1803-1882, pensador i polític nord americà).

"Si Moisès hagués insistit a comprendre com podrien escapar-se de l'exèrcit del Faraó, Israel podria encara sojornar a Egipte).

(Lletra del reformador Martí Luter al seu amic Melancton, 1530).

"Si Luter s'hagués acontentat només complint i solucionant el seu conflicte i sotmetent-se a l'autoritat, l'emancipació del cristianisme dels lligams intel·lectuals i de la tutela espiritual s'hauria, segurament, retardat durant anys; i àdhuc s'hauria trastocat considerablement quan al capdavant aparegués"

Luter; J. Atkinson, 1968).

No,

jo dic no,

diguem no.

Nosaltres no som d'eixe món.

Hem vist la fam

ser pa per a molts.

Hem vist que han fet

callar a molts

homes plens de raó_".

(Ahir, cançó de resistència antifranquista, d'en Raimon).

"El Crist forní l'esperit i el mòbil, Gandhi el mètode, basat en l'amor i l'ús de la no violència. Hi descobrí la via per a la reforma social que havia cercat durant tants mesos_".

(Martin Luther King, 1929-68, cap dels drets civils de les minories als E.U.A. i contra la guerra del Vietnam).

No serem, no serem moguts (bis)

igual que un pi

a prop de la ribera,

no serem moguts.

Ens empara el sindicat.

Lluitarem i aguantarem

Del nord i el sud tots junts.

(No serem moguts, cançó nord americana).

"Qui no plora no mama".

(Refrany català).

"Cal protestar, fins i tot quan no serveix de res".

(Manuel de Pedrolo, novel·lista català independentista contemporani).

Si un dia vols, / si un dia tornes, em trobaràs com sempre, / si un dia vols. Pot ser més vell, potser més trist / que sempre, si un dia vols (_).

Encara és forta la lluita, i queda tan per fer, si un dia vols, / si un dia tornes,..." (Cançó d'amor d'en Raimon). Ω

ALFONS PINYA LLOP

Agent

C/. Capità Ramonell Boix, 144 baixos
Tlf./Fax 971 243 052 - Mòbil 907 118 832
Molinar 07007 CIUTAT DE MALLORCA

Fàbrica de pintures

MIQUEL OLIVER I BARCELÓ

QUÍMIC DIPLOMAT DE L'I.Q.S.

Carrer Mateu de Mallerit, 5 - Tlf. 27 26 95 - 07006 ES MOLINAR

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA PLENA (XXI)

La història que la Ministra Aguirre ens vol escapar, silenciar i segrestar

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

1326-1350: Queda institucionalitzada la sol·licitud de préstecs de Barcelona.

abans 1327: Neix, a Girona, Francesc Eiximenis.

1327: La més antiga de les famoses cartes (mapes) mallorquines conservades, és anònima, de l'escola d'Angelino Delorto.

Topades navals amb Castella pel comerç de l'Estret i guerra corsària amb el Marroc.

Nova guerra contra Tlemcen, i negociacions.

Mor Teresa d'Entença, dona d'Alfons, li deixa 5 fills (entre ells Pere el Cerimoniós i l'infant Jaume, futur conte d'Urgell) i dues o tres filles.

2.11.1327: Mor Jaume II. Ara jeu soterrat a Santes Creus (Aiguamúrcia, Camp de Tarragona), devora Pere el Gran.

LA INFLEXIÓ: ALFONS III EL BENIGNE (1327-1336)

1327-1336: Alfons III el Benigne, succeeix son pare com a monarca de la confederació peninsular, ja que son germà gran renuncià a la Corona el 1319. Tot i haver dut la campanya sarda, el Benigne fou un rei poc decidit i feble i amb ell començà la decadència del Casal de Barcelona.

2.1328: El Benigne pren segona muller a Tarassona: l'autoritària **Elionor de Castella**, filla de Ferran V, anys abans esposada i abandonada per son germà gran.

Ell i el rei castellà hi fan aliança contra Granada.

4.1328: Després de jurar furs a Barcelona, marxa Alfons a Saragossa on és coronat rei en solemne cerimònia que en Muntaner detalla al final de sa "Crònica".

1328: Neix Pero Martines de Luna, futur "Papa Luna" del sisme d'Occident, a Illueca (Aragó).

1328-1347: El Benigne nomena son segon fill Jaume com a comte d'Urgell. Ço dona origen a un tercer llinatge urgellenc, íntimament lligat a la corona: Jaume d'Urgell és procurador.

principis 1329: Neix Ferran, primer fill del Benigne amb Elionor.

1329: Comença la construcció de Sta. Maria del Mar a Barcelona.

Corts de València: el Benigne **difon el fur de València**, més popular, tot estimulant la renúncia voluntària al fur d'Aragó (volgut per l'alta noblesa), a base de concedir amplies prerrogatives jurisdiccionals. Molts pobles es passen als furs valencians: Alboraià, Alcoles, Almàssera, Arenòs; Jova, Mascarell, Moixent, Morella, Pardines, Torig, Vilamar-

xant, etc... Paradoxalment reforça les posicions senyorials a València. Nova guerra contra Tlemcen i noves negociacions.

El rei marroquí torna a instal·lar-se a Algesires, des d'on malda per envair l'Andalusia castellana. La guerra de Castella-Catalunya contra el Marroc es mostra vacil·lant. Els mallorquins s'infiltra a les duanes de Bugia.

Sàsser, malgrat la dura repressió catalana, instigada pels Doria i Malaspina, torna a revoltar-se. Llavors, els catalans saquegen la ciutat, **n'exilien els habitants**, tallen llurs privilegis i **repoblen Sàsser amb catalans** -sobretot burgesos-mercaders barcelonins i aragonesos. Ço provoca una altra guerra amb Gènova.

Testament del Benigne: deixa viles reials a Elionor i a l'infant.

darreries 1329: Neix Joan, segon fill del Benigne amb Elionor.

1330: Cònsol de Mallorca a Granada.

estiu 1330: Campanya contra Granada, la més important de la Croada, però massa feble: Catalunya prefereix assegurar-se Sardenya. Dòria, qui controla Logudora, l'Alguer i Castellgenovesse, amenaça Càller per mar, i amb 16 galeres desembarca a Bonifàcio (Còrsega) i avancen sobre el castell de Cimarca per foragitar-ne els corsos filocatalans (Lopatechello). Doria és refusat devers la Ligúria.

1330-1333: **Col·laboració de Barcelona amb Mallorca**: mantenen a mitges 40 galeres i 30 llenys en la guerra contra Gènova, els ports de la qual queden bloquejats.

Mallorques entra en període de recessió (epidèmies, pirateria, seques).

1330-1331: Nova guerra corsària contra Marroc. Aliança Ifriqija-Marroc. Castella-Catalunya no poden doblegar Marroc ni molt menys fer efectiu el repartiment del Magrib que acordaren el 1291.

12-8-1330: Mercaders dels 3 regnes catalans a Bruges (Flandes) aproven unes ordenances comunes a "tots els mercaders catalans sotmesos al senyor rey d'Aragó" a fi que "d'ací en avant no sia nenguna qüestió entre mercaders ni noliejadós, ne ací, ne en València, ne en Barchinona, ne en Mayllorcha".

2.1331: Castella signa treva per separat amb Granada i abandona Catalunya.

1331-1334: Absurdament, el Benigne, per una malentesa dèria religiosa perllonga la "croada" antigranadina.

1331: **Els granadins envaeixen el Regne Valencià per Alacant** Zurita, als Anals d'Aragó, diu que els moros hi usen ja la pólvora: "et moltes pilotes de fer per gitar-les llunys ab foch".

Nova Armada de Barcelona contra Gènova. Els consellers l'encomanen a en Guillem de Cervelló i de Banyeres, expert en afers sards.

Comença la construcció de l'església (gòtica) parroquial de Sta. Maria a Sta. Coloma de Queralt.

"Lo Mal Any Primer" de Mallorca: una epidèmia.

1332: **Ramon Muntaner acaba la "Crònica"** a Xirivella, la qual comprèn entre el naixement de Jaume I (1208) i la coronació del Benigne (1328). Literàriament és la millor de les Cròniques catalanes: prosa tensa, fresca, vivaç i directa, influïda per la literatura cavalleresca i jocfloral, i amb belles descripcions.

Mallorques es compromet a armar 20 galeres contra Gènova.

Els comtes d'Empúries deixen de viure habitualment a Belcaire d'Empordà.

L'abat de Ripoll recrimina als nobles llur manca d'adhesió a la croada antigranadina, Arnau Roger II de Pallars li respon que el rei no havia pas satisfet els greuges que li havien presentat a les Corts de Tortosa.

L'autoritària reina Elionor i l'alta noblesa que li dona suport pressionen perquè el rei faci donacions importants als dos infants (l'hereu de la corona és Pere, fill del rei amb Teresa d'Entença). El Benigne dona Tortosa i vegueria, el marquesat de Camarasa, Albarrasí i bona part del regne valencià (Alacant, Oriola, Guardamar, Xàtiva, Alzira, Morvedre, Morella, Borriana, Castelló i les Valls d'Elda i Novelda), punts "claus de tots els nostres reialmes" ("Crònica" del Cerimoniós) ja que molts eren de frontera amb Castella, cosa que podia fer bascular la Catalunya sud devers castella en cas de conflicte.

A Tortosa l'oposició a la donació és ofegada per temors i corrupcions: "Per gran spaordiment que foren fets en lo poble de la dita ciutat... e per corrupció d'alguns majorals i regidors..." ("Crònica").

L'aristocràcia queda migpartida entre un **partit pro Elionor** (Gonçal Garcia, Ramon Cornell, Bernat de Sarrià, Pere de Xerica) i un **altre pro Pere** (P. López de Luna, l'arquebisbe de Saragossa, Llop de Conçut, Miquel Pèrez Sabata, Garcia de Lóriz, Ot de Montcada, Vidal de Vilanova, Miquel de Gurrea).

Les viles reials valencianes amenaçades, doncs, amb puja de tributs, envien una delegació al rei presidi-

Pesant el blat. El blat, es a dir, el pa, era bàsic i imprescindible, i requeria la màxima atenció dels governants. Si hi fallaven les collites, calia importar-ne. També calia bandejar l'especulació i la pirateria terrestre i marítima.

da pel jurat en cap de València, en **Guillem de Vinatea**. El famós episodi és relatat a la "Crònica del Cerimoniós i al Crestià" d'Eiximenis: Vinatea "hom esforçat", diu que els magistrats de València són disposats a morir abans de consentir semblants donacions, i si morien, la represalia del poble no estalviaria més vides que els dels sobirans. "Ah, reina! Açò voliets vós oir?" féu el Benigne. Elionor li contestà amb plors irats: "Senyor, no lo consentiria el rey don Alfonso de Castilla, hermano nuestro que no los degollase a todos". Llavors el Benigne pronuncià aquella sentència tan estimada: **"Reina, reina! Lo nostre poble és franc, e no és així subjugat com és lo poble de Castella;** car ells tenen a Nós com a senyor, e Nós a ells com a bons vasals e companyons".

Vinatea ateny la revocació parcial de les donacions. Co revela la sempre precària llibertat catalana de l'Estat valencià, assetjada pels aristòcrates aragonesos i valencians i, en cas com aquest, per la rabiúda intrusió castellana, ben directa, ja.

1332-1334: Els elionoristes comencen a perseguir els partidaris d'en Pere, qui es custodiat a Saragossa pels seus partidaris a fi de protegir sa vida, mentre la perversa Jezabel castellana (precursora de Mª Consuelo Reyna) malda per col·locar castellans als llocs estratègics del regne valencià.

El conflicte politico-familiar va empitjorant. Al final, com veurem, aquesta Jezabel castellana acaba assassinada pel seu nebot Pedro el Cruel, rei de Castella.

12.7.1333: Joan Ximènez d'Urrea dona Carta Poble a l'Alcora (L'Al-

calatén) a Bernat de Molins i 110 més.

1333: Les naus genoveses embaisen les principals rutes marítimes de la Mediterrània Occidental i bloquegen els ports sards i sicilians. Renovació del conveni Catalunya (ibèrica)- Mallorca contra Gènova.

Les alteracions climàtiques a la Península provoquen una crisi de subsistència.

"Lo Mal Any Primer", segons les Cròniques catalanes: terrible fam i carestia, gran part de la pagesia pobre en queda afectada. Fam de dos mesos a Barcelona, amb 10.000 morts.

Fi dels anys pròspers i inici de diversos períodes crítics.

Es l'anys d'inflexió de l'ascens/descens del poder polític militar de Catalunya. A partir d'ara comença una lentíssima, combinada i desigual decadència: D'ençà el 759 (alliberament de la Catalunya-Nord) fins al 1333 fan 574 anys de creixença. Des de llavors fins ara, 1998, fan 665 anys de desigual decadència.

primavera 1334: Aixecament popular a Barcelona contra el draper Pere Junyol i altres consellers, acusats pel poble d'acaparar blat per a l'especulació.

1335-1347: Construcció de l'església parroquial de Conesa (Conca de Barberà), pels mestres d'obres de Guimerà i de Montblanc.

11.1335: Malalt el Benigne, Elionor fot el camp a la Cort castellana amb sos dos cadells, per escapar de la possible venjança d'en Pere l'hereu.

17.1.1335: El Benigne mor a Barcelona d'hidropesia. Ω

Maria del Mar Gonzalbez Delgado, una martir més de la violència domèstica

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

El dilluns 16 de març vaig assistir amb na Goldie, la meva cuca, a una manifestació en memòria de na Maria del Mar Gonzalbez Delgado, una al.lota de 19 anys que va ser brutalment assassinada per el seu marit recentment. L'al.lota va estar 5 dies hospitalitzada a causa de les greus lesions amb arma blanca que li havia produït el seu home, finalment no va poder sobreviure.

Es van repartir uns facsímils de denúncies de maltractaments adreçades a la policia local i a la guàrdia civil, per protestar per la negligència judicial i policial per protegir les víctimes de tals abusos. Els assistents als actes havien d'aixecar les denúncies com a símbol de solidaritat amb les dones que pateixen violència a ca seva per part de l'individu que viu amb elles, i amb el sentiment d'impotència que senten aquestes persones quan els membres de les organitzacions que han de vetllar per la seguretat personal dels conciutadans i conciutadanes no els hi fan abastament cas. Després es va guardar un minut de silenci en memòria de la jove, la gent va aplaudir finalment, na Goldie va protestar a la seva manera lladrant quan tothom estava aplaudint, hi havia una senyora que portava una espelma encesa. Hi assistí Catalina Cirer, diversos membres de partits nacionalistes, com el regidor del P.S.M., (Partit Socialista de Mallorca), Gabriel Barceló, la responsable de l'Oficina d'Atenció a les víctimes Margalida Mascaró, la directora executiva de la Comissió Interdepartamental de la Dona, Pilar Mir, el director de Relacions Exteriors del Govern Balear, Josep Ferriol, i diversos periodistes i escriptors com el senyor Miquel Ferrà i Martorell i la periodista Leonor Taboada...

Les pancartes portaven consignes com les següents: "Contra el Terrorismo Doméstico", "No a la Violència contra les Dones, Lobby de Dones"... Finalment Esperança Bosch presidenta del Lobby de Dones va adreçar unes paraules als mitjans de comunicació destacant que aquests fets responen a la cultura masculista tradicional que veu en la dona un objecte i que responen a la frase: "La mate perquè era mia", que la violència domèstica causa, en el que va d'any més víctimes que el terrorisme, que cada setmana a Espanya mor una dona a mans del seu marit, company o ex-marit, que no la deixa en pau ni després de separar-se. Així mateix va declarar que aquests casos estan per damunt qualsevol ideologia feminista i que ens toquen a tota la societat. Finalment es sentí solidària amb les dones de la resta del món que també són víctimes d'abusos per part de l'individu que conviu amb elles.

Diverses autores d'arreu del món han tractat aquest tema. Essent tal volta, la llista massa limitada destacarem les següents en els darrers anys:

-TASLIMA NASRIN: Escriptora de Bangladesh perseguida a mort per els fonamentalistes musulmans, maleïda per la seva novel.la "Vergonya" (Lajja), va fer les següents aclaracions sobre el que vol retratar als seus escrits, que per una altra banda no tenen desperdici:

"A una societat civil no és necessari llegir llibres religiosos, que només tenen un objectiu: fonamentar l'omnipotència dels homes. Al nostre país això a duit que la dona no pugui expressar-se lliurement. Ha de renunciar a manifestar els seus desitjos sexuals i ha d'ocultar els

Esperança Bosch, presidenta del Lobby de Dones

maltractaments de qui és objecte. Tampoc pot triar el nombre de fills que vol tenir. És l'esclava del seu marit, que empra el seu úter pel seu propi plaer i per tenir menuts."

-Betty Mahmoody: Autora de "No, Sense La Meva filla." que descriu els maltractaments que li propina el seu marit iranià.

-Patsy Heymans: Ciutadana belga casada amb un ortodox jueu que va sofrir maltractaments físics i psíquics per part del seu marit els quals descriu al llibre "Segrestats".

Així podríem seguir amb un munt de testimonis parells. Casos com el de Maria del Mar Gonzalbez Delgado ens demostren que encara perviuen a la societat unes bases ideològiques que veuen el matrimoni una possessió per part d'un dels membres de la parella i no com un compromís lliure i conscient de col.laboració mútua. Sabem que la mort de na Maria del Mar, al cel sia, no serà la darrera però esperem que al manco serveixi per fer una cridada d'atenció perquè les institucions donin una major protecció judicial i policial a les víctimes de la violència domèstica, majoritàriament les dones, però també els homes que no s'atreveixen tant a denunciar els abusos comesos per la persona que conviu amb ells. Ω

Beiras? No, Millor Fraga

Afirmava Pere Sàmpol fa un parell de setmanes que el paper del seu partit a les properes eleccions autonòmiques seria com el del BNG a les gallegues de fa uns mesos. Més tard, deia Sàmpol, que després de les eleccions del 99, el PSM es convertiria en la segona força política de Mallorca. Tot i que no hi ha cap enquesta que vagi, ni de molt, d'acord amb això, seria aquest fet l'únic que faria semblants el PSM i el BNG, tota la resta els diferencia.

El Bloque Nacionalista Galego és la suma de diferents partits gallegos que van ideològicament de l'extrema esquerra a la socialdemocràcia i de l'independentisme al regionalisme. Hi conviuen partidaris de la integració de Galícia a Portugal amb altres que només aspiren a mantenir-hi tímidament la unitat lingüística.

L'ens màxim de direcció i decisió del bloc és un consell format per un o dos representants de cada partit, pels representants dels independents i presidit per Xosé Manuel Beiras que curiosament no és del partit més gran del bloc, sinó que és militant d'un petit partit. Té això alguna cosa a veure amb el que proposa Pere Sàmpol? Sembla que no. L'experiència ens diu que el rebuig que provoca dins el PSM tot el patriotisme català a Mallorca que no gira dins la seva òrbita o que tot i girar-hi no sembla que ho faci és molt alt. Són moltes vegades que des d'UM s'ha proposat d'unir esforços per tenir diputats a Madrid d'obediència no espanyola, fins

i tot amb un candidat més proper al PSM que a UM com era el president de l'OCB Antoni Mir.

Davant d'aquestes propostes, o passen amb cançons o directament a l'atac desqualificador del tipus: "Els d'UM no són nacionalistes i a més són de dretes, com podem anar junts amb aquesta gent?". Des d'ERC també s'ha intentat l'opció de "l'olivera nacionalista" però igual que amb UM també han passat amb cançons. A l'hora d'atacar però, no ho han fet amb la mateixa verborrea. És evident que de cap de les maneres poden dir d'ERC que no són patriotes o que són de dretes. La tàctica ha estat distinta: intent de fagocitació. És a dir, oferir a militants d'ERC l'entrada al PSM i a canvi algun d'aquests militants podria ser regidor, evidentment del PSM, a l'Ajuntament del seu poble. Òbviament, no han acceptat de renunciar al projecte d'ERC per una cadira a la casa consistorial.

Segurament a Pere Sàmpol l'únic que l'interessa del Bloque són els vots. Els valors de pluralitat ideològica i coherència política que hi ha dins el BNG sembla ser que no serveixen per res. Hauria estat millor que en comptes de posar com a punt de referència els vots del BNG de Beiras - i conformar-se amb ser la segona força, tot i avançar el PSOE - ja que hi era, ho hagués fet amb els el PP de Fraga i així seria amb majoria absoluta el nou president de la CAIB. Ω

COLLECTIU
BLANQUERNA

JOAN COMPANY I MOREY

Diplomat en Ciències Empresarials
assessoria d'empreses
assessoria fiscal i comptable

A PARTIR DE PRIMERS DE MAIG
FEIS LA VOSTRA DECLARACIÓ DE RENDA

C/. Guasp, 2 • Tlf. 971 744 144 • Fax 971 743 648
Coll d'en Rabassa • 07007 Ciutat de Mallorca

Motos FERNANDO
Reparació i Venda de Motos i Bicycles

C/. Cardenal Rossell, 34-B • Tlf. 26 33 38 • COLL D'EN RABASSA

ACADEMIA CIUTAT

Matemàtiques

* Física i Química

* Comptabilitat

* Càlcul Mercantil

* Informàtica

* Mecanografia * Idiomes

Carrer Gilabert de Centelles
(devora el Corte Inglés) Tlf. 77 72 64

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970)

CARLES MANERA, VICERECTOR DE PLANIFICACIÓ ECONÒMICA I ADMINISTRATIVA UIB

"Tots sabem que la història objectiva no existeix" (Carles Manera)

Llibres com el de López Crespí representen una contribució important que, si més no, poden incitar al debat sobre una fase històrica cabdal

Convé assenyalar que l'obra de López Crespí és, sobretot, un recull de records vivencials de forma molt subjectiva: el mateix Miquel ho explica en les primeres pàgines del treball, car afirma que no persegueix escriure un llibre d'història "objectiu" (tots sabem que la història objectiva no existeix). Des d'un punt de vista historiogràfic, la recuperació de les històries particulars de persones que visqueren processos concrets és un fenomen que els col·legues britànics coneixen prou bé. El mestre Eric Hobsbawm, amb els seus estudis sobre el món del treball, ja incidia en el tema de forma palesa. Per cert, el vell professor segueix lúcid com sempre: el darrer que acaba de publicar sobre una nova política per a l'esquerra radical no té desperdici i encaixa força amb el tema que tracta López Crespí. Alguns dels deixebles de Hobsbawm, creadors del *History Workshop* (una experiència única adreçada a historiar les vides d'obrers i obreres a l'Anglaterra cada cop menys industrial del present segle) han perllongat una tasca d'arrels pregones al seu país. Encapçalat per un innovador Ralph Samuel, constant reivindicador de la història popular,

el HW s'ha erigit en certa forma en la veu del passat, amb la rigorosa utilització de la història oral en la que el grup n'és expert: Paul Thompson ho demostra fa uns anys a unes jornades sobre el tema al Monestir de La Real. La tradició marxista dels historiadors socials anglesos ha emfasitzat la necessitat de reivindicar aquest nivell experiencial, ric i poderós, per tal de conèixer el costat generalment ocult en els llibres de text: el dels protagonistes anònims. Aquest instrumental heterodoxe es troba també a les mans d'historiadors no marxistes, com ara Peter Laslett i membres significatius del *Cambridge Group*, que han desenvolupat una tasca encomiable de recuperació de vides quotidianes i d'experiències puntuals.

Aquesta mena d'assaigs personalitzats, com el que ha fet en Miquel, quan encara molts dels protagonistes que apareixen al llibre hi són vius i poden contrastar el que allà s'indica, constitueix un saludable exercici que caldria sovintejar amb un objectiu palès pels historiadors: en aquest cas concret, reflexionar seriosament sobre l'articulació de la lluita antifranquista a Mallorca

A casa nostra ens trobem a anys llum de tot això. Però llibres com el de López Cres-

pí representen una contribució important que, si més no, poden incitar al debat sobre una fase històrica cabdal. Debat que manca, i molt, entre els nostres intel·lectuals, en el sentit gramscian del terme. Aquesta mena d'assaigs personalitzats, com el que ha fet en Miquel, quan encara molts dels protagonistes que apareixen al llibre hi són vius i poden contrastar el que allà s'indica, constitueix un saludable exercici que caldria sovintejar amb un objectiu palès pels historiadors: en aquest cas concret, reflexionar seriosament sobre l'articulació de la lluita antifranquista a Mallorca.

El llibre de López Crespí, escrit en un estil clar, directe i sense concessions

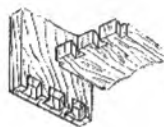
El llibre de López Crespí, escrit en un estil clar, directe i sense concessions, no deixa de costar les expressions de combat pròpies de la més estricta clandestinitat. Penso que això li pot llevar força als ulls dels lectors més joves, que no visqueren ni de rampejada els fets que es detallen. Però els que coneixem, en major o menor grau, alguns dels esdeveniments presentats per l'autor hem sentit una mena de nostàlgia, barrejada amb somriures de complicitat, quan es llegeixen

certs episodis, talment epopeies d'una resistència probablement molt mitificada... En aquest sentit, l'estil d'Antoni Serra al seu *Gràcies, no volem flors* em sembla més distant i objectiu, sense que resti valors a la fiabilitat de López Crespí, ni clara subjectivitat a l'obra de Serra. Són dues maneres d'exposar experiències pròpies que afecten a les mateixes persones que apareixen a les seves respectives obres. (Fragments de l'article de Carles Manera "Antifranquisme i lluita cultural" que aparegué en el *Dia del Mundo* el 13-IV-1994). □

Grimalt

(Casa fundada l'any 1928)

Enguany celebrem el 70è. aniversari

**FUSTERIA EN GENERAL
FEINES ESPECIALS I A MIDA**

Carrer de Castillejos, 23 Coll d'en Rabassa
Tlf. 26 25 19 07007 CIUTAT DE MALLORCA

Es Mollet

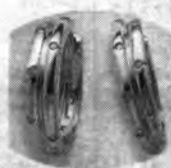

Diumenges Tancat

C/ SIRENA, 1
Tel. 24 71 09

PEIX I MARICS A LA PLANCHA
ES PORTIXOL • ES MOLINAR-PALMA

My Maria Josep

JOIERIA * ARGENTERIA *
RELOTGERIA

Gran assortiment de
regals pel dia de 3 de
maig, dia de la mare
Venta de Swarovski

C/ Cardenal Rossell, 34-B
Tlf. 26 22 94 - 07007 Coll d'en Rabassa

PENYA DEL MALLORCA BAR CENTRAL

**TAPES VARIADES
MENÚS A 800 PTES.**

C/ CARDENAL ROSSELL, 80
TLF. 26 10 39 COLL D'EN RABASSA

ERC vine a l'esquerra independentista

C. Santiago Rusiñol, 1-Àtic T. 728826 F. 718404
Us atendrem personalment dilluns i dijous de 17.30 a 19.30 hores
Tenim estelades, camisetes, adhesius...

Sempre hi ha hagut bandejats

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

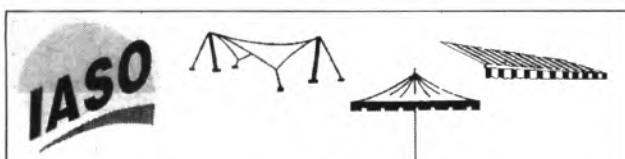
Del llevant a n'el migjorn hi ha hagut bandolerisme, que donava mala vida, i robava tot lo món. Dins perillous contorns, ells feien sa seva vida, a sa serra s'establien, amb trabucs i mosquetons. Quan el Rei Jaume tenia, s'edat de només set anys, uns casos bastants estranys, dins sa nació succeïa. Aquell mal ordre seguia que li causava disgust "quan tengui el pit pelut, a tot ho transformaria". El seu somni se complí, quan va tenir catorze anys, va saber donar alcans sa consigna se complí. Un canvi gros va sofrí,

tota sa societat, un ordre estabilitzat va donar gust viure-hi. Gens de llàstima va tenir, per aquells perturbadors, que sembraven els temors, per dins poblat i camí. La mort ells varen patir, sense que fossin jutjats foren ells ajusticiats, això va ser lo seu fi. Sa pau molt temps va regnar, perquè bon ordre hi havia, sa gent molt s'ajudaria, d'ells podien confiar. Ningú volia enganyar seguint el dictat del rei, no n'hi ha altra com ell, tothom sempre l'alabà. Un altra temps se visqué, dins de sa nostra nació,

un ritme molt destructor, dins aquest ordre vengué. Desconfiança hi hagué va sortit el bandolerisme, que varen seguir sa pista, d'aquell que doblers tingué. Reina Maria Cristina, Espanya va dirigir, no podia consentir sa tan grossa lladronia. El bon ordre no existia amb sa gent acovardada, dins situació apurada, un ordre nou crearia. Cos de sa Guàrdia Civil amb això ella pensà, i se va assessorar per guardar de tot perill. Varen ésser més de mil, li daren s'enhorabona, ferà una feina bona, pagant sa llum des "candil". Quan el cos ja fou format, dotat de tot element, cercaren sa mala gent, per muntanyes i poblat. Varen dir: "no en deixeu cap", sa gent que havia patit, els deien ha estat molt trist,

de mort, i lo que han robat. La reina los va donar, carta blanca de combat, Diguè: no en deixeu cap, perquè no hi puguin tornar. A cap d'ells se jutjarà, ni es durà a sa presó, es fet de mantenir-lo, aquest gasto no es ferà. Espanya en pau visqué, una llarga temporada, menjar de lo mateix cansa, sa política feu planter. Se cerca es viure bé, dins sa podrida Espanya, en el nord, una buranya, en es bascos sortigué. Varen dir, "hem de lluitar, per sa nostra independència, posarem gran resistència, al qui es comptes mos ferà. El nom de ETA durà, sa nostra organització, amb bombes i mosquetò, i cotxe que explotarà. Sa consigna han complida d'un modo ben rigorós, no tenen a res temors, sa saben jugar sa vida.

Es una gent decidida, en matar i segrestar, qui nosa a ells los ferà, sa festa està servida. Han retgirat es Govern, amb ses seves fetxories, duen ses seves consignes, a tot assetgen lo seu pern. No el fan ells gens s'estern, quan una orde s'ha donada, sa bomba tenen parada, poca gent se n'alliber. Ben prest ells començaran a posar tall a n'els jutges, seran feines molt feixugues, que a ells los aplicaran. Avantatges trobaran, de jutjar a ser jutjats, a dins un bon "zulo" tancats, duran sort els qui viuran. I es govern de sa nació, amb tanques i avions, banderes de les legions, no pot donar solució. N'empren com el caçador, amb s'escopeta penjada, que no vol matar sa caça per tenir-li compassió. Ω

Tel. 971 43 60 72

Carpes * ombrel·les
envelats * toldos

Gremi de Sucrers i Candelers, 14
Fax 43 22 22 - 07009 son Castelló

L'ESTEL de Mallorca

EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!

ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

L'ESTEL

INFORMA'T

INFORMA'T

INFORMA'T

INFORMA'T

TEL.: 26 50 05

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 • baixos
Tèlèfon 27 01 00

07008 • Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

L'ESTEL de Mallorca. SUBSCRIVIU-VOS-HI, ANUNCIAU-VOS-HI

Sa Capoladora

Manuel Ferrer, Conseller llengut

Abans que l'Intocable col·locàs Manuel Ferrer com a conseller d'Educació i Cultura, càrrec que comparteix amb el de conseller portaveu de l'Executiu, aquest últim ja havia demostrat unes qualitats envejables com a llengut. Sembla que l'Intocable té tanta veneració pel que fan a Madrid que també vol disposar ell mateix d'un portaveu a l'estil de José María Rodríguez.

El conseller més llengut de l'Executiu es distancia amb el seu estil de les ensenyances de l'Amo, que no xerrava d'allò que no pertanyia al terreny de les coses importants: urbanitzacions, camps de golf, inversions...doblers! El conseller Manuel Ferrer xerra del que és humà i del que és diví amb massa poc coneixement: "què s'ha begut l'enteniment, aquest homo?" —ens deia un amic l'altre dia.

En relació al cas del professor Josep Palou va venir a dir que l'expedient que se li ha obert es podria resoldre una sanció que comportàs el canvi de centre si la seva actitud es considerava com una falta molt greu.

En Manuel Ferrer no deu tenir en compte, però, que les sancions disciplinàries també poden ésser imposades als alumnes pel Consell Escolar del centre corresponent: Què passaria si un/a professor/a demana una redacció sobre "Els mallorquins" a un grup d'alumnes majoritàriament forasters i pràcticament tots ells es caguen en el nostre poble i la mare que ens ha parit, per dir-ho de manera clara i directa? Els hem de sancionar també enviant-los a Artà, o tal vegada a Maó, o millor encara a Formentera? Seria, sens dubte, una animalada tan gran com la que es faria al professor Palou.

Si això hagués d'anar així, mitja Palma quedaria òrfena de jovent, ja que l'ultranacionalisme espanyolista afavoreix aquestes actituds contra el nostre propi poble, que lamentablement ja veim que no és el seu de (vostè) ni el de l'Intocable.

Qui juga amb foc...

[--- Unable To Translate Graphic ---]

L'amo

Fa un parell de dies que pel camí de Jesús es trobaren (accidentalment?) l'Amo i un jove exconseller que es dedica a la Universitat (a més de culte, intel·ligent, sí senyor!). Des d'enfora vàrem veure un home que movia els braços d'una manera molt mediterrània i que pareixia molt exaltat —també molt mediterrani. Quan vàrem ésser més a prop poguérem reconèixer l'Amo, que, per cert, hem de dir que se'l veu molt més rejuenit i amb un posat guerrer que deu fer posar de punta els cabells a l'Intocable —a pesar de la sobredosi de brillantina que gasta(va).

L'Amo és prou llest com per veure clar que l'estil pijo no és precisament el més venal a Mallorca, que el xarol i la brillantina de l'Intocable poden impressionar favorablement els ricots, però que la gran majoria de la població desconfia notablement dels senyors-senyorots. Per això l'Amo feia/fa de senyor-pagesot.

[--- Unable To Translate Graphic ---]

Pere Sampol

"El PSM no es un partido independentista". (Diario de Mallorca, 8-3-98). Gràcies per l'aclariment. Ara veurem què en diuen, d'això, els militants del seu partit que són a Alternativa per Mallorca. Ω

L'Amor és força

RECULL DE RICARD COLOM

"Una ciutat és un món quan estimam un dels seus habitants"

("Justine - Quartet d'Alexandria", Lawrence Durrell, escriptor anglès, s. XX).

"Qui descobreix l'immens secret de l'amor, tot i que sia pobre i el darrer, prest anirà per davant dels altres".

(Lacordaire, escriptor francès).

"L'amor no ha pas de demanar, ni tampoc exigir. Ha de tenir la força de trobar la certitud en si mateix. En tal moment ja no se sent atreta: atreu ella mateixa".

("Demian", Hermann Hesse, escriptor alemany, s. XX).

"L'ànima que camina en amor, ni cansa ni es cansa". ("Punts d'amor", Andujar, per Sant Joan de la Creu, 1542-1591).

"La timidesa és un gros pecat contra l'amor".

(Anatole France 16.4.1844 a 12.10.1924, Sant Cyr, escriptor francès).

"L'amor és la vida curulla, igual que una copa de vi".

(Rabindranath T. Tagor, 1861-1941, Calcuta, escriptor bengalí).

"Joia d'amor, tu dones als nervis el meu braç la força radiant que als miracles ordena!".

(Màrius Torres, "Joia d'amor", 1937-1938).

"L'amor és com el foc, que si no el comuniqués, s'estronca". Amar pot consistir en els mots sagnants, en el retret, en la reprensió; allò que hi compta és la puresa de la intenció".

(Giovanni Papini, 1881 a Florència, escriptor toscà).

"Qui et vol bé, et farà plorar".

(Refrany català)

"Estimar una criatura és haver de menester que aquesta criatura visca".

(Henri Barbusse, 17.5.1873 Asnières - 30.8.1935 Moscou, escriptor francès).

"Perquè l'amor encara hi és, mai no decau, vol sempre més".

(Clementina Arderiu, poetessa catalana, s. XX).

"Ai si tothom pensàs sols sobre l'amor, que tot ho venç, i sens el qual res no val, i on ell es troba, tot ho atreu a sa vora".

"Per a caminar i avançar i pujar impulsa l'amor, per a caure en la supèrbia".

"L'amor fa minvar l'aspror de les obligacions".

"No fan els bons costums, sinó els bons amors".

"Hi ha una por servil que la perfecta amor foragita. I una temor casta, la qual hi roman per sempre més".

"Ama i fes el que vulguis".

(Agustí, bisbe d'Hipona, durant l'ensorrament de l'Imperi Romà d'Occident, Nord d'Àfrica, 354-430).

"Tots els homes són mentiders, inconstants, falsos, hipòcrites, orgullosos o covards, menyspreables i sensuals. Totes les dones són pèrfides, artificioses, vanitoses, curioses i depravades. El món no és sinó un merder sense fons on les foques més deformes s'arrossegueu i es retorcen damunt muntanyes de fang; però en aquest món hi ha una cosa santa i sublim: és la unió de dos d'aquests éssers tan imperfectes i tan espantosos. Sovint ens enganya l'amor, sovint ens fereix, sovint ens fa dissortats; però estimam, i quan som devora el sepulcre ens giram per guaitar arrera i diem: He patit força, m'he enganyat de vegades, però he estimat. Sóc jo qui ha viscut i no pas un ésser fictici creat pel meu orgull i pel meu ensopiment".

(A. de Musset, 11.12.1810 París - 2-5-1857 París). "Has fet allò més bell que pot fer l'amor quan l'amor s'enganya".

(Maurice Maeterlinck, 29.8.1862 Gant - 6.5.1949 Cannes, autor flamenc).

"Que caritat t'aconselli i no seràs enganyat".

("Llibre dels Mil Proverbis", Ramon Llull, "català de Mallorca").

"Amor és mar tribulada d'ones e de vents, qui no ha port ni ribatge".

"Amor", dix l'amic, "¿quan sereu vós tan bella, gran, durable, poderosa, virtuosa, vera e gloriosa per amar, com per vós mateixa?". "Amic" dix amor, "no és ma culpa si no soc tan bella, gran, durable, poderosa etc. per amar com só per ma essència e natura; és culpa dels amadors menors qui no em saben haver ni tractar; car em podrien haver ab major bonesa, grandesa, etc. e tenent-me ociosa".

("Arbre de Filosofia de l'Amor", Ramon Llull, 1235-1316).

"Si compenguéssim que, malgrat la violència, és la força moral la que governa l'univers, ens ensinistraríem en la No-violència amb una fe completa en les seves il·limitades possibilitats".

"L'amor és la força més subtil i penetrant".

"L'amor és una rara herba que converteix en amic fins i tot el pitjor enemic. Aqueixa brossa naix de la no violència".

(Mohandas Karamchand Gandhi, "Mahatma", reformador i gegant de l'independentisme no violent, 1869-1948, assassinat).

"Direm als nostres enemics més rancorosos: Feu com vulgueu i seguirem estimant-vos. Fiqueu-nos dins al presó, i encara us estimarem. Llenceu bombes contra nostres cases, aterriu els nostres fills, i us amarem encara. Enviau en plena nit els vostres bandolers contra les nostres comunitats per tal que ens apallissin i ens deixin mig morts, i encara us amarem".

(Martin Luther King, cap dels drets civils als EUA i pastor Baptista negre, 1929-1968, assassinat).

"Però, a més, trob plaer a morir per amor teva. Quina meravella la d'un damnat a mort qui hi pren joia!"

"Desitjaria esguerrar mon cor amb un coltell, ficant-hi a dins, i tot seguit tornar a tancar mon pit, a fi que hi sojornessis i no pas en cap altre, fins a la diada de la resurrecció i del judici; per ço que hi romanguessis durant ma vida i, en ma mort, ocupassis els racons del meu cor dins la tenebra sepulcral".

("El Collar de la Coloma", d'Ibn Hazam de Còrdova, 994.1063, escrit el 1.022 a Xàtiva, la Costera).

"Plena de seny, donau-me una crosta del vostre pa, qui em llevi l'amargor: de tot menjar m'ha pres gran dessabor sinó d'aquell qui molta amor me costa". (Ausiàs Marc, 1397-1459, la Safor, gran poeta i guerrer català).

"L'amor és l'única llibertat que hi ha al món, car enlaira tant l'esperit que el fa independent de les lleis de la humanitat i dels fenòmens de la natura".

(J. Khalil Jubran, 1883-1983, autor libanès emigrat als EUA).

"A una persona qui ens estima a muntó ha de ser difícil de no correspondre-li una mica".

(Pio Baroja, 1872-1956, autor basc). Ω

Na Maria Antònia Llabrés de son Ferriol, es la madona jove del la **Botiga Cas Germans** a can Pastilla. Despatxa licors i regals. A la foto amb la dependenta Maribel Sanxes.

N'Esperança de la Penya, nascuda a la Rioja, fa un any que amb el seu home regenta el **Restaurant O Polpo** a can Pastilla. Despatxa els menjars gallecs i les tapes variades.

En Jaume Martorell i na Francisca Colom regenten des de fa 3 mesos al **El Bar Gufo** a can Pastilla. És bar i pastisseria.

El matrimoni Castanyeda- Munyos de Lleó regenten des de fa 5 anys del **Bar Cafeteria Marina** a can Pastilla. Un lloc on se menja i beu per 795 ptes., davant la mar.

Malalts per manca d'amor

Un dermatòleg vienès ha descobert que la manca de carícies pot ocasionar problemes a la pell. A més d'alteracions psíquiques, la manca d'estimació origina dolors d'estómac, mal de cap i nàusees.

Viena

Un dermatòleg vienès ha descobert que la manca de carícies pot ocasionar malalties de la pell i contribueix, en qualsevol cas a agreujar-les en els nins.

En molts de nins, determinades malalties com la neurodermitis, la psoriàssis i les èczemes no són altra cosa que una protesta de la pell, pel dèficit de carícies. Davant aquest descobriment, els dermatòlegs ha començat a recomanar amb èxit l'ús de cremes.

No importa quines substàncies tenguí aquesta crema, del que se tracta es que la mare dediqui, un parell de voltes al dia, uns quants minut a mantenir un contacte amorós amb el seu nin acaritant la seva pell.

El psiquiatra Peter Gatham, de la Clínica Universitària de Viena, assenyala el car **alarmant** d'una mare que se posa guants cada vegada que ha de posar crema al seu fill i se demana "a on hem

arribat?". La fredor humana augmenta en proporció al benestar material, doncs quan "quan algú té allò que vol, prescindeix del seu proïsme i crea d'aquesta manera automàticament una distància", explica Peter Gatham

Malalties

D'aquesta manera, algunes malalties apareixen com a conseqüència de **fam d'estimació. Una mica més d'amor faria superflu el metge en molts de casos**". Afegeix.

A més d'enormes alteracions psíquiques, la manca d'amor, en especial, de carícies i de contacte físic, origina i aguditza una sèrie de malalties i símptomes somàtics, com es ara dolors d'estómac, mal de cap, mal d'esquena, nàusees, irritabilitat, nerviosisme, insomni, asma, bronquitis i taquicàrdia entre d'altres.

Ocupar-se dels nins

De cada dia més, els pares estan disposats a pagar algú perquè s'ocupi dels seus nins, o enviarlos a una guarderia infantil, per tal en no sacrificar les seves carreres professionals, i inclòs els seus hobbies i aficions.

D'aquesta manera, els nins no sols

no reben l'estimació dels seus pares, sinó que qui no és acariciat durant la infància no aprendrà a prodigar carícies d'adult i actuarà amb els seus fills amb la mateixa fredor i distància en que fou tractat pels seus pares.

La Televisió substitueix el sexe

L'ús creixent de la televisió i de les computadores duu a una espècie de "perversió, un succedani de **contacte humà**", segons un investigador austríac. D'aquesta manera, moltes parelles tenen avui dia problemes sexuals perquè hi ha homes que satisfan tots els seus desitjos en el sexe cibernètic, amb el qual no poden competir les seves pròpies dones, explica.

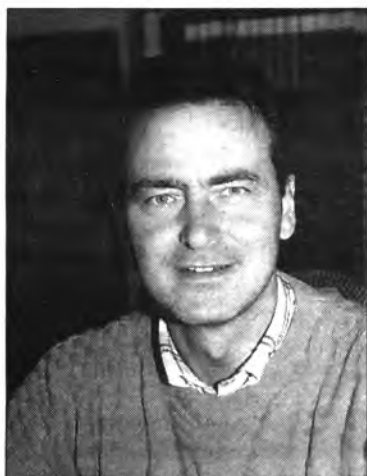
L'acte sexual es converteix en quelcom automàtic i els adults pateixen la manca de contacte físic amorós. Mols s'obliden també d'acariciar als padrins i padrines i les sales d'espera dels metges estan plenes de persones grans que l'únic que necessiten és estimació.

"A una senyora de 62 anys per patia varis símptomes -en la meua opinió per manca de carícies- li vaig receptar massatges setmanals i en poques setmanes se trobava completament curada", explica el científic. Ω

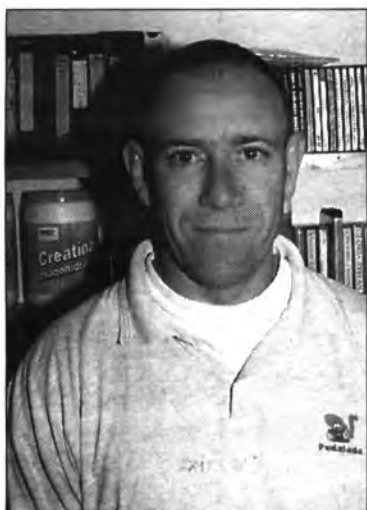
Redacció

Són tres dels amos de l'**Acadèmia de Ball Zafiro** a son Fuster. Els caps de setmana a partir de les onze de la nit hi ha ball per a tothom.

En Leo Schutzenforf, fill desheretat del potentat Hasso Schutzendorf, nascut a Perpinyà i criat a can Pastilla, fa 2 anys que regenta la botiga de **Lloguer de Cotxes Leo** a can Pastilla.

En LLuís Segura, de les Meravelles, celebra enguany el desè aniversari de l'obertura del **Gimnàs Zeus** a can Pastilla. L'aeròbic és la principal activitat d'aquest local.

En Victor Raduà, de Barcelona amb residència a sant Joan, regenta des de fa 3 anys una consulta de manescal a can Pastilla.

Els escriptors Ferrà Martorell, López Crespi, Janer Manila, Antònia Vicens, Antoni Serra, traduïts a alemany

Gràcies a les bones gestions d'Antònia Vicens, de l'ALC a les Balears i de Pilar Arnau i Segarra de la Ruhr-Universität-Bochum (Alemanya) els millors autors mallorquins veuran la seva obra traduïda a l'alemany. Pilar Arnau prepara una acurada Antologia de la narrativa mallorquina contemporània (1968-1998) en la qual hi participen els següents escriptors: Llorenç Capellà, Xesca Ensenyat, Miquel Ferrà Martorell, Guillem Frontera, Gabriel Janer Manila, Miquel López Crespi, G. Mesquida, Maria Antònia Oliver, Baltasar Porcel, Carme Riera, Antoni Serra, Jaume Santandreu i Antònia Vicens.

Com explica Pilar Arnau i Segarra del Romanisches Seminar - Lektorat für Katalanisch de la Ruhr-Universität Bochum d'Alemanya: "L'objectiu d'aquesta antologia és la divulgació fora de l'illa de la narrativa mallorquina dels autors que començaren a la dècada dels setanta". Ω

Alguns dels autors mallorquins que seran traduïts a l'alemany: Miquel Ferrà, Gabriel Janer, Antònia Vicens i Miquel López Crespi.

el lleu de tots
mereix un respecte
FORA FUMS!

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palma-nova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

Lloc solar de tres quarterades al carrer de les parcel·les de s'Arenal, apropiat per a restaurar o gran superfície. Tel. 660484.

Per no poder atendre, se traspasa restaurant en ple rendiment a Badia Gran. Tlf. 741191.

Venc casa de tres plantes acabada de restaurar a Sa Pobla. Tlf. 477217.

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demana per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Bugaderia Lliterma. Autoservei, rentat en sec i en ba-nyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fargos. Tel. 490314. Es Pil·lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

PERSONALS

Al·lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castells. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet, Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz. C/ 2 Volta 31-07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al·lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/ Ausias March, 36-6-107003 Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Cádiz).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al·lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meva adreça és: Miquel Àngel Rodríguez; Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al·lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Fadrí sincer de 30 anys, simpàtic i agradable vol conèixer al·lota formal per una relació seriosa de parella. Escriviu a: Sebastià, carrer des Cubells 6, 07660 Cala d'Or, o telefona'm al 657739.

Es passen treballs per ordinador. Perfecció, netedat i rapidesa. Interessats trucar al tlf. 474404.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'enseñament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploració obreira, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la *Fundació per la Pau* (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitèria fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el pasat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR Espanya, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Grup que té com a finalitat aconseguir la màxima difusió de independentisme arreu de la nació catalana vos enviarà mostres de material editat. Esperam les vostres idees i la vostra col·laboració. Escriviu a l'Apartat 13.203-08080 Barce-lona.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxaries de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 934541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castell!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriviu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Frases, 49. Cat-07701 Maó. Menorca.

Animo a tots els independentistes de les Illes i de la resta dels Països Catalans que solen anar a les festes de Menorca per l'estiu a que ajudin, a més de beure pomada, a fomentar la consciència nacional. Porteu tots el mocador independentista al coll.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyem gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscribiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, vengui en parlar. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Comparia cotxe molt econòmic al contact. Tlf. 121123.

VENDES

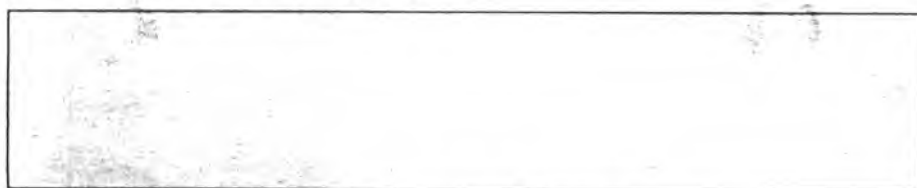
Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

RECORDA: TOTES LES EMERGÈNCIES EN UN MATEIX TELÈFON.

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL,
COR, INGRÉS URGENT
L'HOSPITAL, ROBA,
ATRACAMENT, VICI,
ACCIDENT DOMÈSTIC,
INCENDI, NAUFRAGI,
PREMATUR, ESFO,
ESCÀNDOL PÚBLIC,
DE DOMICILI, ASS,
TORRENTADA, IN,
EXPLOSIÓ DE GAS,
LABORAL, TEMPESTAT,
LLAMPS, ROBATORI, R,
MUNTANYENC, ACCIDENT,
ORTIU, RESCAT MARÍ,
ENT AERI, AGRESSIÓ,
AMENT, BREGA,
APAREGUT,
GADA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL, ATAC DE
INGRÉS URGENT A
SPITAL, ROBATORI,
AMENT, VIOLACIÓ,
DOMÈSTIC, SUÏCIDI,
NAUFRAGI, PART
ESFONDAMENT,
PÚBLIC, VIOLACIÓ
CILL, ASSASSINAT,
AD, VIOLACIÓ,
DE ENT
ABO, GADA,
PESTA, S,
RESCAT M, C,
DENT ESPORTI, S, T
ARÍTIM, ACCI, A,
ESSIÓ,

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

LES 24 HORES DEL DIA
GRATUÏT I MULTILINGÜE

GOVERN BALEAR

Conselleria de la Funció Pública i Interior

Fusteria i tradició nacionalista

ALBERT GIRONA ALBUIXECH, UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

La presència —i àdhuc la incidència— de les idees de Joan Fuster en el nacionalisme valencià actual són indiscutibles. Hi ha prou amb un repàs a la literatura social i política nacionalista de les últimes dècades per calibrar-ho. Sobretot pel que fa a les aportacions històrico-polítiques, que l'escriptor de Sueca féu en el particular context dels seixanta i setanta, i que han estat poc sotmeses a la revisió dels propis historiadors del nacionalisme valencià.

Vaja de bestreta, però, la meua admiració per l'obra de Joan Fuster i pel llegat —ja quasi una tradició de pensament— d'allò que s'anomena, de vegades despectivament, el fusterianisme polític. I ho remarque, perquè amb tots els errors que es vulguen assenyalar, cal reconèixer que el nacionalisme catalanista a València, que és el que ha traduït políticament les idees nacionalistes fusterianes, ha estat durant molt de temps la gran alternativa al nacionalisme espanyol, i l'únic que ha ofert un projecte polític, per poc sentit socialment que fóra, al nostre País.

Més encara, *volis nolis*, fou l'arrel de les restants propostes polítiques nacionalistes aparegudes amb posterioritat, les quals no han deixat d'ésser hereues, i de vegades ostatges, del fusterianisme polític durant el franquisme i els primers anys de la Transició democràtica.

Certament no és el moment de parlar-ne de la figura carismàtica i, ensem, controvertida de Fuster. Tampoc sembla oportú pormenoritzar ara i ací les seues cabdals contribucions sobre la qüestió valenciana que, per altra banda, han estat objecte d'acurades investigacions per part de crítics literaris, investigadors, sociòlegs o políticòlegs. Destacar l'impuls i la repercussió que entre els joves intel·lectuals progressistes dels anys 60 va tindre aquesta espècie de manual de reflexió col·lectiva que fou el *Nosaltres els valencians* (1962), considerada clau en el procés de recuperació nacional i punt de partida de la introspectiva valenciana moderna, és quasi una obvietat.

Alguns, fins i tot, s'han atrevit a

batejar el moviment com *nosaltisme* o *fusterianisme*. En una clara referència a que aquest assaig marca una línia, una inflexió, entre un abans i un després en la literatura social pròpia, en l'aporia social valenciana contemporània.

En aquesta direcció, els mèrits de Fuster i de la generació que encapçalà durant els anys 60 i primers 70, sinó com a cap indiscutible, sí com a portaveu més qualificat, han estat gens menyspreables.

Per un costat, el mereixement d'exemplar els estrets solcs pels que caminava el valencianisme cultural i cívic durant el franquisme (un autèntic desert) i, especialment, el de "remoure" la qüestió (cultural, política) valenciana en el moment més oportú i en la direcció que, ateses les circumstàncies, semblava més correcta.

Perquè durant aquesta anys de desenvolupament econòmic i de perplexitat social, Fuster va saber dotar al valencianisme d'uns plantejaments intel·lectuals i cívics coherents. La qual cosa van saber aprofitar els seus epígons per acostar el missatge nacionalista a les noves capes emergents urbanes i comarcals, i fins i tot a sectors de la classe obrera. L'engalzament de les reivindicacions democràtiques i de classe amb les nacionalistes mitjançant un valencianisme socialment més obert, no cal dir-ho, facilità l'assumpció —tímida però ferma— de la realitat valenciana per les forces anti-franquistes tradicionals i l'esquerra del País. Gràcies a eixe esforç, a finals de la dècada fer País era ja sinònim d'oposició al règim, d'alliberament nacional i de lluita per la democràcia.

Hi ha, tot i això, un altre mèrit en les derivacions polítiques de les idees nacionalistes de Fuster: van ser la font on van beure els intel·lectuals i bona part dels quadres polítics democràtics en vespres de la transició. És suficient amb la lectura de la nòmina de formacions polítiques coetànies i posteriors (des del PSV a UPV, passant pel PSPV, MCPV, PSOE, PCPV, PNPV, PSAN...), o amb el pes que dins la militància d'aquestes forces van a tin-

dre aquests intel·lectuals i professionals nacionalistes d'arrels fusterianes, per adonar-se'n d'eixa influència.

El gran encert de l'obra fusteriana estigué en la immensa autoestima que va proporcionar en moments històrics d'orfandat cívica als primers grups intel·lectuals i polítics de l'oposició al franquisme a València.

En aquelles circumstàncies la lògica d'aquesta proposta cívico-política i cultural nacionalista, militant i en el fons molt gramsciana, era força coherent. I serví per eixamplar l'assimilació social del valencianisme en el tardofranquisme, i per articular un moviment democràtic nacionalista i d'esquerra.

Aquest és el context natural on cal resituar moltes de les propostes fusterianes nacionalistes. I, potser, ací és on cobren sentit les seues reflexions. No n'estic tan segur de les derivacions polítiques a posteriori d'eixes reflexions i, menys encara, després de tot el que ha plogut de la Transició ençà.

Entre altres raons perquè, durant la Transició democràtica, com tothom sap, la realitat marxà per altres rumbos. De la mateixa manera que la qüestió valenciana i el nostre nacionalisme, que acabà sent perjudicat per aquesta perillosa identificació i dependència del valencianisme respecte al catalanisme radical de Fuster o de l'esquerra.

La pròpia evolució del nacionalisme valencià en els últims 20 anys (des de la famosa manifestació d'octubre del 1977 fins ara) ho testimonia. Almenys eixa és la meua impressió, i per ací caldria començar a debatre.

I ho assenyalé, perquè m'agradaria centrar aquesta reflexió en les causes que han dut al nacionalisme de la Transició, el fusterià, ha ignorar els valencianisme anterior, i molt singularment el dels anys 30.

De fet —i és molt curiós—, molts deixebles de Fuster semblen haver renunciat a la història del valencianisme polític, a la seua tradició política des de la Restauració a la República, amb l'argument que abans no hi havia res, o com a molt poca cosa aprofitable.

Al menys aprofitable per a la seua visió del País.

Un nacionalisme que, malgrat apuntar històricament realitats tan significatives, com ara el fet d'haver estat un punt d'inflexió decisiu en la trajectòria tradicional del valencianisme, el seu creixement i consolidació durant la guerra civil o el plantejament seriós del procés estatutari, sembla no interessar com a referent en els 60 i primers 70.

Mai no he entès les raons d'aquest oblit, o d'aquesta ignorància sobre unes generacions de nacionalistes que van fer socialment creïble i, fins a cert punt, políticament correcte el valencianisme.

En els últims anys, fins i tot, alguns han anat més lluny (primer Vicent Franch, i més recient Miquel Nadal i Benito Sanz en *Tradició i modernitat en el valencianisme*) en aquesta denúncia, al considerar l'existència una mena de narcisisme històric entre aquells que obliden interessadament la historiografia nacionalista i els textos anteriors al 62 fusterià.

El valencianisme republicà, cal recordar-ho, modificà substancialment la trajectòria històrica anterior i en bona mesura suposà una inflexió —política, ideològica i nacionalitària— sinó tan decisiva com la de la Transició, sí important.

Per una banda, per la seua deriva cap el centre-esquerra que experimenta durant els anys 30 —compartida amb la resta de moviments nacionalistes de l'Estat, i fàcil d'observar a Catalunya amb l'hegemonia d'Esquerra Republicana de Catalunya en perjudici de la Lliga o en la resituació política del Partit Nacionalista Basc—, i que està propiciada per la pròpia evolució del valencianisme, però també per altres factors com ara la liquidació de la Monarquia, la radicalització democràtica, els conflictes socials i les expectatives estatutàries.

I, per l'altra, pel creixement (en afiliats i en suport electoral) d'un valencianisme polític, dispers i plural, que semblava caminar cap a la seua consolidació.

La brevetat de l'experiència republicana i el traumàtic final, tot i això, impedeixen conèixer com haguera evolucionat de no mitjançar la Guerra Civil.

Aquesta pulsio democràtica i

esquerrana del valencianisme d'aleshores, perceptible en la praxis política i en els textos ideològics del Partit Valencianista d'Esquerra o d'Esquerra Valenciana, no fou la única contribució. Hi ha altres gens desdenyables.

En principi, perquè dins la pluralitat existent intentà afirmar els elements unitaris de la nació, i s'ocupà en construir un camp comunitari teoritzant sobre les velles formes de consciència de manera més clara i concreta que ho ha fet el nacionalisme dels anys 70, que s'ha revelat confús i difícil d'entendre pels distints sectors socials.

Amb alguna reputada excepció, fou un valencianisme d'estricta "via valenciana", molt coneixedor de que la manca de consciència nacional del poble valencià es derivava, en part, de l'absència de referents i mites capaços de motivar, per la no percepció dels propis drets d'identitat, i que aferrissadament els va buscar, no tant des dels programes com de la sensibilitat.

Com assenyalen Vicent Franch i els seus col·legues del *Document 88*: el nacionalisme naix d'una sensibilitat i es manifesta en un programa. Doncs durant els anys 30 primà la sensibilitat sobre el programa. Mentre en la passada Transició el programa vulgué imposar-se abans que la sensibilitat. Aquest és el problema.

Fou un valencianisme, a més, que tot i arregar la reivindicació d'una estricta nació valenciana, mai rebutjà els lligams històrics i lingüístics amb catalans i balears. Amb una línia de continuïtat fàcil de percebre vers la pluralitat i la diversitat entre els corrents sense traumes ni enfrontaments greus, la qual cosa féu possible la convivència entre forces valencianistes i no poc acords puntuals.

La Campanya Pro-Estatut del 1932 fracassà, efectivament, però no és menys cert que ens deixaren iniciatives unitàries com l'aprovació de les Normes de Castelló o que aconseguiren enllestir plataformes cíviques i culturals (editorials, periodístiques...) significatives.

L'oblit d'aquesta herència durant la Transició ha estat greu, i estic convençut seria profitós que algú tornara a exhumar les experiències i els textos d'aquestes generacions de nacionalistes. Encara que fos per conèixer la pròpia tradició. Ω

Una
evolució
sorprenent

FRAU
AUTOMOVILES

Matías Frau Serra

C/. Civada, 3 - Tel. 42 71 14 - 42 81 81
Telefax: 42 71 03 - Tel. Mòvil 908630155
Son Ferriol - Palma

TATA
Telco

Quins són els objectius de Namasté?

1. Promoure iniciatives per a l'aprenentatge i el coneixement de les tecnologies que puguin servir al benestar del cos i de la consciència en qualsevol de les formes que es produeixin.

2. Fomentar conferències, xerrades, cursos, seminaris i trobades per fer possible aquest aprenentatge i aquest coneixement.

3. Editar fulls, opuscles, llibres i fer conèixer qualsevol altres productes que puguin ajudar al foment de l'associació i d'aquestes tecnologies.

4. Establir llaços d'agermanament amb altres associacions i/o grups afins. En queda exclòs tot ànim de lucre.

Com s'organitza l'associació?

Namasté es regiria a través de l'Assemblea General dels seus socis, que es reuniria periòdicament, i del Consell que elegiria aquesta Assemblea cada dos anys. També es podrien formar grups d'anàlisi i acció, l'objectiu dels quals fóra proposar xerrades, cursos i seminaris de periodicitat diversa amb experts de casa nostra i d'arreu del món.

Qui en podria formar part?

Qualsevol persona que estigui d'acord amb els Estatuts i pagui la quota d'associat.

Quant costaria fer-se'n soci?

Mil pessetes mensuals, en pagaments periòdics trimestrals, semestral o anuals. També s'inclou una modalitat de subscriptor (3.000 ptes anuals) que dona dret a rebre tota la informació generada per l'Associació.

Quins altres recursos econòmics podria obtenir?

Tots els derivats de l'organització de cursos, seminaris, etc., venda de productes realitzats per la pròpia associació (publicacions, adhesius, gadgets, samarretes, artesanies, etc.) a més de subvencions oficials, descomptes en les trameses de correu, etc.

A què donaria dret el pagament de la quota?

A rebre, periòdicament un butlletí informatiu d'activitats i notícies d'interès, a beneficiar-se dels

descomptes que, en cada cas, l'associació aconseguiria per als seus associats, i, lògicament, a proposar i a gestionar, a través dels grups d'anàlisi i acció, qualsevol dels interessos relacionats amb les tecnologies de la consciència.

On s'ubicaria l'associació?

Actualment en un petit local del barri de Gràcia, però més endavant podria tenir un petit despatx en un dels Hotels d'Entitats que gestiona la conselleria de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya a la ciutat de Barcelona. De moment, però, es podrien fer servir les sales de reunions i de conferències que té l'Hotel d'Entitats del barri de Gràcia a un preu molt assequible (exemple: la sala de conferències, on caben còmodament una trentena de persones, tindria un cost de 1.000 pessetes/dia).

Per què fer una associació si ja hi ha moltes coses semblants?

Precisament perquè no hi ha res de semblant. És cert, efectivament,

que cada dia hi ha més «oferta» en relació als temes que ens podrien interessar, però també és cert que, a part que no existeix la més mínima garantia que aquesta «oferta» sigui funcional i d'interès, la dispersió no és, igualment, un lloc concret on situar-se.

De fet, l'associació, entre d'altres activitats, podria fer cursos a mida, o alguns dels seus membres, per exemple, fer un seminari d'estudi i de treball trimestral o d'altra periodicitat on analitzar aspectes determinats, i després presentar el seu treball en públic..., o editar publicacions d'interès per a tots els socis (originals o traduïdes), o, encara, organitzar sortides de reconeixement, entrevistes personals amb mestres i/o terapeutes, etc.

Què tindria a veure l'associació amb els Sistema Cos Mirall®?

Res. I també molt.
Res des del punt de vista organitzatiu.

I molt perquè la idea sorgeix a partir de la realització dels cursos del Sistema Cos Mirall, ja que creiem que l'obertura de la consciència que han produït els cursos en les persones que els han realitzat, tot i que possibiliten unes ànsies més grans de coneixements i d'experiències interconnectades (com, per exemple, astrologia, simbologia, budisme, kinesiologia, espiritualitat, música sagrada, channeling, reflexoteràpia, etc.), aquestes ànsies al capdavant no es podien satisfer per manca d'informació, contactes, coordinació, gent preparada, etc., que és, certament, el que intentaria fer l'associació.

Per què s'ha de dir Namasté, l'associació?

El nom sí que fa la cosa, en aquest cas. A banda que la simple pronúncia d'aquesta paraula creiem que ja produeix un benefici a tothom. Namasté expressa el reconeixement que l'associació tindria no només envers els seus socis sinó també cap a tots els éssers vius. El seu significat, ferm i compassiu alhora, aportaria llum per a tothom. ☉

Exposició

Ara fa cent anys, Catalunya demanava la paraula

"Escolta,
Espanya"

L'empenta
dels catalans

Generalitat de Catalunya

Museu d'Història de Catalunya del 19 de març al 13 de setembre

Amb la col·laboració de:

Fundació "la Caixa"

Amb el patrocini de:

GEC ALSTHOM

TV 3
Ràdio 4
Ràdio 5
Ràdio 6
Ràdio 7
Ràdio 8
Ràdio 9
Ràdio 10
Ràdio 11
Ràdio 12
Ràdio 13
Ràdio 14
Ràdio 15
Ràdio 16
Ràdio 17
Ràdio 18
Ràdio 19
Ràdio 20
Ràdio 21
Ràdio 22
Ràdio 23
Ràdio 24
Ràdio 25
Ràdio 26
Ràdio 27
Ràdio 28
Ràdio 29
Ràdio 30
Ràdio 31
Ràdio 32
Ràdio 33
Ràdio 34
Ràdio 35
Ràdio 36
Ràdio 37
Ràdio 38
Ràdio 39
Ràdio 40
Ràdio 41
Ràdio 42
Ràdio 43
Ràdio 44
Ràdio 45
Ràdio 46
Ràdio 47
Ràdio 48
Ràdio 49
Ràdio 50
Ràdio 51
Ràdio 52
Ràdio 53
Ràdio 54
Ràdio 55
Ràdio 56
Ràdio 57
Ràdio 58
Ràdio 59
Ràdio 60
Ràdio 61
Ràdio 62
Ràdio 63
Ràdio 64
Ràdio 65
Ràdio 66
Ràdio 67
Ràdio 68
Ràdio 69
Ràdio 70
Ràdio 71
Ràdio 72
Ràdio 73
Ràdio 74
Ràdio 75
Ràdio 76
Ràdio 77
Ràdio 78
Ràdio 79
Ràdio 80
Ràdio 81
Ràdio 82
Ràdio 83
Ràdio 84
Ràdio 85
Ràdio 86
Ràdio 87
Ràdio 88
Ràdio 89
Ràdio 90
Ràdio 91
Ràdio 92
Ràdio 93
Ràdio 94
Ràdio 95
Ràdio 96
Ràdio 97
Ràdio 98
Ràdio 99
Ràdio 100

CATALUNYA
RÀDIO

La democràcia exigeix rebutjar l'Estatut de Funció Pública

A bombo i platerets, el Govern espanyol ha anunciat que compta amb l'acord dels dirigents sindicals de la Funció Pública per a l'enviament a les Corts del projecte d'Estatut Bàsic de la Funció Pública. Ho signen, en Mariano Rajoy, ministre de n'Aznar, amb la coordinadora de l'Àrea Pública de CCOO, el secretari general de la FEP-UGT, el secretari general de la FETE-UGT i el president nacional de la CSI-CSIF.

Però, quina és la realitat de l'estatut consensuat?

Tots els empleats públics ho tenen clar. El projecte d'Estatut és un compendi sistemàtic de mesures contra els drets i garanties de tots els treballadors de les administracions públiques: desprofessionalitza la Funció Pública, anul·la les possibilitats de carrera administrativa, potència la lliure designació. És a dir, la designació a dit del personal directiu, facilita la flexibilització del salari global percebut per mitjà de la introducció d'un complement variable segons la productivitat, trenca el còmput setmanal de l'horari de treball, establint la seva anualització, introdueix la mobilitat geogràfica dels empleats públics, inclús amb trasllat de residència, menyscaba els drets del personal laboral, trenca el topall dels seixanta cinc anys per a la jubilació, etc.

Això és la desreglamentació de totes les condicions de treball en les administracions públiques. En total, més de dos milions de treballadors damunt els qui recau, en bona mesura, la responsabilitat d'atendre serveis essencials per a la comunitat, que foren conquestes arrencades per tota la classe obrera després de desenes de lluita de classes.

La defensa que els treballadors de les administracions públiques fan dels seus drets -la defensa d'allò públic, de la qualitat dels serveis- interessa a tota la classe obrera i als pobles, a les seves organitzacions, a les confederacions sindicals com a tals.

El govern de n'Aznar s'ha atrevit a sistematitzar els seus atacs perquè ha tengut el recolzament dels dirigents sindicals de la funció pública.

Com assenyala la pròpia Exposició de Motius de l'Avantprojecte de l'Estatut: "el paper del sector públic i en concret de la Funció Pública se presenta com un dels elements fonamentals que ha de permetre la convergència dels països de la Unió Europea". Aquesta és la causa de l'ofensiva de desregulació que se proposa la destrucció d'allò públic, obrint el camí a disset estatuts, un per cada comunitat autònoma, més els estatuts sectorials de l'administració central, justícia, sanitat, correus, personal investigador, presons...

Alguns dirigents polítics tracten d'introduir una falsa discussió: l'Estatut seria bo perquè el recolza l'"esquerra" (els dirigents sindicals) i, a més, els qui no el volen és la "dreta" (les associacions de cossos superiors de l'Administració). Però aquest intent de distingir entre "esquerra" i "dreta" és

un grosser intent de divisió. La línia de classe s'estableix entre els qui rebutgen l'Estatut, que són la gran majoria de treballadors, les bases sindicals d'UGT i CCOO, així com les associacions professionals. En definitiva, tots els sectors de treballadors de la Funció Pública, i els qui recolzen l'Estatut són el Govern i els dirigents sindicals que l'han signat.

El problema que se planteja és que, entre tots els governs, els anteriors i l'actual, vinculats als criteris de Maastricht, han establert una espècie d'engranatge destructor de les organitzacions sindicals, que pretenen convertir als sindicats en instruments d'aplicació de les directives de Maastricht, els acords d'Amsterdam i les conclusions de la cimera de Luxemburg aprovades per la CES. Tot el seu objectiu és que els sindicats assumeixin com a propis els plans de desreglamentació, i, de persistir, aquesta política acabaria per destruir-los com a instrument de defensa dels treballadors.

Els empleats públics, igual que tots els treballadors joves, cerquen la manera de treure endavant una política que defensi els seus interessos, que doni satisfacció a les seves reivindicacions. Però una cosa queda cada dia més clara: i és que la política que defensi els drets de treballadors i joves no pot dur-se a terme sense ruptura amb el marc establert a Maastricht.

El projecte d'Estatut serà enviat a les Corts per a convertir-lo en Llei. Tots els empleats públics tenen moltes raons per a desitjar que això no passi. És necessari que l'Estatut no surti, que sia rebutjat. És necessari que tots i cada un dels diputats sàpiga el rebuig massiu que l'Estatut ha aixecat entre els empleats públics, els sindicalistes, les seccions sindicals i les associacions professionals.

És necessari que ningú al·legui desconeixement. És necessari que la democràcia s'imposi, que els dirigents sindicals retirin la seva firma i que els diputats rebutgin un Estatut que esta fet contra els empleats públics i contra el servei públic. Ω

Pere Felip i Buades

La població dels Països Catalans

Si consultem les darreres dades oficials sobre la població, recollides al cens de 1991, la població dels Països Catalans era d'11 257 663 habitants. Aquesta xifra representa poc més de tres vegades el total de població calculada al primer cens de l'edat moderna, fet a Espanya el 1857, i que donà 3 426 060 habitants. Durant aquests cent quaranta anys la població ha crescut sempre, però amb ritmes diferents i, sobretot, de manera molt diversa segons les regions, comarques i ciutats que componen el conjunt del territori.

Un creixement ràpid i concentrat

Si bé la població total ha crescut any rera any en aquesta època, que per disposició de la font oficial podem denominar censal, el ritme no ha estat sempre el mateix. La població dels Països Catalans agrupa conjunts socials molt diferents, però aquest fet no ha influït la dinàmica global de creixement continuat, que s'accelerà molt entre 1960 i el 1980. En efecte, en aquests 20 anys de gran creixement econòmic el total de la població augmentà en un 50%, sumant dinàmiques positives a tots els conjunts, llevat de la Franja de Ponent, on la població només ha crescut, i encara poc, durant molt poques dècades, com veurem més endavant.

La població de Catalunya ha representat gairebé sempre més de la meitat de la total, essent la seva dinàmica de creixement més gran, cosa que ha ajudat a arrossegar el conjunt. Així, el 1857 el Principat representava el 48,2% de la població total i el 1991 el 54,3%. El màxim percentatge fou assolit el 1975, any en què Catalunya concentrava el 56,1% de la població total dels Països Catalans. Des de llavors ha estat superada en els ritmes de creixement per la població valenciana. De fet, el creixement del Prin-

cipat es frenà significativament a partir de 1980. El major pes del subconjunt demogràfic que constitueix la seva població contribueix a dissimular una gran diversitat territorial interior.

Els valencians són el grup més mombrós, representant una mica més de la tercera part de la població total. De fet, el percentatge de la població valenciana, que el 1857 era del 36,3%, anà pujant fins el 1910, any en què inicià una davallada lenta fins el 1970, que arribà al 33,7%; a partir d'aquest any inicià novament una pujada fins al 34,8% actual. Aquest fet indica que la població valenciana continua creixent i que ho fa a un ritme més gran que la total.

Els balears són el tercer grup de població, però a gran distància dels dos anteriors, ja que el 1991 representaven només el 6,6% de la població total. Quan al ritme de creixement, ha estat sempre més baix que el del conjunt, llevat del període comprès entre el 1970 i el 1986, en què el superà. En canvi, en els darrers quinquennis, la població balear ha experimentat una davallada en xifres absolutes, cosa que la diferencia clarament de tota la resta de subconjunts demogràfics dels Països Catalans, exceptuant la Franja de Ponent.

Els altres subconjunts demogràfics catalans són molt més reduïts, i entre tots només assolien el 4,1% de la població el 1991. Es tracta de comunitats molt petites i amb lògiques internes molt diferenciades, a conseqüència del seu estatus geopolític també molt divers.

El subconjunt més gran és el de la Catalunya del Nord, que el 1991 representava el 3,2% de la població total. La seva proporció ha davallat molt en l'època censal esmentada, ja que el 1857 era del 5,1%. De tota manera, el fet més diferencial és el ritme del seu creixement. La població de la Catalunya del Nord ha crescut

sempre en xifres absolutes, llevat de la dècada del 1940, perquè l'estat francès patí les conseqüències directes de la Segona Guerra Mundial, en la qual estigué molt directament implicat. El creixement, però, fou molt lent les primeres dècades del segle XX, sempre menys de la meitat del conjunt de la població dels Països Catalans; en canvi, a partir de la postguerra el creixement ha estat sempre sostingut entorn de l'1% anual, inferior al boom dels anys seixanta en el conjunt, però superior al ritme actual.

L'estat independent d'Andorra representava el 1991 el 0,5% de la població total, amb un augment considerable des de 1857, en que la proporció era del 0,1%. Les condicions peculiars de l'estat consideren andorrans menys d'una tercera part dels 59 048 habitants que tenia Andorra el 1991. El creixement de la població fou molt lent a l'inici de l'època censal, i fins i tot va ser negatiu en 1877-87 i en 1910-30 (així, el 1940 encara no havia recuperat el valor assolit el 1857!). Desde llavors, en canvi, el creixement s'ha disparat, molt per sobre dels ritmes del conjunt, sobretot entre el 1960 i el 1991.

Finalment la Franja de Ponent, el conjunt de municipis catalans dins de la comunitat autònoma d'Aragó, el 1991 concentrava només el 0,4% de la població total. A més d'ésser el més petit dels subconjunts demogràfics catalans, ha estat un cas històric molt peculiar. Sempre ha perdut població en xifres relatives, ja que el 1857 en representava el 2,4% de la total, cosa que significa que ha dividit per sis la seva proporció durant l'època censal. Però també n'ha perdut en xifres absolutes, llevat del període 1887-1920 i la dècada del 1940. Així va passar dels 83 032 habitants, el 1857, a 49 662, el 1991, havent assolit el seu màxim en el cens del 1920, amb 83 616 habitants. (de l'Enciclopèdia Catalana) Ω

 MASCRESPÓ, S.A.
CARNS I ALIMENTS MAS CRESPÓ, S. A.

Passatge Cantàbric, 11-1
Telèfon 74 37 50 - Fax 49 17 68
07007 COLL DEN RABASSA

 Foto VELÁZQUEZ

C/. Cardenal Rossell,
56-60 A

Telèfon
971 260 371

Coll d'en Rabassa

SALÓ DE PERRUQUERIA I ESTÈTICA UNISEX

PLAZA

DEMANAU HORA AL TLF. 26 26 17
Plaça de l'Església, 2 - Coll d'en Rabassa

Escòcia ("Alba" en gaèlic) (i II)

IMMA TUBELLA I EDUARD VINYAMATA

La immigració anglesa no es treballadora, sinó turistes rics que cerquen la plàcida tranquil·litat dels turons del nord... aquesta mena de gent mai no arribarà a sentir-se escocesa... Això, acompanyat de la pèrdua de la llengua i de la manca d'una cultura forta, pot arribar a ser molt greu per a Escòcia... i més quan la seva història no és ensenyada a l'escola i l'idioma és estudiat en algunes escoles de segon ensenyament com a cosa completament al marge de tot, voluntària, a hores fora de cursos normals...

Actualment, però, comença a observar-se una renaixença de la llengua i de les cultures dels altres països celtas del Mar d'Irlanda i del mar del Nord.

De totes maneres la situació cultural d'Escòcia és única i molt pitjor que no la dels altres països celtas, inclosos Cornualla i l'illa de Man, ja que en últim terme, a aquests països els és reconeguda la llengua i es fa tot el possible per restituir-los-la, com sigui que per a ells la llengua és la condició essencial de la seva supervivència com a nació.

Després del segle XVI, i sobretot gràcies a la Reforma protestant que va imposar l'anglès d'una manera violenta, la nació escocesa ha estat privada de la seva pròpia llengua i se li ha amagat conscientment la seva veritable història i la seva identitat nacional i cultural... "una nació o una classe sense història és com un home sense memòria... i pot repetir els mateixos errors a cada instant..."

L'organització política independentista més important d'Escòcia és sens dubte l'Scottish National Party, amb més de 100.000 militants.

A Escòcia trobem la representació de tots els partits anglesos: Partit Laborista d'Escòcia (unionista); Partit Conservador i Unionista Escocès, Partit Liberal Escocès, Partit Comunista Escocès. Malgrat que es diuen tots escocesos i tenen diferents líders locals i fins i tot oficines pròpies, són completament subordinats als partits "nacionals" de Londres, completament contraris a tot tipus d'autonomia. Per altre cantó, tota la sèrie de grups esquerrans anglesos (amb poques excepcions) acusen als partidaris de l'autodeterminació de petit-burguesos, reaccionaris, xovinistes, i fins i tot feixistes, mentre fan propaganda als altres obrers escocesos perquè votin al Partit Laborista anglès a Westminster. Entre aquests grups existeix la teoria que

cal entrar en el partit Laborista i fer-lo "vertaderament socialista".

Aquests mateixos grups "revolucionaris", són els que creen comitès per a Portugal, Xile, l'Estat espanyol, Vietnam, etc..., mentre neguen les realitats del seu propi país. Va ser Ho Txi Min que va dir: "La millor manera d'ajudar-nos és, fent la revolució en el vostre país".

A Escòcia actua una secció de la Lliga Celta, sobretot al nord, on la llengua s'ha conservat amb més força. Crítica al Partit Nacionalista Escocès de no fer res per salvar la cultura i la història reduïdes a folklore per a turistes, i organitza sobretot activitats de tipus polític-cultural.

A nivell cultural hi ha també els Scottish Patriots (Patriotes Escocesos nascuts després de la Segona Guerra Mundial, 1945) que actuen d'una manera no oficial com a plataforma cultural del Partit Nacionalista Escocès. Els militants dels Patriotes Escocesos a l'hora de votar ho han de fer pel Partit Nacionalista. En aquests moments són reduïts a una colla de gent gran, sobretot senyores, amb molta bona voluntat i molt actives en un moment determinat, però amb poca força real. Wendy Wood, pintora i mestra, és la líder del grup. Té més de 80 anys. Ens va rebre a la seva casa d'Edimburg (Dun Eideann, en escocès), davant el Jardí Botànic. Una casa plena de records del bon temps dels Patriotes Escocesos. Va ser ella la que ens va parlar amb més simpatia dels dos grups clandestins escocesos: Scottish Liberation Army i Army of the Provisional Government, grups independents qualificats de terroristes pel govern anglès. Les seves accions són de molt poca importància.

A nivell de l'ensenyament hi ha una organització de professors escocesos: Scottish Secondary School Teachers Association, i una organització d'estudiants: la Federació d'estudiants nacionalistes, que publiquen "Free Student Press".

D'un recent sondeig entre els estudiants, resulta que el 45% d'aquests votarien al partit Nacionalista Escocès; el 19% els Conservadors Unionistes i el 12% el nou Partit Laborista Escocès.

Aquest nou partit laborista escocès se situa a l'esquerra del Partit Nacionalista Escocès i és compost sobretot per intel·lectuals i estudiants..., però la gent no deixa de considerar-lo una sucursal progressista del Partit Laborista Anglès.

A l'esquerra del Partit Nacionalista Escocès també, però sense cap importància electoral, trobem el Club Republicà Escocès. El Club no és un partit amb una ideologia específica o uns lligams electorals concrets, i permet que els seus membres pertanyin a algun grup d'esquerra o a la tendència socialista del partit Nacionalista Escocès. El punt d'unió entre els membres del Club és lluitar per una República Socialista Escocesa dins el marc del socialisme internacional. Més que un partit, el Club Republicà vol arribar a ser una plataforma que serveixi per a influenciar els partits ja existents i per a agrupar la gent que no vulgui militar en cap partit concret, però que lluiten per la independència i el socialisme a Escòcia.

El Partit Nacionalista Escocès -11 diputats al Parlament de Westminster a Londres- és un gran partit amb vocació de partit únic, que està compost d'una gran diversitat de tendències i fins i tot d'ideologies. L'únic punt en comú és, moltes vegades, el desig d'independència. És per aquest motiu que és molt difícil donar una idea exacta del partit, perquè depèn molt de la persona amb qui es parli. Des del punt de vista ideològic sembla que la tendència més important és la socialdemòcrata. Potser la definició més exacta de la seva línia la donen les paraules d'un dels seus dirigents: "El Partit Nacionalista en el Parlament anglès no vota ni laboristes, ni liberals ni conservadors. Vota el que pugui ser millor per Escòcia".

Aquest partit no és solament una barrera d'ideologies, sinó també de religions i de races. Hom està molt satisfet dels seus membres indis i paquistanis i, naturalment, dels membres anglesos.

Pel Partit nacionalista Escocès, independència significa:

1. Parlament independent en el si de la Commonwealth.
2. Relacions d'amistat entre escòcia i Anglaterra.
3. Que es pugui sentir la veu d'Escòcia arreu d'Europa i del món.
4. Poders per poder regenerar l'economia escocesa.
5. Poders a fi de vèncer la pobresa i l'atur.
6. Mitjans necessaris per tal de millorar l'educació, la sanitat i els serveis socials.
7. Dret a decidir l'administració del petroli escocès.
8. Estímul per a augmentar encara

més la producció agrícola i forestal, i la protecció de la pesca.

9. Mesures efectives a fi de combatre la inflació.

10. Control democràtic del poder de decisió.

11. Poder per a recollir i gastar els impostos escocesos.

12. Poder per a reduir els impostos.

El Partit Nacionalista escocès pensa que la proposta del govern anglès d'una Assemblea escocesa és vergonyosa i insuficient, puix que tot el poder de decisió està subjecte al veto del Parlament de Westminster, a Londres.

Aquest partit considera que Escòcia és suficientment rica per a tenir un dels nivells de vida més elevats del món, i que és suficientment forta per a assegurar la plena ocupació, la seguretat i una bona estabilitat econòmica. Tot el que necessita és ser independent i tenir el poder d'utilitzar els seus propis recursos per tal d'afavorir més el poble escocès.

El lema fonamental dels nacionalistes escocesos és: "Descentralització màxima a tots els nivells."

Del 27 al 29 de maig de 1996, el PNE va celebrar la seva 42 Conferència Nacional Anual.

En aquesta conferència es va parlar de la política industrial, que creu que s'ha de definir i de clarificar i fins i tot reemplaçar per una economia industrial més apropiada a les necessitats i oportunitats del govern independent d'Escòcia. Aquesta economia haurà de coincidir amb els ideals socials i democràtics del PNE i de la tradició escocesa.

Es va parlar també del treball, de la sanitat, del medi ambient i de la pol·lució, del sistema educatiu, etcètera.

La conferència acusà el govern laborista d'afavorir conscientment l'atur a Escòcia, nació amb gran potencial per a cobrir tots els llocs de feina, però subjecte a les fluctuacions de la inestabilitat econòmica anglesa i del govern central.

La Conferència repetí i reafirmà que l'objectiu del Partit Nacionalista Escocès és la independència, i que no acceptarà cap altre tipus de solució perquè, en darrer terme, la sobirania d'Escòcia resideix en el seu poble.

Des del punt de vista cultural, el Partit Nacionalista rep moltes crítiques ja que mai no ha determinat una política concreta al respecte. De fet, el PNE ha de resoldre encara molts problemes i fer més clara la seva línia, però com diu l'himne nacional escocès:

"La llibertat és en cada un dels nostres sospirs, o actuar o morir." Ω

N'Angel Saez que viu al Passeig de Mallorca de Ciutat, celebra enguany el desè aniversari de l'obertura de l'Òptica can Pastilla.

Na Flori Molina de la barriada de ses veles de Ciutat, regenta des de fa un any la Botiga de Moda Tijuana a can Pastilla.

Na Marina Carrizo de Castella, fa mig any que regenta el Bar Lola a can Pastilla. Despatxa les tapes i els plats combinats.

Fa 20 anys que en Manuel Fernandes de Galícia va obrir la Botiga de Modes Olimpo a can Pastilla.

En Pere Català, des Pla de sant Jordi i na Reidum Shere de Noruega, regenten des de fa 20 anys el Bar Picadilly a can Pastilla.

Na Júlia Navarro amb la seva oficiala Joana Maria, que tenia la perruqueria al carrer de Bmeu. Castell al Coll d'en Rabassa, fa mig any que s'ha mudat a la Plaça de l'Església.

Fa 7 anys que en Julià Torrents regenta la Fusteria Torrents al Coll d'en Rabassa. Li va traspasar el seu mestre, en Mateu Rosselló, qui l'havia heretada del seu oncle Gaspar Mut. Fou una de les primeres fusteries del poble en aquell temps que els fusters grollers feien carros i molins de vent.

Fa 5 anys que en Gabriel Grimalt regenta la Fusteria Grimalt al Coll d'en Rabassa. Son pare, Francesc Grimalt la va regentar durant 35 anys i el seu padri Màximo Grimalt la va obrir enguany fa 70 anys.

Cap a un nacionalisme del "jo"?

Individu i societat: una dialèctica recurrent en la història del pensament

SALVADOR QUIJAL I PARDO. PSICÒLEG

La polèmica ve de lluny. Naix amb el pensament especulatiu de l'home i arriba fins els nostres dies. Els posicionaments que al llarg de la història del pensament s'han produït sobre la qüestió han tingut ressò en terrenys com la política, la filosofia i l'ètica. Comencem però establint els termes de la polèmica.

És l'home un ésser passiu pel que fa a la seua socialització? És modelat per la societat a la seua imatge i els seus interessos, com l'escultor fa amb les seues obres? Les nostres creences, opinions, pautes de comportament i formació intel·lectual, són producte d'un plegament passiu a les influències socials? Són assumides més que construïdes? O, contràriament, l'individu construeix la seua realitat social. És un agent actiu que en el procés de socialització crea les estructures intel·lectuals, morals i de comportament que li permeten desenvolupar-se com a persona? És a dir, si com afirma Piaget (1932, 355): *"En el dominio moral, lo mismo que en el intelectual, no se posee realmente más que lo que se conquista por sí mismo"*.

Ja a la Grècia clàssica hi trobem il·lustrats precedents sobre la qüestió. Per a Sòcrates, per damunt de la societat hi ha valors objectius, com la Justícia o el Bé, que tenen una realitat efectiva superior a tota determinació social. Aquests valors són cognoscibles per l'home, és a dir, la virtut és fruit del coneixement. Així, l'home pot arribar a aquest "status" superior en el desenvolupament humà a través del coneixement o de l'adquisició d'estructures de pensament com diríem en la terminologia actual, sense necessitat de determinismes socials específics.

No és aquest l'espai per fer una història exhaustiva del tema. Un objectiu tal ultrapassa en molt les pretensions d'aquest escrit. Per això faré un salt en el temps, buscant antecedents més immediats, a les envistes de la contemporaneïtat, tot convidant a la nostra escena Giambattista Vico (1668-1744). El nostre autor admet una evolució simultània de l'home i de la societat en moviments històrics de caràcter cíclic. Estableix una filogènesi de l'esdevenir dels pobles que recorda extraordinàriament els estadis psicoevolutius ontogenètics de L. Kohlberg que analitzarem més endavant.

Per a Vico, l'evolució de l'home va lligada indistriablement a la de la societat en la que viu. Proposa tres etapes en el desenvolupament de les societats:

a) Edat infantil.- Marcada pel fenomen màgic-religiós. Els governs són teocràtics. Les famílies patriarcales.

b) Edat de l'adolescència.- Es produeix l'ascens de l'aristocràcia. Dret natural heroic. Hi predomina la força moderada per la religió.

c) Edat de la maduresa.- Hi predomina la raó sobre l'element màgic-religiós. S'hi instaura el dret natural sobre el supòsit d'igualtat de naturalesa de tots els homes. Els governs adopten la forma de repúbliques populars o monarquies.

Segons Vico, cada poble o nació és posseïdora d'un sentit comú propi i par-

ticular al que s'adapten els seus membres mitjançant el principi de sociabilitat natural. Així doncs, l'essència de l'home no pot ser destriada de la societat a la que pertany. L'home és un producte social, d'una societat concreta, històrica.

Després vindrà Montesquieu i rebrà el clau: l'home es troba fortament condicionat per elements naturals (clima, medi ambient, ...) i socials (lleis, religió, usos, costums, normes, història, ...) i amb tot això es forma un esperit general.

No trigarà gaire el Volkgeist amb Herder al capdavant a malinterpretar l'autor de "L'esperit de les lleis", ja que, mentre aquest feia distinció entre lleis positives i principis universals comuns a l'espècie humana, Herder afirmarà que res no transcendeix la pluralitat del cos social, desproveint així de carta de naturalesa tot valor supranacional, del caire que siga: jurídic, estètic o moral. El Bé, o la Veritat, són construccions culturals. Només hi ha valors regionals. Les obres humanes no es poden descontextualitzar i, menys encara, jutjar a partir de criteris intemporals de Bé, Veritat o Bellesa.

Els revolucionaris francesos, malgrat haver fet la Revolució al crit de Visca la nació! establien un cos social caracteritzat més per la igualtat dels seus membres que per la originalitat del seu esperit. Sieyès definia la nació com un cos d'associats que vivien sota una llei comuna. L'home es trobava ara deslligat dels grups a partir dels quals s'havia definit fins ara: casta, ètnia, llinatge, corporació, ... Ja no hi havia nobles, ni camperols, ni clergues, ni artesans, només homes, homes units per mitjà d'un contracte social entre iguals.

I ací rau, per als contrarrevolucionaris, l'error fatal que durà inexorablement a la desfeta del cos social, al Terror i a la dictadura napoleònica. Per a De Maistre, construir una nació a base d'un pacte social entre els homes és una quimera, ja que la societat no naix de l'home, sinó l'home de la societat. Les nacions no es construeixen, s'hi troben. Els homes no poden construir nacions com fan amb les esglésies o amb els palaus, més aviat la societat conforma el seu esperit. L'home és confegit per la seua nació i no a l'inrevés. Així doncs, per als conservadors com De Maistre, l'home, sense apel·latius no existeix, ja que és incapaç de transcendir la societat on es desenvolupa. Existeix l'alemany, el francès o l'escocès, i prou. Existeix un "nosaltres" sempre present en el "jo".

Veurem, més tard, com aquesta dialèctica es troba present en els corrents científics —no especulatiu— que actualment tracten aquesta qüestió.

Per a Goethe, no obstant, l'especificitat nacional és un fet a tenir en compte a l'hora de ponderar la naturalesa humana, però no un valor. L'art tindrà la missió de transcendir el Volkgeist i no d'actuar com el seu portaveu. Existeix doncs, per al geni de Weimar, una cultura humana no reduïble al conjunt de cultures nacionals particulars.

Seguint l'ordre cronològic que m'he traçat la polèmica es trasllada ara a l'any 1870 i més concretament a la guerra entre França i Alemanya. La conquesta per part d'aquests, d'Alsàcia-Lorena, territoris, els naturals dels quals són de cultura germànica, provocà declaracions enceses, per part d'aquests de la seua adhesió a la pàtria francesa. Això donà ànims als qui pensen que la llengua, els costums i les tradicions no juguen un paper tan determinant en els pobles, que és la lliure voluntat d'aquests, la capacitat per a autodeterminar-se i establir el pacte social fonamentador d'una societat, i que els contrarrevolucionaris havien soterrat, els elements a tenir en compte.

A la base d'aquesta discussió es trobava la necessitat, certament rellevant, a les acabales del segle XIX de trobar una resposta a la sempre insidiosa pregunta de, què és una nació?

Cite textualment un paràgraf de l'obra de Finkelkraut (1987) que trobe especialment il·lustratiu de les posicions en conflicte:

"En la concepció de Strauss y de Mommsen, el hombre es cautivo de su ascendencia, sus estimaciones son pura ilusión: está investido hasta en los recovecos más secretos de su interioridad por la historia de la que es heredero, por la lengua que habla, por la sociedad que le ha dado origen. La tradición le precede y supera su reflexión: pertenece a ella, antes de pertenecerse a sí mismo. Para Renan, si bien es cierto que el hombre no está por entero presente en sí mismo y que en dicho desfase se sustentan las ciencias humanas, eso no le lleva a ver en el pensamiento la resultante o la simple prolongación del imprevisible que lo impregna: "No abandonemos el principio fundamental de que el hombre es un ser razonable y moral antes de estar instalado en tal o cual lengua, de ser miembro de tal o cual raza, de adherirse a tal o cual cultura..."

El positivisme havia triomfat plenament durant la passada centúria i, les ciències socials, tot just arribades a l'escena de la cultura, s'afanyaren a incorporar mètodes que donaren semblança de "vàlidesa" científica a les seues conclusions.

Això permeté d'estudiar des d'una sensibilitat científica qüestions fins ara condemnades a no eixir del confinament de l'espai purament especulatiu.

Un enfocament particular és rellevant per a la qüestió que ens ocupa. Em refereix a la pretensió d'estudiar els fets morals, des d'aquest prisma, per part del sociòleg francès E. Durkheim.

Per a aquest, el tret diferenciador dels fets morals d'altres fets socials, són la sanció imposada a certes conductes per part de la societat. L'home es troba immers en una societat que disposa d'un sistema de normes imperatives o prohibitives. Aquestes regles són externes a ell, suposen una realitat preexistent i que el sobreviurà. Així doncs, els criteris morals en l'home provenen de la societat i és diversa segons les col·lectivitats. Cercar una regla directora de la vida moral no té sentit.

L'home no construeix els seus criteris de moralitat, se'ls troba fets.

Jean Piaget oposarà diversos matisos a les afirmacions de Durkheim, el més important dels quals és que, si bé, com afirma el sociòleg francès, la moral és un fenomen social, no obstant: *"La sociedad no puede ser concebida como un todo, ni siquiera como un sistema de valores enteramente realizado; la moral del bien se elabora progresivamente y constituye, con relación a la sociedad, una forma ideal, una forma ideal de equilibrio dominando los falsos equilibrios reales e inestables nacidos de la "obligación"* (Piaget, 1932, 344).

És a dir, que els criteris morals els adoptem per influència de la societat, però en aquest procés de caràcter evolutiu l'individu hi posa molt. Els construïm amb interacció amb el medi social.

Aquest concepte interaccionista tindrà una importància cabdal en l'establiment de l'actual paradigma "constructivista" que domina bona part de les ciències socials. L'home no és un mer receptor de les normes alienes que provenen del cos social, sinó que hi arriba a elles mitjançant una evolució on hi posa tant com la pressió externa.

Ara bé, arribats ací, la qüestió que cal que ens plantejem és: però, és l'home capaç de transcendir les normes socials o només pot arribar a assimilar-les per acció de la interacció amb el medi.

I és ací on hi apareix amb força la figura de L. Kohlberg. Per al nostre autor, seguint a Piaget, en el desenvolupament moral l'individu no es limita a interioritzar les regles socials, sinó que construeix noves estructures cognitives a partir de la seua interacció amb el medi. És obvi que les persones aprenen els valors morals del medi social on interactuen, però l'important des d'un punt de vista de la competència moral és la forma amb què ordena i jerarquiza aquests valors per a donar resposta als conflictes que la vida li pot plantejar. Aquesta forma d'estructuració no s'aprèn del medi social, sinó que es construeix des de l'interior, a través de la seua interacció amb el medi. Així, les persones no aprenen emmagatzemant valors, sinó organitzant-los, de forma que modifiquen les estructures anteriors i els permeten avançar cap a estructures més avançades.

Aquestes estructures psicoevolutives no són imprevisibles sinó que es succeïxen d'acord amb un ordre preestablert. Kohlberg descriu tres nivells de desenvolupament moral dividits per dos estadis cadascun. Aquests nivells s'estableixen segons la relació entre el "jo" i les regles morals:

CATALUNYA,

1. Nivell preconvençional.- Les regles socials resulten externes a l'individu. No les comprén ni les defén. Moral heterònoma. L'individu enfoca una qüestió moral des de la perspectiva dels interessos concrets de les persones implicades. Busca evitar els riscos. No s'interessa pel que la societat defineix com la forma correcta d'actuar.

2. Nivell convencional.- L'individus sotmet a les expectatives i convencions de la societat i les defensa perquè són regles, expectatives i convencions de la societat. Té en compte el que el grup espera d'ell.

3. Nivell postconvençional.- Diferència el "jo" de les regles i expectatives dels altres i defineix els seus valors en funció dels principis que ha escollit. L'individu enfoca els problemes des d'una perspectiva superior a una societat concreta.

El nivell posconvençional o de principis col·loca l'individu en una perspectiva "anterior a la societat": la persona té una perspectiva d'enfocament dels problemes socials que transcendeix una societat concreta.

Aquesta és la tendència "natural" de l'home: adreçar-se cap a la moral posconvençional. Que hi arribi o hi ensopegi depèn d'un munt de circumstàncies tan personals com socials.

Avui sabem que, en contra del que deia Barrès (citant en Finkelkraut, 1987, 83): "L'home no vol llibertat", l'estadi superior de desenvolupament de la moralitat en l'home manifesta una tendència a superar, a alliberar-se de la moral del seu grup de referència.

Si hem de fer per bo l'anàlisi anterior i, per tant, acceptar que l'home pot, en el decurs de la seua evolució ontogenètica i, sempre en interacció amb el medi social, arribar a l'assumpció d'una perspectiva psico-social fonamentada en principis universals d'actuació per a la vida col·lectiva; l'objectiu d'un programa de qualsevol programa social no pot ser lligar l'individu a la col·lectivitat; crear societats uniformement integrades; exacerbar l'esperit gregari per sobre de les manifestacions individuals.

L'home crea la societat i és creat per ella, i en aquesta interacció té la possibilitat de progressar, malgrat que la idea de progrés produeix suspicàcies entre els prohoms de la postmodernitat (Pinillos, 1997).

Els projectes nacionalitaris s'han centrat excessivament en el pol "societat", tot fent propostes per al "nostaltres" però menystenint el "jo".

Haurem de concloure que han fet figa tant els plantejaments societaris que supralloren un concepte del "nostaltres" mistificat i irreal, tot anorrealant l'individualitat, com els plantejaments "assimilacionistes" (Smith, 1976) del cultes a una civilització humana utòpica i no menys irreal. O com diu Levy Strauss (citant en Finkelkraut, 1987, 61): "El objetivo sigue siendo el mismo: destruir el prejuicio, pero, para conseguirlo, ya no se trata de abrir los demás a la razón, sino de abrirse uno mismo a la razón de los demás. La ignorancia será vencida el día en que, en lugar de querer extender a todos los hombres la cultura de que se es depositario, se aprenda a celebrar los funerales de su universalidad, o, en otras palabras, los hombres llamados civilizados bajen de su ilusorio pedestal y reconozcan con humilde lucidez que también ellos son una variedad de indígenas".

El nacionalisme "interaccionista" ha de tenir en compte aquestes consideracions i actuar en conseqüència, tot adoptant els següents principis i connotacions:

1. Es tracta d'un nacionalisme policèntric (Smith, 1976). S'hi accepta el fet que hi ha i hi ha d'haver diversos centres de poder real, oberts a les idees i propostes d'altres.

2. Per tant un nacionalisme beligerant amb l'etnocentrisme i reactiu a les seues derivacions.

3. Un nacionalisme instaurador de les mancances i fractures socials produïdes per una societat cada vegada més despersonalitzada. Propcionador de referents de base social com l'arrelament o l'autoestima de les persones.

4. Crític amb els valors dominants entesos. Un nacionalisme reivindicador de l'equivalència de les cultures.

5. Un nacionalisme de caire internacionalista, preocupat per l'escena pública internacional. Un nacionalisme que lluita per la igualtat d'estatus entre les nacions.

6. Un nacionalisme no tant preocupat per les qüestions essencialistes (llengua, cultura, ètnia ...) com a base de l'estructuració social i més obert a concepcions de caire "voluntarista" i "contractualista" a l'hora de definir les nacions.

7. Un nacionalisme que jugue un paper clau en la defensa de la diversitat humana i en contra dels potents processos de "clonització" que viu el món actual. Ω

BIBLIOGRAFIA

- BLASCO GONZALEZ, i altres.- Filosofía del derecho. Uned. 1995
 DURKHELM, E.: La educación moral. Losada. Buenos Aires. 1958
 DURKHELM, E.: Las reglas del método sociológico. Alianza Editorial. Madrid. 1986
 FINKELKRAUT: La derrota del pensamiento. Anagrama. 1987
 GOETHE: Escritos sobre el arte. Obras Completas. Aguilar. México. 1991.
 KOHLBERG, L.: Psicología del desarrollo moral. Desclee de Brouwer. 1992
 MONTESQUELEU: Del espíritu de las leyes. Tecnos. 1987
 PLAGET, J. (1932): El juicio moral en el niño. F. Beltán. Madrid. 1935
 PINILLOS, J.L.: El corazón del laberinto. Espasa. 1992
 SLEYÈS: ¿Qué es el Tercer Estado?. Orbis. 1985
 SMLTH, A.D.: La teoría del nacionalismo. Península. 1976

Normalització Lingüística

Dependència: El fet de dependre/Cosa que depèn d'una altra.

Independència: Situació d'una col·lectivitat, d'un poble, d'un país, etc. no sotmesa a l'autoritat d'altres.

A hores d'ara ja no hi ha massa dubtes sobre el fet que la sort d'una llengua va estretament lligada a la situació política d'una col·lectivitat caracteritzada enfront d'altres pel seu fet lingüístic diferencial. La llengua pròpia de Mallorca, la catalana, no és una llengua que ens haguem inventat per fer la punyeta als parlants d'altres llengües, principalment els hispanoparlants, sinó que resulta un element indissociable de la nostra manera d'esser, de pensar, de viure.

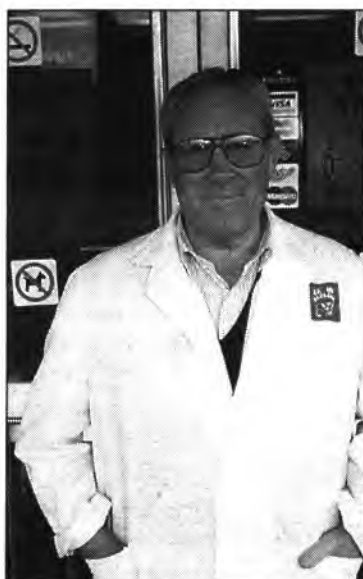
El futur de la nostra llengua va lligat al nostre destí com a poble. La desaparició de la llengua pròpia, la catalana, a Mallorca, no només suposaria la substitució d'una eina de comunicació per una altra (espanyol?, alemany?, anglès?), sinó que també representaria que hem estat un poble incapaç de mantenir la seva personalitat característica; això, però, no acaba aquí: l'abdicació i la renúncia duen sovint al menyspreu i a l'autoodi, si un no val per defensar una cosa que és seva no té tampoc perquè esser capaç de defensar-ne qualsevol altra; un poble així es converteix en un ocell de gàbia, en un exemplar de zoològic per a qualsevol altre poble que el vulgui utilitzar en el seu propi benefici. Hi ha el perill real que Mallorca, amb la resta de la nació catalana, esdevingui dòcil i manyaga, la qual cosa resultaria ideal per als governats espanyols, els amos que vertaderament ens volen criats.

Els governants espanyols s'han caracteritzat històricament per la voluntat de satisfer el seu propi poble amb el botí aconseguit en la rapinya a altres pobles: primer foren els àrabs, fins que la conquesta de Granada, el 1492, va determinar l'inici de l'etapa americana, que va donar rendiment fins a finals del segle XVII i va obligar a reorientar la seva política cap a Europa, amb la desgràcia per a nostres d'esser els seus veïnats més propers i les víctimes de la Guerra de Successió i els consegüents Decrets de Nova Planta. Els àrabs i els berebers a Espanya ja són història, els indis representen un escàs 1% de la població en el conjunt de les antigues colònies espanyoles...

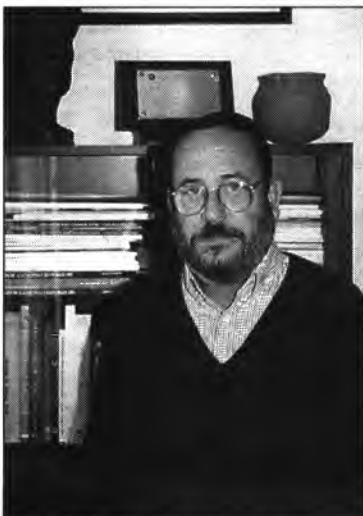
Una "antiga" cançó de La Trinca diu que "els tractats amb rostres pàl·lids sempre són paper mullat". És una gran estafa als mallorquins, i als catalans en general, el fet de voler inculcar la idea que Espanya pot canviar i convertir-se en un Estat respectuós amb les cinc nacions que el conformen. Nostres no canviarem la seva visió d'una Espanya feta a la seva manera i segons el seu propi model. Nostres únicament podrem mantenir-nos com a poble si tenim la voluntat i la capacitat de dissenyar i construir el nostre propi model. La sobirania compartida, l'encaix de Catalunya dins Espanya, etc., són somnis d'infant, l'amor de les tres taronges.

L'Espanya "plural" no deixa d'esser mai Espanya. No representa en cap cas la negació de la dependència, no suposa la sobirania real, sinó més del que ja coneixem amb un cert maquillatge per dissimular-ne les arrugues. Ω

GUILLEM DE BERGUEDA

En Sebastià Mas fa 46 anys que regenta l'Escorxador Ca na Paulina al Coll d'en Rabassa. Escorxador i botiga de carns, embutits i altres aliments amb una flota d'onze camions que reparteixen arreu de les Balears i Pitiüses. A la menuda, hi van els restauradors i particulars de la comarca de s'Arenal. Son pare, en Joan Mas, que té 95 anys, va obrir aquesta empresa l'any 1929. En Sebastià és un dels homes més populars i estimats del poble: batle de barri durant la dictadura, president del Club Nàutic Cala Gamba, directiu del Club de Futbol del Coll i obert a totes les iniciatives culturals i esportives de la comarca, ara s'ha retirat de la vida pública i amb els seus fills i gendres, dirigeix el seu negoci que és el de donar menjar a aquell que te fam i de beure a aquell qui té set.

En Biel Florit, poeta, escriptor i patriota, acaba d'estrenar lloc d'administratiu al Club Nàutic Cala Gamba al Coll d'en Rabassa. Un club amb 600 socis llargs, compost de pescadors, regatistes i propietaris de barques.

Na Joana Mª Miralles regenta des de fa 9 mesos la Merceria Elàstic al Coll d'en Rabassa.

Fa 12 anys que en Joan Company va obrir al Gestoria Company al Coll d'en Rabassa. Ara fa un any que fou elegit president del Club Nàutic Cala Gamba i té molts de projectes per aquest estiu: Unes bones festes amb un glosat de picat, concurs d'havaneres, castellers, concurs de pesca, regates... unes festes mallorquines cent per cent. En Joan, lector de l'ESTEL des de fa molts d'anys és un bon patriota.

Referent a la seva feina d'assessor fiscal, en Joan ens diu que enguany hi ha moltes novetats: amb el nou sistema de mòduls, els botiguers, els bars i tots els qui hi estan acollits, convé que vagin a veure el seu assessor fiscal si no volen tenir sorpreses ben cares. La gent que te llibre de factures rebudes d'innovacions de 5 anys enrera convé dur-les al seu assessor perquè tenen la possibilitat de recuperar l'IVA. També ens recorda que a partir del primer de maig cal fer la declaració de renda.

Fa 5 anys que en Rafa Cardell regenta la Perruqueria Rafa al Coll den Rabassa.

N'Aina Arcaraz, de Sevilla, fa 4 mesos que regenta el Bar "El Perro Glotón" al Coll den Rabassa.

Fa 4 anys que en Xema Sanç i na Silvia Vilchez obren la botiga de **Moda Danne** al Molinar.

En Baltasar Pons de Llucmajor és productor de mel, pol·len, bresca, vinagre mel, hidromel etc. Té 250 caeres a prop de Llucmajor, al Figuerol de Campos i a n'es Monjos. Ven mel a les fires i mercats de Mallorca. La seva mel també se ven a les botigues de dietètica.

En Maties Frau és l'amo de **Frau Automòbils** a son Ferriol. Té la distribució oficial de les marques Audi i Volkswagen.

Na Maria Tur és la dependenta del **Forn La Joia de Mallorca** del Molinar de Llevant. L'amo del Forn és en Miquel Ramírez.

Diàtribes mesetàries

Hom té la certesa que la principal obsessió de l'estat que té per seu la metròpoli de Madri(z), ultra la recuperació del penyó de Gibraltar, és el manteniment i subjugació de les colònies **interiors** (és a dir, la Catalunya nacional, Euskadi i Galficia). Les darreres colònies **exterior**s, com és sabut, assoliren llur independència el 1898. Enguany, per tant, els mesetaris en celebren el centenari, de la qual cosa n'eixirà, probablement, una prodigiosa comunió d'intencions nacionalitàries espanyolistes i espanyolitzadores. Fóra una mena de síntesi de sensibilitats comunes de les dues espanyes machadianes, les quals endreçaren amicalment —no ho dubtam— les commemoracions pertinents (o sia, "els fastos").

En aquest sentit, hi ha prou símptomes preocupants que evidencien el tipus de nacionalisme tronat ("exacerbat" en el vocabulari usual jacobí) que caracteritza la majoria dels mitjans de comunicació, de la classe política i de la intel·lectualitat espanyoles. Les referències a la interpretació d'Espanya com una realitat unitària intemporal que lliga, inevitablement, amb allò de la joseantoniana "unitat de destino en lo universal" són, cada cop, més clares i inequívokes. El frustrat "Plan de mejora de la Enseñanza de Humanidades" de la ministra "pepa" **Esperanza Aguirre**, es situava perfectament en la línia apuntada. I cal recordar a més a més que, en el present curs polític, alguns mitjans de comunicació propers al PSOE (*El País*, per exemple), així com un ampli sector del partit (Consell Federal del passat mes de Novembre) ja havien atiat el foc d'una visió unitarista dels continguts educatius, en contraposició als excessivament **localistes** i **particularistes** dels sistemes d'ensenyament no castellans —ells són els únics **cosmopolites**, no ho sabíeu?. Únicament qüestions partidistes de política conjuntural han jugat a favor dels "perifèrics" i han fet alleugerir circumstancialment l'a-

llau de la intolerància.

En aquest mateix context genèric cal emplaçar-hi el rebuig frontal dels centralistes de tarannà carpetovetònic a la nova "lleï del català", i que respon a llur atàvica pretensió que la convergència és perpetuar el domini castellà i del castellà, que volen sempre preeminent, fins i tot fora del seu propi territori. Aquesta gent entén la llibertat com el fet que tothom faci el que vulgui dins l'ordre imposat i prèviament establert —és la lleï dels fets consumats, la lleï del més fort. En aquestes darreres setmanes han estat ben significatives les veus que s'han sentit contra aquella lleï de política lingüística. Una lleï, no cal dir-ho, força moderada, a més de consensuada. Els sectors més integristes del nacionalisme espanyol, com l'ultra **Alejo Vidal-Quadras**, s'han apressat, en nom d'una pretesa llibertat (!) i en un greu desafiament a un parlament democràtic, a fer una grotesca convocatòria a la desobediència civil. De la mateixa manera, personatges "excel·lentíssims", com **don Enrique Fernandez-Miranda**, palesat llur refús a la lleï, tot considerant que "vulnera la llibertat (?) individual amb les seves obligatorietats i sancions". Es guarden bé de dir, però, que el castellà també té les seves lleis, molt més dràstiques i expeditives, com correspon a un estat jacobí d'aïtal semblança.

Tot plegat, aquestes actituds tan insolidàries i prepotents impossibiliten els acords i barren les vies per al enteniment. De fet, les agressions i els menyspreus mesetaris són seculars, cosa que ha fet dir a Joan Fuster: "Estem cansats d'haver de demanar perdó per existir". Això té, òbviament, un nom: **colonialisme** (o, si voleu, **imperialisme**). L'única solució o sortida possible davant aquest estat de la situació ha estat tostemps, arreu del món i en totes les èpoques, la **independència**. Pens(o) que podria ésser un bon punt de partida. Al cap i a la fi, a qui no li agrada la plena llibertat? **Ω**

Andreu Salom i Mir.

És la Família Oliver des Molinar. El matrimoni amb 13 fills i el ca. La Família Oliver es propietària de la **Fàbrica de Pintures Clumba**, els únics a Mallorca que només venen la pintura que produeixen. El cap família, Miquel Oliver i Barceló és diplomad en química per l'Institut de Sarrià, el seu padrí Bartomeu Barceló i Mir, fou batle de Ciutat i té un carrer a primera línia al Molinar.

Fa 2 anys que en Miquel Sureda d'Artà és el delegat de SA NOSTRA al Molinar. En Miquel ha estat delegat a Portol, a sa Cabaneta i al Polígon de Llevant.

En Joan Antoni Paxón de València regenta des de fa 4 anys la **Pizzeria Venito** al Molinar. Per 800 ptes se menja i se beu bé en aquesta pizzeria.

Ara fa un any que en Maties Mercé, de Caimari va morir. En Maties fou botiguer durant 35 anys al Molinar i molt amic de L'ESTEL de Mallorca. La seva vídua na Joana Sastre, el troba molt a faltar.

Fa 2 anys que n'Antoni Salines de Santa Catalina regenta la **Fruiteria des Coll d'en Rabassa**. És el lloc on hi ha la millor fruita i al preu més convenient del poble. Serveix a domicili.

Fa 4 anys que en Josep Mansilla regenta el **Bar Es Gall** al Coll d'en Rabassa. Bones tapes i bons entrepans, a més de les begudes.

Ferran Almagro, nascut a Córdova, fa 4 anys que regenta el **Taller de Motos Fernando** al Coll d'en Rabassa. Ven i adoba motos.

Fa 2 mesos que n'Alfons Pinya, de Ciutat regenta l'oficina de **Mare Nostrum** al Molinar.

La Família Roschers d'Alemanya regenta des de fa un any el Restaurant Palmen Kaffe a can Pastilla.

Són els Marco, tres generacions de fusters del poble des Molinar.

L l e n g ü e s V i v e s

Astur-Ileonés

Pola co-oficialidá

Roberto Gonzalez-Quevedo, Vicepresidente de l'Academia de la Llingua Asturiana y Secretario Territorial pal Estáu español de l'Asociación Internacional pa la Defensa de les Llingües y Cultures Amenazaes (AIDLCM), pidió al procurador nes Cortes da Castiella y Lleón que "na redacción del nuevu Estatutu se reconozan los derechos llingüísticos de los falantes del astur-Ileonés de la Comunità, se respete la toponimia tradicional nesta llingua y se emburrie la so presencia nel ensiñu y nos medios de comunicación", Segun Gonzalez-Quevedo "la meyor garantía pa respetar a esta minoría llingüístico-cultural ye declarar l'astur-Ileonés llingüa oficial col mesmu rangu que'l castellán na rexón de Lleón y la elaboración d'una llei d'usu del astur-Ileonés". N'el mesmu sen, la resolución qu'aprebo'l plenu del XVIII Conceyu de l'AIDLCM pidió al Presidente del Parllamentu asturianu que declare co-oficial la llingua asturianu nel territoriu asturianu. D'otru llau, un informe fecho públicu pola academia de la Llingua Asturiana afita qu'un Estatutu d'Autonomía que nun reconozare la oficialidá del asturianu sedría anticonstitucional. El 24 de xineru tuvo llugar una manifestación n'Uviéu pola oficialidá y l'autogobiernu.

Contra l'asturianu

El Tribunal Superior de Xusticia d'Asturies ta anulando toles declaraciones d'oficialidá de la llingua asturiana feches per siete conceyos l'añu pasáu. Esti fechu ta provocando reaiciones de dellos colectivos, sindicatos, partíos políticos...

hasta agora poco explotáu sector del periodismu n'asturianu. Se distribúi en mas de mil quioscos y se unvia a la mayoría de les centrus asturianos del mundu. Segun Ignaci Iglesias, el so direutor, "nel periodu qu'empezará agora, lo más importante habrá ser consolidar la independencia económica y ideolóxica del mediu".

XVI Xornaes d'Estudiu

Organizaes los dies 29,30 y 31 d'Ochobre pola Academia de la Llingua Asturiana dedicáronse esta vuelta a trabayos d'investigación llingüística y lliteraria. Hubo enforma comunicaciones y tres conferencies al cargu de Miguel Ramos Corrada (Universidá d'Uviéu), Maria Reina Bastardas (Universidá de Barcelona) y Francisco Villar (Universidá de Salamanca).

Defenden el cántabru

Aspiración (hechu, fechu), plurales femeninos en -as (presonas, persones), ausencia del fonema fricativu sordu (ohetivu, axetivu) nun palatización de "l" al entarmu de la pallabra (lechi, lleche). son carauterístiques del cántabru o montañés -variedá oriental astur-Ileonés con ahonda influencia castellana_. Desde 1990 l'asociación Montañés Abora (Montañés Agora), ensin considerase parte del dominiu llingüísticu astur-Ileonés, trabaya na recuperación de la so parlla, espublica la revista "Albiar" y aconséy a trenta persones na presentación de les futures clases de llingua. Dacuando la prensa cántabra espublica artículos sobre'l cántabru y "Luétiga" ye'l nome del únicu grupu de música que canta en cántabru. Hurtzi Ihiza espublizó'l llibru "Apiyos Montañés (apellíos montañeses) que recueye los apellíos de Cantabria. Montañés Abora (R. Diego), calli Julián Urbina,14.5u.,39300 Torlavega,Cantabria.

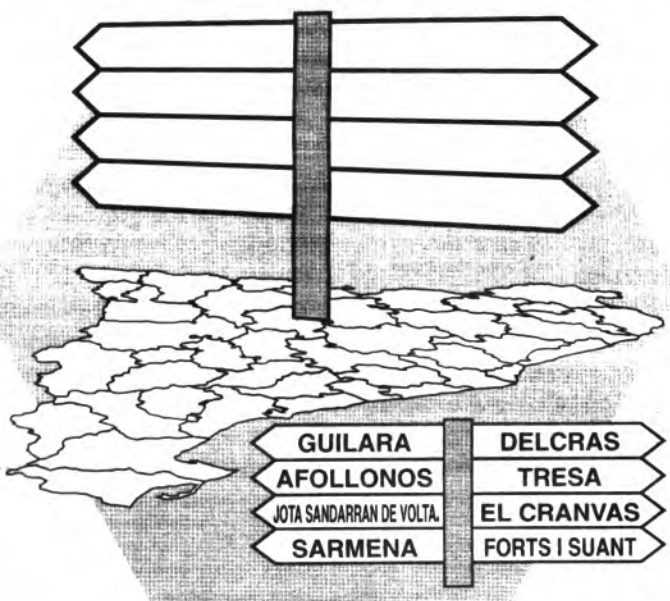
Xunta Moza-Avilés

Surdió n'Avilés una nueva seición de l'asociación xuvenil Xunta Moza vinculada a la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana. Apaeciú hai un añu en Xixón y despues n'Uviéu. Tien la so xera na defensa de la llingua y cultura d'Asturies. Xunta Moza, cai la Estación,20,5u.,33400 Avilés (Asturies). Ω

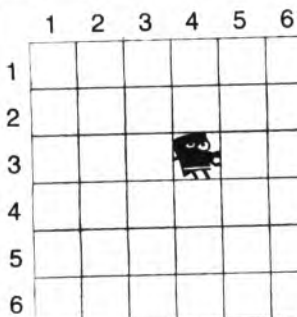
PASSATEMPS

CRUÏLLA DE CAMINS

Ordena les lletres de cada mot i obtindrás els noms de les poblacions d'aquesta cruïlla del BAGES.

EL QUADRET NEGRE Q. Man

HORIZONTALS:

1.- Porta bona sort als supersticiosos. 2.- Llum deguda a la reflexió irregular. 3.- Reia malgrat no ser l'hora. Coura. 4.- Conjunt de barques auxiliars. 5.- Partidari d'alguna idea. 6.- Produir sensació de raupor.

VERTICALS:

1.- Venerar. 2.- Ullada. 3.- Ostentacions. 4.- Matricula gallega. Societat Protectora de Fares. 5.- Qualsevol de les plaques que formen part de la coberta externa d'algunes peixes i rèptils. 6.- Damunt d'ell se lluren batalles entre les blanques i les negres.

"Les Notícies", 16 meses na cai

N'Abientu pasáu cumpliéronse 16 meses dende que'l 8 de setiembre de 1996 apaecié pola primera vez. A lo llargo de 67 selmanes d'espublizamiento demostró qu'existía un güecu nel mercáu de publicaciones periódiques a un selmanariu d'información xeneral redactáu enteru n'asturianu. "Les Notícies" dispón de corresponsales nos principales conceyos d'Asturies. Tien una tirada media superior a las 5.000 exemplares i un impautu mediu selmanal superior a 25.000 lletores. Aida a formar profesionales, estilos i llinguaxe dientru del

SOLUCIONS

Esquerra: Aguilas, Fonollosa, Sant Joan de Vilatorrada i Manresa. Dreta: Calders, Arés, Navarres i Sant Fruitós.

Alternativa per Mallorca

DIVENDRES, DIA 17 DE MARÇ A LES 21 H. A CAN SALOM DE PETRA

CONFERÈNCIA, SOPAR, COL·LOQUI

EL MALLORCA, MÉS QUE un club

ES GALL

La lluita d'en Pep Palou

Reia una mare alienada
mirant-se boja a l'espill,
mentre fatal torrentada
se'n duia per la cascada
arrossegat el seu fill.

T'apunes a occir la "mare",
que dels estranys et fa esclau?
Fa quinze anys, i dura encara!
mentre l'host trets ens dispara,
compta els vots al seu mirall.

Quan, al so que et toquen, balles,
et diuen: "Veus com hi ha pau?"
però només n'hi ha si calles,
si els batuts dels més canalles
aguanten, com un esclau.

Si qualcú diu amb coratge:
"Som qui som!", com en Palou,
i diu "no!" al vil esclavatge
defensant nostre llenguatge,
en lloc de pau, tenim brou.

Altres temps foren pirates
els assaltants de Ciutat;
ara hi són dins, com en Matas,

i ens roeguen, males rates!,
nostra nacionalitat.

Ens priven de nostra herència
i assalten les nostres llars;
i en nom d'una convivència
aquest Govern diu: "Paciència...!"
Mala pesta, als "populars"!

"En castellano!", demana
un "espanyol" entre cent;
però quan Palou debana
en català, el Govern mana,
que li obrin un expedient.

Quina és l'actitud aquesta
que va contra els governats?
Que en el dia de l'enquesta,
en lloc de vots, la tempesta
llanci al PP llamps forcats!

Qui és ingenu i obre els braços
a tots, esclau seu es fa;
si d'esclau no vols els llaços,
que els teus llavis sempre
audaços
s'imposin en català. Ω

Torre d'aguait

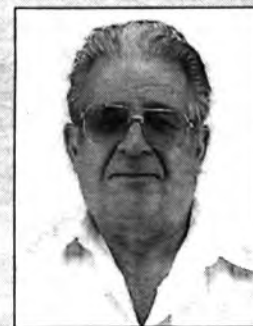
MIQUEL JULIÀ

El Govern espanyol, presidit per n'Aznar, ens ha enviat la ministra, Esperanza Aguirre, per tal d'inaugurar el Museu de Menorca; emperò la Ministra s'ha passat, ha volgut fer d'historiadora i una vegada més ha ficat la pota i ha falsejat la història d'Espanya, quan ha afirmat: "Espanya, a través del patrimoni cultural menorquí, té en els seus monuments megalítics una fefaent partida de naixença". Això no és ver! Espanya, durant l'època megalítica, no existia ni com a Estat Espanyol ni com a res.

Que no sabeu que el govern de Jaume Matas ara fa comparsa amb el criminal incendiari Jaime Martorell, condemnat per calar foc al repetidor d'Alfàbia? Sí, ara Jaume Matas ha declarat la guerra a aquest repetidor de Voltor, que ens fa arribar TV3 i altres televisions. Un diria que aquest Govern Balear ens té odi als mallorquins, a la nostra llengua i a les nostres arrels catalanes.

Un historiador gironí ha investigat i ha dit que l'any 1448 els camperols catalans crearen "el primer sindicat d'Espanya". Que no sap història aquest historiador? Llavors Catalunya, Aragó, València i Balears no formaven Espanya, sinó la Corona o Estat independent de Catalunya-Aragó. Aquest sindicat fou el primer de Catalunya, no d'Espanya!

Els professors no n'estan gens contents del Conseller d'Educació, Manuel Ferrer. Aquest homenet, en lloc de posar-se al costat dels mestres, s'hi enfronta de tal forma, que la majoria ja estan indignats. Pareix que el que vol és fer la pilota als pares, que són més molts, perquè aquets tornin votar el PP l'any 1999. No li deu importar gaire l'educació dels nins i nines, que és tasca de pares i professors! Aquesta gent s'aferra a l'emblanquinat i unta totes les corrioies per seguir governant i comptant doblers. Qui en compta, se n'unta! Ω

Lo que està mal repartit

ESCANDELL

Si hi hagués repartiment,
dels bens que ens dona la terra,
se viuria honestament
sense no passar talent,
no és de dreta ni es de'esquerra.
El treballador a vegades,
es tractat injustament,
de tot vent ell reb galtades,
i amb feines moltes vegades,
no és pagat correctament.
Molts de milions despistats,
del que manen a vegades,
al final no declarats
a Suïssa ben col.locats
de lloves no declarades.
El Tercer món, molt pateix,
tenen vida limitada,
tot lo dolent percuteix,
per gent endemoniada.
Si se tracta de fer justícia,
tothom sempre té present,
però amb tota sa malícia
falten a tot manament.
En poder arribar al gavet,
sol ésser molt important
noltros votam per un dret
de promeses bon esplet,
que moltes s'oblidaran. Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció
ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

Pensaments

*En aquesta vida, val la pena d'haver-hi passat,
tan sols pel fet de nèixer català i saber-ne ésser.*

*No captem el dret a viure.
dret que ni es compra ni es ven;
poble que mereix ser lliure,
si no li donen s'ho pren.
(Jaume Colell)*

*I així ho canta mal afinat
un pastor sense ramada.
"Arribaren amb destrals
una gent de parla estranya,
que arrencaren les arrels
de les persones i els arbres".
(Esquirols)*

*Catalunya rau malmesa
d'una manca de turment.
Cal un dia apocalíptic
que desvetlli nostra gent.
(Guerau de Liost)*

*No volem que ens governin bé,
sinó que deixin de governar-nos.
(Prat de la Riba).*

*Una recança infinita
i una pàtria tan petita
que la somni completa.
(Pere Quart)*

*Per unes quantes hores
ens vàrem sentir lliures,
i qui ha sentit la llibertat
té més forces per viure.
(Raimon)*

*És el crit que ens fa viure!
i que torna blanques les dents de tothom
és el gran crit de Catalunya lliure!
(Josep Mª de Segarra)*

*L'arrauxament és la base psicològica
de les accions subversives catalanes,
la justificació històrica del tot o res,
la negació de l'ideal de compromís i
pacte dictat pel seny col·lectiu.
(J. Vivens Vives) Ω*

prou agressions
dels estats espanyol i francès
a la nostra llengua
Volem viure plenament
EN CATALÀ

ATA
ORMA
PILA
LINGUA

La justícia a Catalunya:

Volem viure plenament
EN CATALÀ

ATA
ORMA
PILA
LINGUA